UNIVERZA V LJUBLJANI

PEDAGOŠKA FAKULTETA

DIPLOMSKA NALOGA

RENATA PAVLOVIČ

UNIVERZA V LJUBLJANI
PEDAGOŠKA FAKULTETA
Študijski program: Predšolska vzgoja

IZBOLJŠANJE KAKOVOSTI DELA V VRTCU Z UPORABO LUTK

DIPLOMSKA NALOGA

Mentorica: Kandidatka:

mag. Helena Korošec Renata Pavlovič

Ljubljana, marec 2012

LUTKA

Lutka v tvojih rokah.
Lutka v tvojih rokah je vse, kar sem.

Lahko me dvigneš do neba,
lahko me spustiš,
izpustiš
in vržeš
na trda tla.

Lahko me raztrgaš,
lahko me odvržeš.

Sem le lutka, zamenljiva reč.

Na prosojnih nitkah iz srebra visim v tvojih rokah
in če se pretrgajo, padem v prepad.
Sem le lutka, a kot taka, vseeno
moj svet prav tako obstaja,
četudi le v nočeh.

Sem ena izmed tisoč in tisočerih,
vendar edina.

Edina, ki ostala bo tu ...

Kot Menartov pajac
svinec imam v nogah,
ob tebi stojim tudi takrat,
ko odeneš me v grenki prah.

(neznan avtor)

Zato, da bi lutka dajala poseben vtis, ni potrebno, da bi snemala glavo z vratu in si jo vnovič nasajala. Moč upodabljati lutko je izredna. Temelji na njeni abstraktnosti. Za gledalca sta lutka ali slika neživ predmet, zato vsakdo dojema njeno oživljanje kot čudež.
(S. V. Obrazcov: Režiserovy poznamky, Orbis 1962)

ZAHVALA

Zahvaljujem se mentorici profesorici mag. Heleni Korošec, ki mi je ves čas nastajanja diplomske naloge stala ob strani s strokovnimi nasveti in spodbudnimi besedami.

Zahvaljujem se vzgojiteljici Luciji Plut za podporo, pomoč in nudenje strokovnega znanja pri izvajanju dejavnosti v skupini.

Zahvaljujem se tudi Renati Kramarič za nesebično vsestransko pomoč v času študija in pri nastajanju diplomske naloge.

Posebna zahvala je namenjena moji družini, možu in otrokom, ki so mi v času študija na Pedagoški fakulteti vseskozi nudili oporo, spodbudo in razumevanje ter mi tako pomagali uresničiti svoje sanje in mladostno željo.

Zahvaljujem se tudi vsem drugim, ki so mi kakor koli pomagali pri zbiranju idej in gradiva, izvajanju dejavnosti v času študija ter pri nastajanju diplomske naloge.

IZJAVA

Podpisana Renata Pavlovič, rojena 7. 8. 1976 v Mariboru, študentka Pedagoške fakultete Univerze v Ljubljani, Oddelek za predšolsko vzgojo, izjavljam, da je diplomska naloga z naslovom **Izboljšanje kakovosti dela v vrtcu z uporabo lutk,** pri mentorici mag. Heleni Korošec, avtorsko delo.

V diplomski nalogi so uporabljeni viri in literatura korektno naveden; teksti niso prepisani brez navedbe avtorja.

Ljubljana, marec 2012 Podpis:

IZVLEČEK

V kurikulu za vrtce je umetnost zelo bogato področje. To pa zato, ker daje umetnost otroku možnost izražanja in komuniciranja. Izkušnje s področja umetnosti, kamor so umeščene lutke, so zaradi celovitosti doživljanja in ustvarjanja pomemben dejavnik uravnoteženega otrokovega razvoja in duševnega zdravja.

V teoretičnem delu povzemam bistvene značilnosti lutkovnega gledališča nekoč in danes. Osredotočim se na začetnika slovenskega lutkarstva ter lutkarstvo na Dolenjskem. Nadalje razložim, od kod izvira lutka, kaj je lutka ter njen vzgojni in izobraževalni pomen. Ker se z lutkami lahko srečamo na vsakem koraku, sem teorijo povezala s prakso.

V praktičnem delu z različnimi interakcijami v skupino uvedem lutko - Maksa, ki je postal pravi ljubljenec skupine. Otroci so ustvarjali različne scene in dialoge za lutkovno gledališče. V igro sem vključila tudi različne tipe lutk in lutkovne tehnike. Aktiven ustvarjalni proces z lutko se je vsakodnevno odvijal v skupini devetnajstih otrok, starih od treh do štiri let. Pokazalo se je, da lahko lutke uspešno vključimo v skupinsko in individualno delo v skupini.

Diplomska naloga predstavlja neposredno izkušnjo doseganja kurikularnih ciljev v vrtcu z vseh področij. Potrjuje, da uporaba lutke vpliva na otrokov celostni razvoj, zlasti na domišljijo in samostojno ustvarjanje. Vključitev lutke je bistveno prispevala k večji otrokovi ustvarjalnosti na umetnostnem področju. Vsakodnevne praktične izvedbe dejavnosti v skupini so ustvarile pozitivne odnose in komunikacijo. Otroci so preko lastne aktivnosti pri umetniških dejavnostih – dejavnostih z lutkami, hitreje osvojili nove stvari, besede, pojme in si tako širili svoj izkustveni zaklad.

KLJUČNE BESEDE: umetnost, lutka, predšolska vzgoja, motivacija, ustvarjalnost, domišljija, predstava.

ABSTRACT

In the curriculum for kindergartens art is a very rich area. This is because art gives children an opportunity to express themselves and to communicate.
In the theoretical part I summarised an essentiel features of the theater in the past and present. After that I explained the puppet"s origins and its educational value.

The theoretical part summarises the essential features of the theater in the past and present. It focuses on the beginner of the Slovenian puppetry and on the puppetry in Dolenjska. After that it defines the puppet's origins and its educational value. Since puppets can be found evrywhere I connected them with practice.

In the practical part with various interactions I implemented a puppet Max in a group and it soon became a pet. The children created a variety of scenes and dialogue for the puppet theatre. The game also included various types of puppets and puppet techniques. The active creative process with puppets was held daily in the group of nineteen children aged three to four years. It has shown that puppets can be successfully included in group and individual work in the group.

The thesis presents a direct experience of achieving the objectives of the kindergarten curriculum in all areas. It confirmes that the use of puppets affects child's overall development especially in the imagination and self-creation. the inclusion of the puppets has significantly contributed to the child's creativity in the art field. Children, through thrir own artistic activities with pupprts,have learned new things, words, concepts much faster and thus expanded their experiental treasure.

KEY WORDS: art, puppet, preschool education, motivation creativity, imagination, idea.

VSEBINA

1 UVOD 1
I. TEORETIČNI DEL 3
2 LUTKE IN LUTKOVNO GLEDALIŠČE NEKOČ IN DANES 4
2.1 Začetki slovenskega lutkarstva 4
2.2 Lutkarstvo na Dolenjskem 5
3 KAJ JE LUTKA? 6
3.1 Gesta lutke 6
3.2 Komunikacija 7
3.3 Domišljija in lutka 7
3.4 Improvizacija 8
3.5 Izobraževalni pomen lutke 8
3.6 Uporaba lutke pri vzgojno-izobraževalnem delu 8
3.7 Otrok in čustva 9
4 OTROŠKA IGRA IN VRTEC 9
4.1 Pomen zgodnjega srečanja otrok z lutko 11
4.1.1 Vzgojitelj in lutka 13
4.1.2 Otrok in lutka 14
4.2 Lutka v vrtcu, od izdelave do animacije 15
4.2.1 Izdelava lutk in scene 15
4.2.2 Lutkarjev govor 15
4.2.3 Animacija 16
4.2.4 Glasbena in zvočna oprema 16
4.2.5 Scena in lutkovni oder 16
4.3 Lutkovno gledališče 17
4.3.1 V vrtcu imamo lahko vsak dan prstno gledališče 17
4.3.2 Gledališče za najmlajše 18
4.4 Razvrstitev lutkovnih uprizoritev po starosti otrok 19
5 RAZLIČNI TIPI LUTK 20
5.1 Lutka na palici (javajka) 20
5.2 Lutka na nitkah (marioneta) 21
5.3 Ročna lutka 22
5.4 Ploska lutka 23

5.5 Senčna lutka 23
5.6 Mimična lutka 25
5.7 Maska 25
II. PRAKTIČNI DEL 29
1 OPREDELITEV PROBLEMA 30
1.1 Cilji 31
1.2 Raziskovalna vprašanja oz. hipoteze 31
1.3 Raziskovalne metode dela 32
1.4 Predstavitev skupine otrok Žabice 32
1.5 Uvajanje ljubljenca v skupino 33
2 PREDSTAVITEV DEJAVNOSTI LUTKE MAKSA V SKUPINI ŽABIC 34
2.1 Prihod Maksa – spoznavanje otrok 35
2.2 Dnevna rutina 41
2.3 Igra otrok 43
2.4 Gibanje 53
2.5 Spoznavanje okolja 57
2.6 Povezovanje področij kurikula 61
2.7 Analiza dejavnosti z lutko Maksom v skupini Žabice 67
3 DEJAVNOSTI Z RAZLIČNIMI LUTKAMI 68
3.1 UVOD – intervju z otroki 69
3.2 Predstavitev lutk in lutkovnih tehnik, uvedenih v skupino Žabice 71
3.3 Igra z zbirko raznovrstnih lutk v skupini Žabice 72
3.4 Lutkovne tehnike med igro v skupini Žabice 80
4 DRAMATIZACIJA 89
4.1 Izdelava pripomočkov in izvedba dramatizacije 89
5 OGLED POSNETKOV IGRE Z LUTKAMI V SKUPINI 92
6 ZAKLJUČEK 94
7 LITERATURA 96
8 KAZALO FOTOGRAFIJ 99

1 UVOD

V današnji slovenski družbi in času sta sproščeno vzdušje in igra zelo pomembna dejavnika za premagovanje stresnih situacij, katerim so izpostavljeni tudi naši otroci v Otroškem vrtcu Metlika.

Vsak, kdorkoli že je in karkoli počne ter kjerkoli je, ima pravico do igre v družinskem in širšem družbenem okolju. Bolj kot je otrok ustvarjalen v otroštvu, bolj ustvarjalno bo znal misliti in delovati kasneje v življenju. S to svojo mislijo želim pritegniti morebitne bralce pričujoče diplomske naloge, da bodo lažje razumeli, kako pomembno je, da si vzamemo čas in se igramo skupaj z otroki. Če pa so v igro vključene lutke, še toliko bolj krepimo otrokovo ustvarjalnost, domišljijo, pozitivno samopodobo in samozavest, spodbujamo govorni razvoj, empatijo, intelektualni razvoj … Žal pa opažam, da takšne igre vse bolj izpodrivata televizija in računalnik. Otroci ne vedo, kako bi se igrali v skupini, pogovarjajo pa se veliko o televiziji, računalniku in kaj vse so gledali.

Starši se redko kdaj odločijo za ogled lutkovne predstave, ob tem pa se ne zavedajo, kaj so zamudili, da so s tako odločitvijo prikrajšali svoje otroke. Zato se mi je zdelo pomembno, da v vrtcu izrabim vsako priložnost in otrokom ponudim lutko, ki je bila prepričljiv in vpliven posrednik pisane besede, likovnosti, glasbe, domišljije in ustvarjalnosti.

Opazila sem tudi, da lutke v naši skupini predhodno niso bile velikokrat uporabljene, zato sem tudi za raziskovalne namene diplomske naloge otrokom skupine Žabice predstavila različne vrste lutk ter jim tako približala čarobnost lutkovnega in gledališkega sveta.

Ker sem imela v skupini otroke z različnimi sposobnostmi, značajem, interesi, sem želela preveriti, kako lutke vplivajo na izražanje otrokovih čustev, govornega udejstvovanja, kako vzpodbujajo domišljijo, izostrijo socialni čut, vzpodbudijo njihov talent in ustvarjalni potencial. Preverila sem tudi, koliko otroci sploh poznajo lutke, koliko bodo postali zvedavi, odprti ter navdušeni nad njimi. Z njimi sem izvedla tudi ustni intervju.

Na začetku sem veliko razmišljala o tem, kako vpeljati lutke v skupino na takšen način, da ne bodo ostale na policah in v omarah. Kajti zelo dobro mi je ostalo v spominu, ko je mag. Koroščeva na predavanjih povedala, da so lutke, ki stojijo na policah in jih ne uporabljamo, mrtve.

Vesela sem, da mi je uspelo pripraviti delo, ki bo lahko tudi praktična pomoč tistim kolegicam v vrtcu, ki bi rade v vsakodnevno delo vnesle lutke in dejavnosti, povezane z njimi. Trudila sem se, da bi bile dejavnosti zanimive in izvirne, da bi se otroci ob tem zabavali, igrali in se tudi kaj novega naučili. Ne vem pa, ali obstaja merilo, s katerim bi lahko izmerila svojo uspešnost in otrokovo ustvarjalnost ter napredovanje na tem področju.

Verjetno je kazalnik ravno to, da bodo otroci posegali po lutkah in se z njimi igrali. To pa bo pokazal čas. Naj bodo misli, izjave, besede zadovoljnih otrok popotnica vsem tistim, ki boste prebirali mojo diplomo.

I. TEORETIČNI DEL

2 LUTKE IN LUTKOVNO GLEDALIŠČE NEKOČ IN DANES

Jurkowski (1991) meni, da ko govorimo o lutki in njeni funkciji, mislimo na njeno vpletenost v družbo in kulturo. Prvotna funkcija lutke je bila v njenem magičnem in verskem značaju. Drugi govorijo, da se je lutka rodila takrat, ko je majhna Abelova sestra odtrgala vejo, jo vzela v roke in jo pestovala kot majhnega otroka. Tretji so prepričani, da se je lutka rodila v antiki. Nekateri avtorji celo menijo, da se je lutka rodila v Indiji, od koder so jo potem zanesli v druge dežele.
Najnovejše raziskave pa kažejo, da je resnica drugje, da smo lahko prepričani, da se je lutka pojavljala neodvisno v vseh družbah, po različnih razvojnih mehanizmih. To pomeni, da lahko rojstvo lutke povežemo s psihološkim in družbenim razvojem človeka. Do teh sprememb je prišlo na določeni stopnji verskega razvoja.

Lutka je figura, ki ima tri dimenzije, narejena pa je tako, da je pripravljena za gledališke potrebe in se jo lahko animira. Če lutki odvzamemo to funkcijo - animacijo, bo postala navadna figura ali pa bo imela figuri podobno obliko. Takšne figure lahko srečamo v cerkvah, budističnih templjih, na totemih indijanskih plemen in med afriškimi domorodci. Danes ni nobenega dvoma, da se je lutka razvila prav iz take figure, ko jo je človek poskušal animirati (Jurkowski 1991, 26).

2.1 Začetki slovenskega lutkarstva

Kolikor različnih virov in literature sem pregledala, toliko je različnih opisov zgodovine lutkarstva. Vendar pa se avtorji strinjajo, da je dolgo veljalo, da Slovenci do nastopa Milana Klemenčiča leta 1919 nismo imeli svojega lutkovnega gledališča.

Vevar (1998) trdi, da za začetnika in utemeljitelja slovenskega lutkarstva velja Milan Klemenčič (1875–1957), ki je bil tudi slikar in scenograf. V Šturjah pri Ajdovščini je postavil svoje prvo lutkovno gledališče in med letoma 1910 in 1913 prirejal različne lutkovne predstave.

Fotografija 1: Milan Klemenčič, 1925 (www.slika.com, 5. 10. 2011).

To so bile takrat lutkovne igrice Franca Pozzija, igrali so jih s približno 10 cm velikimi lutkami, ki jih je Klemenčič izdelal sam. Velik uspeh, ki ga je imel pri tem, ga je pripravil do tega, da se je začel zavzemati za ustanovitev slovenskega Lutkovnega gledališča v Ljubljani. Slovenski gledališki konzorcij je po prvi svetovni vojni ustanovil Lutkovno gledališče, Milana Klemenčiča pa so zaposlili kot njegovega vodjo in prvega strokovnjaka.

Nato je prvo pravo slovensko Lutkovno gledališče zares zaživelo v svojih prostorih v Mestnem domu, vendar pa je delovalo le za minimalno podporo države, zato se tudi ni moglo izteči drugače, kot se je. Leta 1924 zaradi različnih težav lutkarstvo spet ugasne. Leta 1939, ko je sokolsko lutkarstvo doseglo največji razmah, je bilo v Sloveniji okoli 39 lutkovnih odrov (Vevar 1998, 51–52).

2.2 Lutkarstvo na Dolenjskem

Nosilci dolenjskega lutkarstva so bili posamezni ljubitelji lutk. Novo mesto in Dolenjska nista imela poklicnega lutkovnega gledališča. Križ in Kotar (2007) navajata, da se je lutkovna dejavnost na Dolenjskem začela z marionetnimi gledališči v okviru delovanja sokolskega društva, najprej v Novem mestu in nato v Šentjerneju. Delovanje obeh je prekinila druga svetovna vojna.

Po zgledu mentorja Modica so se tako nekateri učitelji začeli v šalah ukvarjati z lutkovno dejavnostjo in nato še vzgojiteljice novomeškega vrtca V poznih sedemdesetih letih so delovale lutkovne skupine vzgojiteljev v vrtcih Mirna Peč in Trebnje, konec devetdesetih let pa se lutkovna dejavnost obudi tudi v vrtcu Mokronog.

Lutkarstvo je bilo sicer ves čas prisotno na različnih osnovnih šolah, intenzivnost dela pa je bila zelo različna. Med najbolj aktivnimi in uveljavljenimi lutkarji je bila gotovo lutkovna skupina OŠ Grm. Omeniti je potrebno tudi dolgoletno in zelo dejavno lutkarsko dejavnost na osnovnih šolah Bršljin, Dolenjske Toplice, Trebnje, Veliki Gaber ter na podružničnih šolah Dvor in Mali Slatnik, kjer so svojo dejavnost predstavljali na številnih srečanjih lutkovnih skupin v kraju in regiji. Nekateri med njimi so dosegli lep uspeh, saj so bili izbrani za nastope na državnih srečanjih lutkovnih skupin Slovenije (Križ in Kotar 2007, 67).

Tako je bila na Dolenjskem lutkarska dejavnost v vseh obdobjih neločljivo povezana z učitelji in s profesorji, v zadnjih desetletjih tudi z vzgojiteljicami v otroških vrtcih. Ti so bili pobudniki za nastanek lutkovnih skupin in predstav. Drugi so bili mentorji, nekateri tudi ustvarjalci lutk, režiserji, pisci besedil, prirejevalci besedil, in ne nazadnje tudi animatorji lutk.

Križ in Kotar (2007) sta še dodala, da so lutkarji svoje delo opravljali ljubiteljsko, nagrajeni so bili le z aplavzi ter z veseljem in hvaležnostjo gledalcev. Veliko zaslug so imeli tudi za to, da so z lutkami prihajali v okolja, kjer se gledalci z njimi sicer ne bi srečavali. Njihova vloga je bila neprecenljiva tudi zaradi tega, ker so svoje znanje prenašali na naslednje rodove in predvsem zato, ker so z lutko razveseljevali nešteto dolenjskih otrok in odraslih.

3 KAJ JE LUTKA?

Heinrich von Kleist iz leta 1810 lutko absolutno postavlja nad človeka. »Lutka je idealni model za absolutno abstraktnost. Je ustvarjeno. Njen stvarnik je človek, ki je tudi sam ustvarjen.« (Trefalt 1993, 10–11).

Lutko lahko definiramo kot gledališki, snovni odrski simbol, ki predstavlja dramski lik in je voden posredno ali neposredno s pomočjo lutkarja. D. Szilagyi to pojasnjuje takole: »Lutko samo, kot gibljiv kip, snov, napolnjeno z dušo, lahko uvrščamo med osnovne like, med simbole.« (Trefalt 1993, 11).

J. Bussell pa pravi, da je »lutka simbol, ki ga uporablja igralec za ponazoritev lika.« (Trefalt 1993, 11).

J. Mukarovsky pravi: »Lutka je pravzaprav nekaj, kar stoji namesto nečesa drugega in na to drugo namiguje.« (Trefalt 1993, 11).

Lutka uteleša dramski lik. Ni znak dramskega igralca niti njegov nadomestek, je pa glavno izrazno sredstvo lutkovnega gledališča. Posebnosti lutkovnega znakovnega sistema, ki dokazujejo, kako je lutka lahko avtonomen in samosvoj znakovni sistem, je veliko. Najpreprostejši primer je primerjava fizičnih sposobnosti in možnosti, ki jih ima lutka, te pa dramski igralec ne more izpolniti. Lutka lahko leti, razpade, se sestavi, lahko funkcionira samo en del telesa, predmeta, npr. nos. To so predvsem zunanji znaki. Še pomembnejše pa so notranje specifike lutke, njena estetska funkcija kot oživljene mrtve snovi (Trefalt 1993, 12–13).

3.1 Gesta lutke

»Gesta: kretnja, gib, namerna igralčeva kretnja, s katero želi sporočiti gledalcu določeno vsebino.« (Trefalt 1993, 40).

Trefalt (1993) razlikuje osnovne geste pri lutki:

- simbolna gesta predstavlja simbolno okrajšavo neke misli ali naloge: na primer gesta pokornosti, prošnje, grozilnosti ali pozdrava;
- psihološka gesta izraža duševno stanje osebe: jezo, utrujenost, žalost, veselje;
- likovna gesta ima predvsem likovno, torej vizualno funkcijo. Povezana je z množičnimi nastopi, ko je pomemben enoten likovni videz gest;
- poudarjena gesta podčrtava določene misli, izražene z besedo.

Strinjam se s Trefaltom, ki pravi, da lutka po večini nima mimike obraza, zato tudi poudarjamo izrazitost geste. Z njo nadoknadimo mimiko, ki je lutka nima. Lutka tudi nima splošnega karakterja, hoje in geste. Upodablja pa določen karakter v določeni situaciji, kar zahteva zunanjo karakteristiko lika, izraženo z gesto. Menim, da mora lutkar najprej misliti in čutiti, šele potem ustvariti gesto.

Vsi, ki se z lutko igramo, se moramo vedno zavedati, kaj delamo, zakaj to delamo in kako to delamo.

3.2 Komunikacija

»Izraz izhaja iz latinske besede communicatio, kar pomeni naznanilo, sporočilo, občevanje, povezanost, povezava. Izraz communicare latinsko pomeni napraviti skupno, deliti kaj s kom, sporočiti, občevati, v medsebojni zvezi biti, spojen biti, vezati.« (Korošec 2002, 32).

Koroščeva (2002) pravi, da so otroci v vsakdanji komunikaciji izpostavljeni pritiskom in stresu, zato je pomembno, da vzgojitelji najdemo sredstvo, s katerim jim to olajšamo. Tako je lahko komunikacija s simbolnim jezikom, verbalnim ali neverbalnim, rešitev za boljše sporazumevanje med vzgojitelji in otroki. Vse to pa lahko izboljša igra z lutko. Prav lutka v vrtcu lahko postane nova, močnejša avtoriteta od vzgojitelja. Lutki otrok zaupa svoje težave in odpravlja nesporazume, mu omogoča čustveno reakcijo, ki je od besed neodvisna, torej neverbalno komunikacijo. Otrok že ob rojstvu in takoj po njem komunicira z mamo neverbalno, pozneje pa to izpodrine verbalna komunikacija. Prav sporočanje z lutko in gledališko igro nam povrne način komunikacije, ki nam pomaga pri prepoznavanju in izražanju s simbolnim jezikom.

Komunikacija z lutko v roki poteka v dveh smereh: najprej se odrasli z lutko v roki obrača na otroka, potem pa tudi otrok skozi lutko, morda animacijo svoje igrače reagira in poskuša izraziti svoje mnenje. Vsakemu posameznemu otroku omogočimo, da razvije svoj stil in način komuniciranja.

K neverbalni komunikaciji spadajo vse vrste, kjer ne uporabljamo govora oziroma besed. Gre torej za sporočila z obrazom, z gibi posameznih delov telesa, tudi celega telesa. Sporočanje poteka tudi z uporabo prostora, s pomočjo predmetnega okolja. Med vsemi pa je najbolj pomembno sporočanje prek gibov oz. z gibi. V lutkovnem gledališču igralec komunicira z občinstvom preko posrednika – lutke. Plašen otrok si z lutko upa komunicirati, ker mu je neko zavetje, egocentričen pa svoj ego mora podrediti lutki, če želi skozi lutko vzpostaviti odnos z drugimi (Korošec 2002, 34).

Lutka že dolgo ni le sredstvo za pripravo predstav in motivacijo pri dejavnostih, temveč vse bolj postaja magična moč v naših rokah. Otroke pa spodbuja pri kognitivnem, socialnem in čustvenem razvoju.

3.3 Domišljija in lutka

Ko se v vrtcu igramo z lutkami, je zelo dobrodošlo, če imamo veliko domišljije. Zato se zelo strinjam z Neubauerjem, ki je zapisal: »Domišljija je pogoj za ustvarjalnost vsakega igralca z lutko. Igralec si mora veliko stvari predstavljati, se tako rekoč z lutkami igrati in ob tem mora imeti veliko domišljije oziroma občutek za domišljijsko igro. Stvari, osebe in dogodke si moramo znati

predstavljati in zato moramo svojo domišljijo pridobivati in razvijati.« (Neubauer 2003, 56).

3.4 Improvizacija

Neubauer (2003) trdi, da je improvizacija, ki se je poslužujemo ob igri z lutko, pravo ustvarjalno dejanje in da mora biti in ostati pomemben element metodičnega igralskega šolanja. Pri improvizaciji si lahko veliko pomagamo s svojim domišljijskim darom in zmožnostjo predstavljanja.

3.5 Izobraževalni pomen lutke

Zelo pomembno je, da napolnimo okolje z ljubeznijo in toplino ter otrokom večkrat ponudimo lutke. V sebi naj prebudijo željo po ustvarjanju, ki je nekje globoko v njih, kot tudi za lepoto ter smisel za majhne stvari. Zaradi tega se bomo vzgojitelji in otroci veliko bolje počutili.

Strinjam se z Golubovo (2003), ki meni, da otroke nikoli ne smemo siliti v dejavnosti, ki jih ne želijo opravljati. Najprej jim omogočimo, da lutke spoznajo in se o vključitvi odločijo sami. Vzgojitelji moramo dobro in kvalitetno motivirati, da pridemo do zastavljenih ciljev, da najdemo izvirne zamisli in inovativno izražanje.

Pri lutkovnih dejavnostih si tako otroci razvijajo pozitivne lastnosti značaja, kot so vztrajnost, samozavest, natančnost, potreba po uveljavljanju, sodelovanje v skupini, pomoč prijatelju. Sproščajo tudi odvečno energijo, manj časa so pred televizijo in računalnikom, med vzgojiteljem in otrokom pa se razvijejo prijateljski odnosi. Z lutkami spoznavajo odgovoren odnos do dela, navajajo se na pravilno vrednotenje glasbe, razvijajo svoja nagnjenja in sposobnosti, razvijajo si estetske pojme in poglabljajo razumevanje glasbe, likovne ter plesne umetnosti. Razvijajo si tudi pripravljenost za delo, tehnične sposobnosti, navajajo se na uporabo pripomočkov in deklamiranje. Ob igri se otroci sprostijo, razživijo in razvedrijo (Golub 2003, 6–7).

Vzgojitelji moramo graditi na znanju, ki ga že imajo, jih spodbujati, da bodo iskali nove vire informacij in si tako širili svoje znanje.

3.6 Uporaba lutke pri vzgojno-izobraževalnem delu

Lutko v skupini lahko uporabljamo kot *ljubljenca skupine:* prisotna je v različnih vsakodnevnih situacijah in navadah skupine (pri prihodu in odhodu iz vrtca, pri kosilu, spanju, reševanju manjših konfliktov, pri uspavanju, spanju, pri različnih dnevnih opravilih). Z njo lahko raziskujemo *določene vsebine kurikula* z različnimi zgodbami in lutkami. *Kot projektno delo z lutko,* tu ji otroci pomagajo rešiti problem, ob tem lahko spoznavajo svojo okolico. Vzgojitelji *za uvodno motivacijo* nagovorimo otroke kar z lutko. Lahko je tudi zelo močno *motivacijsko sredstvo* otrokovega čustvenega in socialnega potenciala, saj spodbuja, da se otrok

vživi v lutko in njeno *doživljanje sveta.* Lutko uporabljamo tudi *od spontane igre do gledališča,* saj imajo lutkovne predstave zelo močno pedagoško moč, naj jih otroci samo gledajo ali pa jih izvajajo sami (Korošec 2010, 313).

3.7 Otrok in čustva

Neubauer (2003) pravi, da so čustva del človekovega vsakdana. Zato je zelo pomembno, da poznamo najrazličnejša čustva, ki jih moramo med igro z lutko nadzirati. Pri tem moramo razlikovati med lastnimi občutki in občutki lutke, s katero igramo.

Pri igri z lutko namreč predstavljamo različne like v različnih okoliščinah in pomembno je temeljito obvladati izražanje čustev, da lahko izrazimo sliko lika lutke, ki jo predstavljamo.

Neubauer (2003) je zapisal, da nemški gledališki teoretik in režiser Felix Rellstab ločuje šest osnovnih čustev, ki so povezana z vitalnimi življenjskimi funkcijami človeka in pri tem spreminjajo fiziološke vrednosti srčnega ritma, krvnega tlaka in ritma dihanja:

- veselje, smeh: kot znamenje srečnega poteka življenja,
- jeza, bes, sovraštvo: kot obramba življenja in zastraševanje napadalca,
- žalost, jok: kot znamenje izgube, bolečine in smrti,
- nežnost, prijateljstvo: kot materinska skrb za nezaščitenega otroka,
- ljubezen, erotika: kot želja in ugodje za ohranitev vrste,
- strah, tesnoba, groza: kot življenjska grožnja.

Neubauer (2003) dodaja, da poznamo še nekaj nasprotujočih si čustev: plahost in pogum, odločnost in neodločnost, gnus in poželenje, oblastnost in podrejenost, samozavest in obotavljivost, občutek zmagoslavja in poraza, trmoglavost in ponižnost, zadovoljstvo in ogorčenje.

4 OTROŠKA IGRA IN VRTEC

Igra se s starostjo in razvojem spreminja. Če jo primerjamo z drugimi dejavnostmi, ima svoje univerzalne značilnosti in specifičnosti. Otroška igra je ne glede na različnost vrtcev prevladujoča dejavnost tako v oddelku mlajših kot starejših starostnih skupin.

Igra z lutko mora predstavljati velik izziv, ki sprošča asociacije, omogoča izražanje idej, ugodje in sproščenost ob ustvarjalnem reševanju problemov. Skladno s cilji se otrokom predstavi problem, ki ga v igri z lutko ustvarjalno rešijo. Izhodišče je lahko zgodba, otroci dodajo svoje like, spremenijo konec zgodbe in so predvsem ustvarjalni pri oblikovanju lutk in scene (Korošec 2009, 126).

Kavčičeva (2006) je zapisala, da se z razvojem igre premakne otrokov interes z dejavnosti odraslih na njihove socialne odnose, s tem pa se zmanjšuje motorična

in povečuje verbalna komponenta igre, ki je za medsebojne odnose ustreznejše simbolno sredstvo kot simbolna dejavnost. V drugem in tretjem letu življenja je govor najpogostejše sredstvo v simbolne igri malčkov.

Tako tri do petletni otroci v vrtcu z veseljem poslušajo rime in verze, radi jih ponavljajo in se jih hitro učijo na pamet. Ob tem lahko brez velikega truda vključimo še razne igre, ki jih izkoristimo kot spodbudo za razgibavanje. Otroci od tretjega do petega leta imajo radi lutkovne igre, pripovedke, zgoščenke s primerno glasbo. Zelo vzorno znajo gledati in poslušati

Klasifikacija otroške igre se med avtorji in avtoricami delno razlikuje. Gre za razlike v številu različnih vrst igre, njenem poimenovanju in vsebini ter v skupinah in podskupinah. Marjanovič Umek in Kavčič (2006) menita, da je v Sloveniji najbolj razširjena klasifikacija otroške igre, ki jo je izdelal Toličič (1961). Različne vrste igralnih dejavnosti tako umešča v štiri skupine.

FUNKCIJSKA IGRA I.

Vključuje npr. otipanje, prijemanje, metanje, tek, vzpenjanje, torej kakršnokoli preizkušnje senzomotornih shem na predmetih.

DOMIŠLJIJSKA IGRA

Vključuje različne simbolne dejavnosti, vključno z igro vlog.

DOJEMALNA IGRA

Gre za dejavnosti, kot so npr. poslušanje, opazovanje, posnemanje, branje.

USTVARJALNA IGRA

Vključuje npr. pisanje, risanje, oblikovanje, pripovedovanje, gradnjo.

Otroška igra se lahko razvrsti še v skupine, ki predstavljajo tudi različne razvojne ravni igre (Marjanovič Umek in Kavčič 2006, 41–42).

KONSTRUKCIJSKA IGRA

V njej otroci uporabljajo predmete (npr. kocke, lego kocke) ali materiale (npr. pesek, plastelin), da bi z njimi ali iz njih nekaj naredili, sestavili, ustvarili. Za to vrsto igre je značilno, da si je otrok že sposoben predstavljati določene stvari, si zamisliti temo in se za krajši ali daljši čas osredotočiti na svojo igro.

DRAMSKA IGRA

Za dramsko igre je značilno pretvarjanje in/ali igra vlog; otroke spodbuja k različnim gibalnim dejavnostim, miselnim aktivnostim, iskanju nečesa novega, k ustvarjalnosti, večji socialni občutljivosti in kompetentnosti.

Npr. pretvarjanje: otroci se pretvarjajo, da vozijo avtomobil (premikajo roke), hupajo (raba vokalizacije), dajejo injekcijo s svinčnikom (uporaba predmeta), s svojim vedenjem kažejo, da gre za uporabo različnih domišljijskih predmetov.
Npr. igra vlog: otroci se pretvarjajo, da igrajo vloge staršev, dojenčka, gasilca, domišljijske pošasti.

IGRE S PRAVILI

Značilno za igre s pravili je, da otroci prepoznajo, sprejmejo in se podredijo vnaprej določenim, dogovorjenim in sprejetim pravilom. Med igre s pravili sodijo npr. igre lovljenja, igre z vodjo (»Mama, koliko je ura?«), igre petja (Ringa ringa raja), igre posameznih spretnosti (frnikule), igre na igralnih ploščah (šah), športne igre (nogomet).

FUNKCIJSKA IGRA II

Tukaj gre za ponavljajoče se gibe mišic s predmeti ali brez njih, ki temeljijo na otrokovi potrebi po aktiviranju svojega telesa. Otroci ponavljajo in posnemajo glasove ter tako postavljajo osnovo za jezikovno artikulacijo. Funkcijska igra vključuje tudi tekanje in skakanje, nalaganje in podiranje, rokovanje s predmeti (npr. vrtenje koles na avtomobilčku) ali materiali (npr. pesek, plastelin, testo).

4.1 Pomen zgodnjega srečanja otrok z lutko

Kadarkoli otroci ustvarjajo lutke, je njihov cilj, da jih oživijo v komunikaciji s samim seboj, z drugo lutko, s prijateljem. Velikokrat to podpremo z našimi vprašanji. Zato je zelo pomembno, da poznamo pristop, ki naj bo primeren otrokovim sposobnostim in psihologijo, saj tako ocenimo, koga bo delo z lutkami sprostilo, kdo pa se bo moral podrediti skupnemu ustvarjanju. Pri tem je pomembna delitev dela po določenih nagnjenjih (Majaron 2002, 5).

Za nas vzgojitelje je pomembno odkrivanje otrokovih talentov in ustvarjalnih potencialov, še posebej pa socializacija. Otrokom pa je vedno največja motivacija zaigrati z lutko. Velikokrat sami predlagajo, da bi si pripravili kakšno predstavo. S tem jim prihranimo strahove pred nastopanjem, spodbudimo jih s pohvalo, jim vlijemo zaupanje, da to zmorejo. Zato jih ne omejimo z besedilom, ki bi se ga moral naučiti na pamet, temveč gradimo skupno igro na medsebojni pomoči nastopajočih.

Igro lahko prepustimo improvizaciji na določenem mestu, mogoče na dogovorjeno temo. Občinstvo pa naj bodo vrstniki iz oddelka ali sosednje igralnice. Dragoceno je, da imajo otroci dober vzgled vzgojiteljev, ki znajo presenetiti s predstavitvijo in animacijo različnih vrst lutk, ne le z ročno (Majaron 2002, 6).

V vrtcu si želimo otroke, ki se bodo veselili družbe vrstnikov zaradi njihovih individualnih razlik, ne zaradi skrivanja med množico. Menim tudi, da otroci pri igrah z lutko razpolagajo z mnogimi podatki, ki jim jih prinesejo izkušnje, radovednost, televizija, vendar niso urejeni. Ko pa otroci zaigrajo v lutkovni

predstavi, doživijo nenavadne reakcije, včasih popolnoma nepričakovane, tudi iz vsakdanjega življenja.

Igra vlog poudarja otrokov jaz. Čeprav otroci predstavljajo nekoga drugega, je gledalcu vendar izpostavljen njegov ego. Ko vlogo prevzame lutka, se mora animatorjev ego podrediti oživljanju predmeta. Tukaj gre torej za posredno komunikacijo, ki postane prepričljiva le, če verjamemo vanjo in če zaupamo v moč lutke. Mlajši otroci prenašajo svoj »jaz« v lutko spontano pri igri s svojimi igračami. Pri starejših pa je »samokontrola« že tako prisotna, da se težko podredijo lutki, še posebej, če nimajo dobrega vzora pri vzgojitelju, ki igra z lutko in ji ne zaupa z vsem srcem. Zato je še posebej pomembna zavestna podreditev vzgojitelja lutki, da lahko prepričljivo komunicira skozi lutko (Majaron 2002, 59).

Posredna komunikacija je za otroke zelo pomembna, ker zmanjšuje stresne oblike neposredne komunikacije »iz oči v oči« med odraslim in otrokom. Za otroka smo vzgojitelji avtoriteta in to takšna, ki si je ni izbral sam, temveč mu je predpostavljena. Lutki, ki si jo izbere otrok sam kot vzor ali avtoriteto, pa lahko močno zaupa brez sramu ali zadrege. Lutka v otrokovih rokah se lahko tudi zmoti, ampak to je njena zmota, ne otrokova. Zato je otrokova komunikacija skozi lutko vedno igriva, prijetnejša, ohranja njegovo dostojanstvo in utrjuje pozitivno samopodobo. Pri tem ni pomembno, za kakšne lutke gre, čeprav doživljamo različne tehnike zelo različno: ročna lutka je animatorjev partner. Igrača, ki jo animiramo na mizi pred seboj, kar kliče po animatorjevi pomoči, zaščiti, sodelovanju. Marioneta pa je projekcija otrokovega doživljanja sveta, odvisna od svojega animatorja, manipulatorja. Senčna ali prosojna lutka deluje kot del izmišljenega, pravljičnega, neoprijemljivega sveta (Majaron 2002, 60).

Strinjam se z Majaronom (2002), ki meni, da je zelo pomembno, da otroci sami ustvarijo lutke. Te so potem samo njihove: zamišljene v njihovi fantaziji in izdelane z njihovimi rokami, oživljene z njihovo energijo in čustvi. Tako otroci pri ustvarjanju in oživljanju lutk prekašajo vse kreativne otrokove dejavnosti, saj iz otroških rok določeni pojmi dobijo vidno podobo, za katere včasih dvomimo, da jih otroci razumejo in dojemajo. To so smrt, rojstvo, strah, jeza, žalost, veselje, ljubezen, noč, dan, letni časi, lenoba, marljivost.

Temu sledi, da moramo tudi vzgojitelji sami poseči po lutki v nekaterih delikatnih situacijah, kjer ta posreduje med otroki in vzgojiteljevimi cilji. Otroci so v začetku zelo nezaupljivi med seboj, lutka po nam pomaga ustvariti sodelovalno vzdušje, saj je pripravljena pomagati, otroci pa njej. Ko se zgodi konfliktna situacija, bo lutka poizkusila najti možnost, ki bo privedla do pozitivnega cilja.

Z molčečim otrokom se bo ljubeznivo pogovarjala, čeprav ne bo dobila odgovora. Lutka lahko tako postane zaupnik otrok in nas vzgojiteljev, pomaga urediti odnose v oddelku, na kar se da neboleč način. Otroci imajo pravico do lutke, ker lahko nase sprejme krivdo ali zasluge, grajo ali pohvalo. To ne zadane otroka osebno na čustvenem področju, hkrati pa ne pušča globokih duševnih ran.

Lutka nam še omogoča, da navidezno za kratek čas prenesemo »vodenje« na lutko in igro vlog »drugega« v oddelku. Ob tem lažje začutimo odkritosrčno otroško spontanost, ki se lutki odpre brez zavor. Naša vsakdanja lutka je način

komuniciranja in doživljanja predmetov v okolju, ki nas obkroža, način opazovanja sveta, v katerem živimo. Ponovno prepoznavanje neverbalne komunikacije, ki je osnova za izražanje in posredovanje čustev s pomočjo čutil in drugih znakov, kot so drža, hoja, gesta, mimika. Vse to lahko uporablja lutka pri svoji komunikaciji (Majaron 2002, 61).
Vzgojitelji imamo pravico pridobiti znanje, kako doseči prave učinke z lutko. Najprej je to z vero, da to zmoreva oba, lutka in vzgojitelj. Potem z nekompromisno disciplino pri animaciji lutke, ki jo brez prestanka spremljamo s svojim pogledom in se vživimo v njene oči, da vidimo, kaj lutka v resnici opazuje. Če naš pogled uide v smeri lutkinega pogleda, doživimo, da lutka ni več živa. To seveda velja tudi takrat, ko smo kot animator skriti.

Pri doslednem spremljanju lutke s pogledom je omogočeno tudi nadziranje njenih gibov, ki so pomembni in pa reagiranje na vse, kar se okoli nje dogaja: kaj gleda, zagleda, sliši, vonja, okuša, česa se dotakne s strahom, z radovednostjo, veseljem, prijaznostjo, nesramnostjo.

Lutke so lahko kakršnekoli. Od gole roke, prsta, komolca, do kolena, noge, stopala, trebuha, od oživljenega kamna, od krpe na nitki do njene mehke sence, iz kosa papirja ali ostankov embalaže, iz naravnih in umetnih materialov. Seveda pa ne vsaka za vsako priliko. Že sam izbor materiala usmerja otrokovo dojemanje kot prijetno ali neprijetno. Oblika in izbor barve sta med odločilnima prepoznavnima znakoma, ki določata lutkin značaj, ki ga prepoznamo po nakazanem obrazu – za oči dve piki in oblikovana črta za usta. Z njo otrok zmore več in hitreje. Uporaba njenih elementov naj vedno vodi k uprizoritvi, ki pa je za otroka dovolj močna motivacija in ob tem niti opazil ne bo, česa vsega se je že naučil (Majaron 2002, 62).

Za nas vzgojitelje naj bi bila uporaba lutke zelo pomemben dejavnik, saj otroci ob tem lažje usvajajo pomembne kurikularne cilje s področja umetnostnih ciljev.

Če smo vzgojitelji kreativni, bomo vedno našli dovolj razlogov, da bomo v oddelku uporabili takšno obliko komunikacije, ki bo v otroku izzvala odkrivanje osebnih, močnih področij. Lutka nam bo pri tem toliko bolj zvesta, kolikor bolj ji bomo zaupali.

4.1.1 Vzgojitelj in lutka

Prizori z lutkami so lahko improvizirani in prilagojeni vzpodbudam otrok. Otroci lutki res verjamejo, in sicer do takšne mere, da lahko z njo spi, jo gleda, se z njo uči, jo posluša. Otroci imajo tisto vero, iskrenost, ki se pri odraslih mnogokrat izgubi.

»Vemo, da otroci lažje vzpostavijo kontakt z lutko kot z vzgojiteljem, včasih celo s starši. To lahko razložimo le z otrokovim strahom pred odraslim svetom, z negotovostjo v vzpostavljanju komunikacije, v čemer je lahko posrednik lutka, ki položaj zelo olajša.« (Korošec 2002, 46).

»Vzgojitelji se s sporočanjem skozi lutko približamo in pridobimo otrokovo zaupanje. Naenkrat postanemo lutkarji, pravljičarji, ustvarjalci nečesa magičnega. Otroci nas takšne vidijo kot osebe, ki prinašajo v igralnice veselje, zadovoljstvo in vznemirjenje. Vzamejo nas za svoje, za človeka, s katerim lahko iskreno delijo veselje in žalost. To je seveda tudi tisto, kar si lahko vzgojitelji samo želimo.« (Korošec 2010, 311).
Otroci verjamejo lutki bolj kot odraslim, čeprav lutka oživi šele, ko jo ta ista odrasla oseba animira s pogledom, z gibom in z glasom. Oživljena lutka ima dušo, življenje, v katerega otroci brezpogojno verjamejo. Lutka otroke lahko pohvali, opozori na napako ali pa otrokom preprosto prisluhne v stiski ali veselju.

Izkušnje vseh pedagoških delavcev, ki so lutko uporabljali kot ljubljenca skupine, ko je bila z otroki v skupini v vsakem trenutku, pravijo, da je ta bistveno prispevala k izboljšanju komunikacije v skupini.

4.1.2 Otrok in lutka

Otrok pri lutkovnih dejavnostih potrebuje največ svobodnega mišljenja za razvoj potencialov, skupina, v kateri otroci sodelujejo, pa dovolj svobode za razvoj idej. Za kreativnost ni nobenih norm. Vsak otrok je individualnost zase, vzgojitelj pa ga pri kreativnosti z lutko le spodbuja. Pedagogova vloga je biti spodbujevalec in opazovalec.

Bolj smo preprosti, lažje otroke spodbudimo k njihovi lastni ustvarjalnosti. Lutke, ki jih otroci izdelajo in potem uporabijo v svoji predstavi, so lahko dokaj preproste. Ni pomembno, kako lutka zgleda, temveč, kaj otroci čutijo do nje.
Lutka medved, ki jo naredi otrok, ni potrebno, da zgleda kot pravi medved. Potrebna je samo otrokova vera v to lutko. Še tako dovršeno izdelana lutka, ki v predstavi otrok ni dosegla svojega vzgojno-izobraževalnega namena ter da se otrok nima možnosti igrati z lutko, takrat lutka izgubi svoj smisel. Lutka živi samo v roki vzgojitelja, otroka, ki jo animirata. Ko lutka stoji na omari, je samo okras. Kot okras igralnice pa se ne ohranja za naslednje generacije otrok v vrtcu, ampak umira (Korošec 2002, 47–48).

Poraja se mi vprašanje, zakaj določene vzgojiteljice še vedno ne uporabljajo lutk, zakaj pri delu ni na prvem mestu? Mogoče je to strah vzgojiteljic, da ne bodo znale lutke motivirati. Prvo, kar pa je zelo pomembno, je vera v lutko. Hkrati pa se je potrebno zavedati, da lutka oživi le s pogledom in gesto.

Motivacija pri samem delu v vrtcu mora biti zelo visoka, kar je dovolj pomemben razlog, da se lutka vključi v proces doseganja ciljev. Lutkovne in gledališke dejavnosti omogočajo otrokom, da izhajajo iz sebe, da razvijejo individualne sposobnosti in čisto nov, izviren in oseben način komunikacije. Veliko otrok se verbalno težko izražajo in imajo zato velike težave z vključevanjem v skupino. Neverbalno, simbolno sporočanje z lutko in z drugimi gledališkimi sredstvi pa pomagajo otroku pri komunikaciji z okoljem in pri graditvi samopodobe. Ko imajo otroci lutko v roki, nam sporočajo svojo stisko, veselje ali znanje, ki ga od njih pričakujemo. Je zelo močno motivacijsko sredstvo za bogatenje otrokovih

čustvenih in socialnih potencialov, saj jih prisili, da se vživijo v njeno situacijo in način doživljanja (Korošec 2002, 51–52).

Zelo mi je všeč misel Koroščeve (2002), ki meni, da v vsakdanjem življenju ni predmeta, ki bi ga ne bilo mogoče oživeti in mu dati nek nov simbolični pomen. Če otrokom damo možnost, da oživljajo predmete iz narave in svojega okolja, jim s tem ponudimo možnosti za razmišljanje.

4.2 Lutka v vrtcu, od izdelave do animacije

4.2.1 Izdelava lutk in scene

Najbolje je, da si lutko v vrtcu ali doma naredimo sami, če le ne gre drugače, jo kupimo. Če jo ustvarimo sami, ima lastnosti, ki jih želimo, se ujema po barvi, materialu. To so lahko že predpriprave za igro in nastop.

Otroci bodo svoje lutke tudi bolj cenili in poznali. Izdelamo jih lahko iz materialov, ki so nam na voljo doma in v vrtcu. Za izdelavo si lahko poiščemo vse tiste nogavice, ki so skrivnostno izgubile svoj par, so natrgane ali pa nam niso več prav.

Izrežemo ovalen del temnega blaga za ustno odprtino in kos rdečega blaga za jeziček. Oba kosa prišijemo na mesto, kjer smo prej s prsti ustvarili usta. Blago lahko tudi nalepimo. Na vrh nogavice našijemo dva gumba za oči. Volno ali vrvico zložimo v klobčič in na sredini povežemo z nitjo. Vrvico prišijemo na vrh nogavice, da bo ta videti kot frizura naše lutke. V nogavico vstavimo še roko in igra se lahko začne.

Za samo izdelavo potrebujemo: šivanko, sukanec ali močno lepilo, gumbe, kos temnega blaga, kos rdečega blaga, volno, vrvico, trak.

4.2.2 Lutkarjev govor

Otrok se seznani s pripovedovanjem zelo zgodaj in navajen je poslušati pripovedovalca. Njegov govor nastane kot posnemanje, zato so pri človeškem govoru očitni krajevni, družinski, družbeni in drugi pozitivni in negativni vplivi.

Lutkar mora skrbeti za govor in animacijo, istočasno paziti na prebojnost govora preko vseh paravanov in ostale scene, ki bi ga telesno ali govorno ovirale. Lutkar mora spretno obvladovati dinamično modulacijo govorice, kar pomeni, da obvladuje prehode od tihega h glasnemu, modulacijo tempa - počasnega in hitrega, modulacijo barve glasu in modulacijo čustvenega izraza. Lutkar mora biti v vlogi, ki mu glasovno ustreza, zato niso primerne glasovne deformacije. Glasovna naravnanost lahko ostane, lutkar jo lahko spreminja s pomočjo modulacije: glas, barva, tempo. Če je lutkar preveč krčevit, se hitro utrudi (Trefalt 1993, 43).
Golubova (2003) ocenjuje, da mora biti govor lutkarja logičen, razločen, jasen, razumljiv in govorjen v pravem tempu. Prilagoditi se mora značaju lutke. Medved

bo brundal z nižjim glasom kakor miška. Govorijo lahko tudi predmeti. Lutkar mora skrbeti za govor in animacijo, hkrati pa se mora ujemati s podobo lutke. Pazimo, da ne pačimo glasov.

Sporočanje, ki ni namenjeno enemu samemu sprejemniku, je izrečeno posredno, s prispodobo, saj otrok veliko bolj obvladuje nebesedno izrazno sredstvo kot pomenske besede. Ker so nekateri otroci zelo zadržani pri izražanju svojih čustev in še veliko bolj pri besedni komunikaciji, si pri tem lahko pomagamo z lutko (Majaron 2002, 59).

4.2.3 Animacija

Beseda animacija je vzeta iz latinščine. Animator je človek, ki oživlja, je igralec z lutko.
Anima – (lat.) duša. Animirati – dati dušo, dati življenje nekemu predmetu.
Animacija vedno predstavlja stik s publiko, zato ji moramo posvetiti veliko pozornosti. Lutke lahko animiramo na več načinov. Nataknjene na roko, kot marionete, lutke na palici, senčne lutke. Ne smemo pozabiti, da lutke niso pomanjšani ljudje ali živali, ampak oživljeni predmeti (Golub 2003, 9).

Animacija ročne mimične lutke je podobna animaciji ročne lutke. Glavo premikamo s celo dlanjo, roke ali tace so ob trupu samodejno gibljive.

Varlova (1997) trdi, da moramo animaciji mimične lutke posvetiti precej časa, da bo odpiranje ust ali živalskega gobca resnično upravičeno. To izpeljemo tako, da avtomatično ne odpiramo in zapiramo čeljustnega dela lutkine glave, ampak samo tu in tam poudarimo kak daljši samoglasnik, na široko odpremo gobec ob poudarjenem zehanju ali bliskovito čavsnemo, ko požremo muho ali kaj podobnega. Z gobcem lahko samo momljamo ali ga komaj kaj premikamo sem in tja, ko nekaj premišljujmo. Usta ali gobec lahko mirujeta in se samo toliko odpreta, da vtaknemo vanju prst ali taco pri kakšni pomembni odločitvi.

4.2.4 Glasbena in zvočna oprema

Ima pomembno vlogo predvsem pri uprizoritvah za otroke. Strinjam se z Golubovo (2003), ki pravi, da se v vrtcih in šolah uporablja živa glasba, ker pri lutkovnih igricah želi nastopati veliko otrok, zato se vloge razdelijo po sposobnostih in se pripravijo instrumentalne spremljave. Glasba se mora ujemati s slogom uprizoritve. Z glasbo lahko ustvarimo napeto ali sproščeno vzdušje.

4.2.5 Scena in lutkovni oder

Kulise in oder se morajo ujemati z lutkami stilno in oblikovno. Oblika in velikost lutkovnega odra je lahko različna, odvisna je od namena, kateremu služi in od vrste lutke, ki jo bomo uporabili.
Oder je lahko improviziran, stalen ali mobilen. Za lutkovne igrice vedno potrebujemo drugačen oder, zato je najlažje, če uporabimo karton ali kartonske

škatle, ki jih enostavno prebarvamo in naslikamo sceno. Lutka pa mora biti vsekakor center dogajanja na odru.
Kulise postavimo tako, da ne ovirajo lutk in da ni lutkovni oder prenatrpan. Narejene naj bodo iz lahkih materialov. Pri izdelavi scene je najboljše, če uporabimo svojo in otrokovo domišljijo ter inovativnost. Pomembne so tudi barve kulis, da niso preveč kričeče, da se lutke ne izgubijo (Golub 2003, 17).

4.3 Lutkovno gledališče

Zelo je pomembno, da znamo otrokom že zelo zgodaj vzbuditi veselje in ljubezen do igranja na odru, soustvarjanja predstav, iz katerih se lahko veliko naučijo. V lutkovnem gledališču lahko nastopajo različne lutke. Vodi in oživlja jih animator, glas pa jim posodi igralec. Z lutkami lahko oživimo katerikoli predmet na nevsiljiv, neprisiljen način.

Tako je lahko gledališče že v vrtcu tista ustvarjalna dejavnost, ki otroke celo bolj prevzame kot razni moderni mediji, kot so televizija, film ali računalnik. V gledališču se vse dogaja v živo, pred otroškimi očmi in gledališče si lahko ustvari katerakoli manjša ali večja skupina otrok, ki skupaj preživi veliko časa.

Gledališče je zagotovo ena izmed tistih umetniških dejavnosti, ki ima tudi za najmlajše poseben čar. Otroci imajo zelo radi pravljice, radi se vživijo v vloge, ki so jim všeč in se z njimi poistovetijo (Levinger 2000, 5).

»Vzgojitelj naj za lutkovnogledališke dejavnosti zagotovi različne bogate materiale, igre, zgodbe ter izhodišča za različne situacije, prostor in čas, v katerih bo otrok lahko raziskoval in eksperimentiral. V teh dejavnostih naj otrokom prebudi vse organe – vid, sluh, vonj, okus, z impulzi pa naj prebudi tudi otrokovo doživljanje in emocije. Igre se naj gradijo predvsem na otrokovi simbolni igri, kajti nobena igralska tehnika ne premore toliko inovativnosti, sproščenosti in ustvarjalnosti kot prav otroška igra.« (Korošec 2010, 315).

4.3.1 V vrtcu imamo lahko vsak dan prstno gledališče

S prstki se lahko igramo že z zelo majhnimi otroki. Zaradi skromnega besedišča in dogajanja lahko prstne igre nadomestijo prve pravljice za lahko noč. Te preproste in vendar bogate igre bodo prišle prav najprej v družini, ki se lahko tako popestrijo skupne popoldneve, praznike, srečanja med tistimi najmlajšimi in najstarejšimi člani. Poleg raziskovanja in ustvarjanja risbe in zvoka se lahko poskusijo tudi v nenavadnih oblikah gledališča. Prstna igra ni samo igra, je tudi ljubkovanje z dotikanjem, komunikacija in prvo otrokovo občutenje ter zavedanje.
.
Prvi del samega sebe, ki ga otrok zagleda, je roka s prsti. Ker se premikajo, se začne z njimi igrati. To igračo ima od tedaj vedno pri roki. In ko se najde nekdo, ki poišče otrokove prstke, jih poimenuje in pravi: »Pijmo!« Prstna igra postane eno prvih aktivnih srečanj otroka z umetnostjo. Do tedaj je otrok lahko le poslušal glasbo in gledal podobe, zdaj pa je on sam tisto, na čemer in zaradi česar se godi umetnost, še več, on je tisti, ki jo ustvarja..

Od prvih človekovih hotenih gibov so vedno na delu prsti: orožje, komunikacijsko sredstvo in igrača. Zaradi svojega izrednega pomena so si pridobili posebno mesto: so edini organ med deli človekovega telesa, ki v igri dobi celo svoje ime. Srečanje otroka s prstno igro je tako tudi njegovo prvo srečanje s poezijo. Zato so vse prstne igre zapisane v verzih (Cvetko 1996, 35).

Prstke in igre z njimi, npr. tiste, pri kateri se dotikamo otrokovih prstkov in zraven glasno govorimo: Ta pravi: »Jejmo!« / Ta pravi: »Pijmo!« / Ta pravi: »Kje bomo pa vzeli?« / Ta pravi: »V mamini skrinjici!« / Ta mali pa vse popije, vse poje in vse mamici pove, nakar ga bratci složno nabijejo. Ali tiste, pri katerih začnemo po otrokovi rokici »kuhati« kašo: Miška kašo kuhala: temu dala (pri tem nežno »posvaljkamo« mezinček), temu dala (posvaljkamo prstanček), temu dala (sredinček), temu dala (kazalček), temu pa vrat zavila in v luknjico skrila (zvijemo otrokove prstke v pest, v kateri ostane palček), poznamo prav vsi (Cvetko 2010, 63).

Kot so prstne igre ene najkrajših pesmi, so tudi ene najkrajših zgodb. Motivika prstnih iger je povezana s človeškimi potrebami (pijmo, jejmo, kruha prosi, vse požrl) in zadovoljevanju le-teh (kašo kuhati, v mlin nesti, hruške otresti, zajca ustreliti, oskubsti in peči).

Prstne igre lahko pripovedujemo kot preproste pesmi, se ukvarjamo z njihovimi verzi, pomeni, simboli, z ritmom, tako da si pomagamo z elementi glasbe, npr. z igranjem na preproste inštrumente. Prstno igro lahko pripovedujemo tudi kot zgodbo. Za vsak dogodek si vzamemo čas, ga zanimivo opišemo. Kolikor bogatejša je domišljija, toliko zanimivejša je pripoved. Prstne igre so take, kot so, čiste in enostavne, nemara najlepše. Otroška domišljija jim doda vse pomembnosti (Cvetko 1996, 36–37).

Ko se igramo s prstki, nas to nezavedno popelje k lutkarstvu; prav to združuje v sebi številne umetnostne panoge. Prstne lutke so neprecenljive na področju kreativne igre. Drobne prstne igre so zelo pomemben del domačega otroškega izročila. Predstavljajo nam tisto prvo gledališče v pleničkah, ki so ga starši od nekdaj znali odigrati otroku tako, da so se dotikali njegovih prstkov, ne da bi ga pri tem negovali.

4.3.2 Gledališče za najmlajše

Osnova gledališča za najmlajše, naj bo za njih način, ki ga odkrivajo sami. Le tako se bodo naučili preživeti in biti uspešni tudi v življenju. Potrebno je predvsem, da smo z otroki in se z njimi ustvarjalno in kakovostno družimo. Majhni otroci živijo v posebnem magičnem svetu, kjer je vse mogoče. Vemo tudi, da spontana otroška igra v veliki meri poteka ob realnem svetu.

Gledališka izkušnja, izkušnja pripovedovanja, vključevanja giba in oživljanja predmetov v kreativno in simbolno igro je za otroka ključnega pomena. Predstavlja pot, ki otroku omogoča, da aktivno preizkusi in doživi iluzijo, pomaga mu ustvariti svet, ki deluje po pravilih poetike, ki je bistveno drugačen od vseh

ostalih. Svet, v katerega se lahko vedno zatečemo in iz katerega se lahko kadar koli, brez škode, tudi vrnemo (Cvetko 2010, 64)

Pomembno je, da vstopimo v poseben prostor in čas igre, ki si ga morata soigralca, če hočeta biti pri tem uspešna, kompetentno podeliti. To je prostor novih medosebnih odnosov, empatije in malih pozornosti. Pozabiti moramo na stare vzorce obnašanja in sobivanja in sledimo otrokom ter primerno odgovorimo na vsako njihovo ustvarjalno podobo. Medsebojne odnose je potrebno graditi na popolnem spoštovanju soigralcev.
Otroci so tisti, ki ustvarjalno poganjajo naprej, mi pa jim predvsem asistiramo pri težjih, tehnično bolj zahtevnih delih skupnega ustvarjanja.

Končnemu izdelku predlaganega ustvarjalnega procesa – predstavi – naj vedno sledi ustvarjalni proces celote. Vse naj bo podrejeno radostni, duhoviti improvizaciji, iskrenim in ne vnaprej načrtovanim spodbudam, ampak spontanemu preizkušanju in nadgrajevanju že odkritega. Rezultati zagotovo ne bodo nikoli dvakrat enaki. Vsakokrat bo neponovljiv trenutek nekega skupnega odnosa in soustvarjalni dosežek vseh sodelujočih (Cvetko 2010, 65).

Lutka, ki v sebi združuje tako prvine stvarnega kot nestvarnega sveta, je v tej zvezi še posebej dragocena. S svojo subjektivnostjo vpliva in krepi otrokova čustva in čutenja, njegove socialne veščine in ga utrjuje v empatiji, obenem pa ga tudi pomaga voditi skozi pasti sveta, v katerega je danes otrok pravzaprav vržen že ob rojstvu.

Z vključevanjem gledališča in lutk v otrokovo aktivno in domišljijsko igro v vrtcu jim omogočamo izmenjavanje izkušenj. Ponudimo pa jim tudi možnost, da odrastejo, dozorijo in podoživijo izkušnje, s katerimi jim bo lažje postati samostojna in enkratna osebnost na psihičnem, mentalnem, emocionalnem in kognitivnem področju (Cvetko 2010, 64–65)

4.4 Razvrstitev lutkovnih uprizoritev po starosti otrok

PRVA STAROSTNA STOPNJA

Otroci, stari od 4 do 6 let.
Njihove uprizoritve so preproste z enotnim dramskim dejanjem. Uprizoritve za najmlajše so najtrši oreh za ustvarjalce. Predšolski otroci se prvič seznanjajo s scensko umetnostjo, ne poznajo znakovnih pomenov lutke, metaforičnosti, načina sprejemanja dramsko oblikovane zgodbe in animacije lutke. Za njih je zelo pomembno, kakšne vrste lutk jim pomudimo. Dolžina takšnih uprizoritev naj ne presega ene ure, najidealnejše pa so tridesetminutne brez prekinitve (Trefalt 1993, 158).

DRUGA STAROSTNA STOPNJA

Otroci, stari od 6 do 8 let.
Zelo dobro sprejemajo lutkovno iluzijo. Ravno v tem je bistvena razlika v dojemanju predšolskega občinstva in drugo starostno stopnjo. Pogosto se

uporablja lutkovna tehnika, ki je zahtevnejša po svoji tehnologiji in iluzivnejša - marionete, javajke, senčno gledališče, ročne lutke, mimične lutke (Trefalt 1993, 158).

TRETJA STAROSTNA STOPNJA

Osnovnošolci, stari od 8 do 11 let.
Imajo že več izkušenj, več znanja in zato je tudi igra z lutkami zahtevnejša. Otroci že dojemajo časovne in prostorske preskoke. Temu primernejše so tudi uprizoritve, zanje je primerna sodobna tematika, prepletena s pravljičnimi, sanjskimi, fantazijskimi elementi (Trefalt 1993, 158).

ČETRTA STAROSTNA STOPNJA

Otroci, stari od 11 do 14 let.
Zanje je značilno, da se hočejo čim prej rešiti spon, ki jih simbolizira otroštvo - igrače, navezanost na starše, obnašanje. Sem sodijo tudi lutke in lutkovno gledališče, ki so v evropski lutkovni tradiciji simbolno povezani z otroštvom. Z vsemi tehničnimi novostmi je težko prepričati mladostnika, naj si ogleda lutkovno predstavo, saj se ne morejo upreti računalnikom, videom, filmom, televiziji. Tukaj lahko lutkovne predstave konkurirajo ostalim vabljivim medijem le s svojo totalnostjo, kot nekakšen minljiv dogodek in neposredna živa komunikacija.

Tu se uprizoritve ne razlikujejo od tem za odrasle. To niso več pravljični teksti, ampak že literatura, ki obravnava čustveno in bivanjsko problematiko. Oživljena mrtva snov, ki ji ne rečemo več lutka, temveč oživljen predmet ali simbol, so izjemen posrednik pri prikazovanju nekaterih tem, ki bi drugače delovale smešno (Trefalt 1993, 159).

5 RAZLIČNI TIPI LUTK

5.1 Lutka na palici (javajka)

Varlova (1995) meni, da je lutka na palici vsak predmet, vsaka figura, ki jo nataknemo na lesen količek, na palico in s pomočjo te palice (vodila) premikamo. Temu pravimo, da lutko animiramo. Danes ta tip lutke lutkarji po svetu pogosto uporabljajo.

Tudi pedagogi na predšolski stopnji in tisti, ki delajo z otroki na osnovnih šolah, velikokrat uporabljamo lutko na palici, saj je tehnološko dokaj preprosta, da se jo dokaj preprosto narediti, predvsem pa se z njo odlično in enostavno animira. Poznamo različne lutke na palici: lutka na palici brez dodatnih vodil, lutka na palici z živo roko, lutke na palici z vodili in lutke na dveh palicah (Varl 1995, 4).

Fotografija 2: Lutka na palici – kaširanje (www.slika.com, 22. 10. 2011).

5.2 Lutka na nitkah (marioneta)

Golubova (2003) pravi, da je marioneta zelo zahtevna lutka ter da se profesionalni lutkarji z njimi zelo radi igrajo. Za manjše otroke sta animacija in izdelava marionet zelo zahtevna. Pri delu potrebujejo pomoč. Narejene so lahko iz najrazličnejšega materiala, imeti pa morajo vse okončine in sklepe, kot da so živa bitja. Lutka mora biti stabilna in umirjena. So tudi tehnično najzahtevnejše med vsemi lutkami. To so figure v celoti: imajo vse okončine in vse glavne sklepe kot živa bitja. Zelo so podobne osebam in živalim iz narave. Poleg vsega ostalega gibanja morajo lutke hoditi, plesati, skakati, leteti. Za igralca je lutka na nitki izziv in potrebno je precej vaje, da lutko na nitkah res dobro obvlada.

To je lutka, ki je lutkar ne drži neposredno v svoji roki, pač pa njeno gibanje usmerja preko vodila, pravimo mu tudi usmernik, tehtnica, križ ter daljših ali krajših niti oziroma žic. Zaradi tega so gibi, kretnje lutke drugačni kot denimo pri ročni lutki, ki jo imamo nataknjeno na roki ali pri lutki na palici, ki jo držimo za vodilo tik nad njeno glavo, v središču trupa. Bistvo takih lutk je v tem, da se posamezni deli obešajo drug na drugega. Na glavo, ki visi na nitkah ali na žici, je obešen trup, na trup sta ob strani obešeni roki, spodaj pa nogi. Lutko vodimo od zgoraj navzdol; v zraku visi in se le pri hoji minimalno dotika tal. Poznamo različne izvedbe lutk na nitkah: marionete na žici, marionete na nitkah, marionete z osnovnim trdim vodilom (Varl 1995, 4–7).

Fotografija 3: Lutka na nitkah – marioneta (www.slika.com, 23. 12. 2011).

5.3 Ročna lutka

Golubova (2003) meni, da se je ročna lutka pojavila že v 17. stoletju in je še danes med igračami za domišljijsko in ustvarjalno igro. Z lutko na roki se lahko otroci primerjajo z različnimi osebami ali živalmi. Večji otroci se vživijo v različne vloge in tako izražajo svoje želje, skrbi, stiske, veselje in radost. Mlajši otroci pa se z njo radi poigrajo čisto sami.

Je tista lutka, ki si jo nataknemo na roko, natančneje na dlan. Vodimo – animiramo jo s premikanjem prstov, dlanmi in celo roko, skriti za lutkovni oder ali paravan. Med vsemi lutkovnimi tehnologijami je ročna lutka tista, ki je na odru najživahnejša, premika se najhitreje. Naša dlan je točno v njenem središču, tako lahko hitro vplivamo na njene kretnje in premike. Zelo je gibčna, saj jo usmerjajo hitri gibi naših rok. Ima dva glavna sestavna dela: glavo in trup. Trup je izdelan kot lutkin kostum, ki je kot rokavček nataknjen na animatorjevo roko (Varl 1997, 4).

Miličinska (1985) poudarja, da prevelike ročne lutke izgubljajo intimnost, neposrednost, animacija z njimi pa je pogosto površna, zanemarjena. Zaradi svoje majhnosti je ročna lutka intimna lutka, neposredna in zahteva manjši igralni prostor. Veliko komunicira z gledalci. Če sami izdelujemo ročne lutke, moramo paziti, da ne naredimo prevelike, saj jih naša dlan ne bi mogla dobro obvladati. Posebej je pomembno, da ni prevelika glava. Čeprav ima ročna lutka smešno majhne roke v primerjavi s trupom, je skoraj edina med različnimi lutkovnimi tehnologijami, ki je sposobna prijemati najrazličnejše stvari. Edina zmore res dobro igrati z rekviziti, prijema, prenaša predmete, lista knjigo.

Osnova ročne lutke je človeška roka. Njena glava je nataknjena na enega od prstov, največkrat na kazalec, naša dlan in prsti ter podlaket pa so osnova za lutkino telo in roke. Glavo navadno nataknemo na kazalec in je najpomembnejši del ročne lutke. Pri tem ni nujno, da ima lutka izdelan kostum. Najpomembnejše čutilo na lutkinem obrazu so oči. Z njimi lutka komunicira. Velikost, oblika in lega oči določajo lutki starost, značaj in razpoloženje. Zanimiv element lutkinega obraza je nos. Osebo, ki jo lutka predstavlja, karikira. Za ušesa prav tako velja, da jih lutki lahko naredimo ali pa tudi ne.

Najbolj živo naredijo lutko njeni lasje. Vsaka stvar, ki se na lutki premika, jo na čaroben način oživi. Lasje so lahko iz volne, preje, vrvice, trakov, usnja ali filca. Trup ročne lutke je njena obleka. Lutkine roke so njeni rokavi. Dlani prišijemo kar na zunanji rob rokavčkov.

Različica ročnih lutk so male prstne lutke. Primerne so za igro na predšolski stopnji in v prvih razredih osnovne šole. Majhne glave si nataknemo na prst gole ali orokavičene roke. Glave so lahko kupljene kroglice, žogice, tudi tulci. Lutkino glavo si lahko malček sam nariše na trši papir, prste pa lahko uporabimo tudi kot lutkine noge **(**Varl 1997, 4–32).

Miličinska (1985) še navaja, kako znajo otroci po lutkovni predstavi opisati junaka od pet do glave. Navesti znajo tudi barvo čevljev, čeprav le-teh sploh ni

bilo. Nekateri lutkarji dodajo ročni lutki tudi noge, ki večinoma nekontrolirano bingljajo sem ter tja in bolj motijo kot pomagajo k prepričljivosti lutke.

Fotografija 4: Ročna lutka – palček (www.slika.com, 23. 12. 2011).

5.4 Ploska lutka

Je vsak lik, ki ima samo dve dimenziji. Golubova (2003) meni, da so te lutke preproste in jih je lahko izdelovati, zato so bolj primerne za otroke prve triade osnovnošolskega izobraževanja. Tu se moramo zavedati dvodimenzionalnosti lutke, ki jo upoštevamo že pri sami izdelavi lutke kot tudi pri igranju. Pri teh lutkah je zelo pomembno, da ne morejo igrati z rekviziti. Pritrjene so na posebnem vodilu. Poljubno osebo ali predmet, muco, cvetico, sonček lahko narišemo na trši papir ali karton, ju pobarvamo, izrežemo in nataknemo na vodilo. Taka lutka je izdelana iz enega samega kosa. Osnovno vodilo za lutko je lahko tanjša lesena palica, primerna je tudi žica.

Ploske lutke imajo predhodnike v senčnih lutkah in dolgo zgodovino. V Evropo so prišle iz Azije. Ker je ploska lutka dvodimenzionalna, nima stranske mase, nima debeline, od tod tudi njeno ime, to pomeni, da se na odru ne more obračati. Za prepričljivo igro moramo lutko izdelati v več variantah, ko gleda naprej, z levega, z desnega profila in s hrbtne strani. Ne smemo je zasukati preveč, saj se s strani hitro izgubi (Varl 1997, 4–11). Menim, da animacija take lutke ni enostavna, zato je za igro v vrtcu manj primerna.

Javajka

Je ploska lutka. K nam so jo prinesli iz otoka Java. Te lutke so za izdelavo zahtevne, zato jih z otroki le redko izdelujemo. Premikamo jo s pomočjo palčk ali žice, glavo držimo in obračamo s podaljšanim vratom. Lutka nima nog, temveč le ohlapno oblačilo. Narejena je iz lahkih materialov, ker je animiranje za lutkarja zelo naporno. Te lutke več uporabljajo v šoli, ko imajo otroci že nekaj izkušenj s samo izdelavo in animacijo (Golub 2003, 13).

5.5 Senčna lutka

Golubova (2003) je zapisala, da so najstarejše senčne lutke doma v Indoneziji, kjer z njimi zelo pogosto igrajo. Lutkovna igra se pri senčnem gledališču igra za platnom, ki ga napnemo na leseno stojalo. Osvetljujemo ga z grafoskopom. Z

lutkami se igramo med platnom in virom svetlobe, gledamo igro senc. Senčno gledališče je zelo primerno za mlajše lutkarje.

Senčne lutke nastopajo kot črne sence ali pa so narejene iz prosojnega materiala in transparentno pobarvane. Pri likovni zasnovi teh lutk je treba še prav posebej upoštevati načelo močne jasnosti. Najpreprostejše senčne lutke nimajo zgibov, vodimo pa jih tako kot ploščate lutke. Igre s senčnimi lutkami lahko sami, upoštevajoč vse vidike, prilagodimo razvojni stopnji gledalcev. Televizor ostaja še vedno aparat, konzerva, lutka pa je nekaj toplega, neposrednega. Otrok jo lahko ogleduje, jo otipava, preizkuša (Miličinski 1985, 6–7).

So ene najstarejših lutk in so predhodnice ploskih lutk. Ohranile so se predvsem v vzhodnjaški lutkovni tradiciji. Posebnost senčnega lutkovnega gledališča je, da kot gledališki dogodek ne opazujemo gibanja lutke v scenskem prostoru, ampak premik njene sence na platnu. Za razliko od vseh ostalih tehnologij je senčna lutka osvetljena od zadaj.
So izredno mehke, nežne, poetične. Igra s senčnimi lutkami ne dovoljuje raznih podrobnosti. Z njimi uprizarjamo preproste, jasne ali še bolje, otrokom že znane vsebine, ki pri najmlajših vzbudijo domišljijo. S sencami lahko ilustriramo kako pripoved, da jo otrokom prikažemo še na drug način. Senčna lutka je po svoji tehnologiji ploska. Ima le dve dimenziji: širino in višino. Debeline enostavno ne potrebuje, saj gledalec opazuje senco lika, ki jo neki žarek svetlobe pošilja na platno.

Varlova (1997) pravi, da senčne lutke razdelimo v dve veliki skupini. V prvo skupino sodijo tiste, ki so izdelane iz kartona, papirja, vezane plošče. Njihova senca na platnu je črna, temna. Druga skupina pa vključuje takšne senčne lutke, ki jih izdelamo iz prosojnih materialov, celofana, plastičnih folij, svile in jih pobarvamo s tuši ali naravnimi prosojnimi barvili. Njihova senca je barvna.

Lahko so izdelane v več različicah: s sprednje strani, z zadnje strani in s profila. Osnovno vodilo senčne lutke je lesena ali kovinska palica, ki jo na hrbtno stran pritrdimo na enak način kot pri ploskih lutkah. Vodilo prilagodimo izvoru svetlobe tako, da je senca vodila čim manj vidna.
Pri senčnih lutkah moramo paziti na izdelavo oči. Še posebej pri lutkah iz neprosojnega materiala. Oko moramo izrezati, da gre skozi luknjico svetloba. Na platnu je oko ob temni senci svetlo – živo.

Zanimive scenske rešitve ustvarimo s projekcijo na platno z grafoskopom, episkopom, pa tudi s posnetki preko diaprojektorja. V teh primerih je scenski prostor barven. Senčne lutke lahko lebdijo in se premikajo v prostoru neomejeno. Osvetlitev lutk mora izvirati ločeno od omenjenih aparatur. Danes senčne lutke doživljajo preporod, saj omogočajo številne odrske čarovnije in se še posebej lepo podajo izbranim ljudskim temam (Varl 1997, 30–36).

Fotografija 5: Senčna lutka veverica, lutka na palici (www.slika.com, 2. 2. 2012).

5.6 Mimična lutka

Mimično lutko dobimo že, če si na roko nataknemo rokavičko z enim prstom. Orokavičeno roko položimo tako, da je del s štirimi prsti zgoraj, palec pa spodaj. Tako postavljena dlan predstavlja lutkino glavo z usti, ki jih odpiramo in zapiramo. Je zelo enostavna lutka. V primerjavi z ročno lutko je pri mimični lutki poudarjen čeljustni del lutkine glave, zato lutkarji namenjajo veliko časa animaciji, tj. odpiranju in zapiranju ust ali gobčka, saj mora odpiranje ust izgledati resnično. Oživimo jo tako, da ji damo predvsem mimiko obraza, odpiramo usta, se pačimo, šelestimo s papirjem, gubamo blago. Lahko igramo tudi z obema rokama. Primerne so za manjše igralce, besedilo pa si lahko sproti izmišljujemo (Varl 1997, 4–7).

Fotografija 6: Mimična lutka (www.slika.com, 5. 1. 2012).

5.7 Maska

Varlova (1997) navaja, da v veliko družino različnih lutk in s tem lutkovnih tehnologij uvrščamo tudi maske. Pri maskah ne gre za tipične lutke. Če pogledamo enciklopedijo, najdemo pod pojmom maska naslednjo razlago: maska je predmet za zakritje obraza ali glave. Pomeni nekaj, s čimer si zakrijemo obraz, lahko pa označuje celotno preobleko.

Beseda maska je že zelo stara tako kot predmet maska sama. Svojo pravo uporabnost in vrednost dobi tisti hip, ko jo človek uporablja, to pomeni, ko jo napolni s svojo energijo. V preteklosti so bile maske iz najrazličnejših materialov:

iz trdega usnja, živalskih kož, slonovine, lesa. Danes so v rabi še papir, karton in plastične mase.

Varlova (1997) razlikuje maske, ki se danes uporabljajo in jih razdeli v tri velike sklope:

1. obrazne maske,
2. naglavne maske,
3. maske celega telesa, preobleka.

Obrazna maska

Zakrijemo si obraz ali vsaj oči in okolica nas ne prepozna več. Obrazni maski pravimo tudi krinka. Z njo si zakrijem ves obraz, lahko pa samo njegov gornji del.

Fotografija 7: Obrazna maska (www.slika.com, 5. 1. 2012).

Naglavna maska

Skrije našo glavo, saj si jo poveznemo na njo, kot lonec. Biti mora malo večja, kot je naša glava, da se v njej ne počutimo utesnjeno. Imeti mora dovolj zraka za normalno dihanje.

Fotografija 8: Naglavna maska (www.slika.com, 5. 1. 2012).

Maska celega telesa

Če želimo od glave do peta predstavljati nekoga drugega, moramo svoj trup z rokami in nogami vred skriti v preobleko. To je lahko že velik kos blaga, v katerega se zavijemo, na glavo pa si lahko damo naglavno masko. Za skupinsko igro so v vrtcih in osnovnih šolah zanimive skupinske maske, ko si vsak otrok izdela svojo naglavno masko ali masko celega telesa.

Fotografija 9: Maske celega telesa (www.slika.com, 5. 1. 2012).

5.8 Predmeti in igrače

V roke vzamemo najrazličnejše predmete in igra se lahko prične. Predmetom po želji dodamo lase, oči, nos, usta, lahko jih pustimo v naravni obliki, ali pa ji prebarvamo ali prevlečemo s papirjem in s tekstilom.
Tako lahko razne igrače, plastična embalaža, kamni, brisače, škarje, zobne ščetke, smetišnice, metle uporabimo kot lutke v raznih zabavnih dialogih. Ko igračo animiramo, moramo paziti, da ne prevlada roka, ki jo animira. Roka ne sme biti vsiljiva, igrači oziroma predmetu pa prepustimo pripovedovanje. To je zelo primerna metoda, ko so otroci še čustveno navezani na svoje igrače in jih celo prinašajo s seboj v vrtec (Golub 2003, 16).

Otroci, ki zelo dobro obvladajo fino motoriko, bodo sposobni iz nestrukturiranih materialov izdelati nove predmete, lutke, simbole, ki jim bodo služili pri predstavljanju stvarnosti in intimnega sveta. Če pa bomo otrokom ponudili manj realistične predmete, jih bodo s svojo domišljijo kreativno spreminjali in dopolnili. Preprostim lutkam, predmetom, kot so čevlji, predmeti iz kuhinje … otroci lahko dodajo značilne elemente, ki simbolizirajo določen značaj. Koščku lesa bo morda otrok nalepil detajl in nov predmet že lahko predstavlja simbol za nekaj dobrega ali zlega, simbol za svet iz otrokove domišljije ali realnega sveta. Kamni, ki jih otroci prinesejo iz različnih življenjskih prostorov: ceste, gozda, potoka lahko s svojo vizualnostjo spodbudijo otrokovo domišljijo, obenem pa tudi razmišljanje o pogojih za življenje v različnih okoljih (Korošec 2006, 107).

II. PRAKTIČNI DEL

1 OPREDELITEV PROBLEMA

Varlova (1998) je zapisala: »Lutka je namreč tisti magični predmet, ki mu otroci mnogo lažje zaupajo, ob katerem se bolj sproščeno pogovarjajo; pomaga jim, da lažje osvajajo prostor, saj se na nek način njihova osebnost skrije za lutko; zleze vanjo, se z njo poistoveti.«

Vsak vzgojitelj, ki se pri svojem delu zaveda svojega poslanstva, išče venomer nove metode, oblike, načine dela, pripomočke in sredstva, s katerimi lahko nevsiljivo, a učinkovito pridobi svoje varovance – predšolske otroke, da bodo sledili njegovim besedam.

Vsekakor je pomembno, da okolje v vrtcu napolnimo z ljubeznijo in s toplino. Največ tega izžareva izoblikovana vzgojiteljeva osebnost, sodobna stroka predšolske vzgoje pa prinaša spoznanje, da so pripomočki, sredstva in izvirne metode dela ključnega pomena in merilo za kakovost našega dela. Lutka je že zelo staro, a preizkušeno sredstvo za vzgojne, izobraževalne in tudi za terapevtske namene, zato je le-to smiselno uporabiti. V otroku prebudi željo po ustvarjanju, občutek za lepoto in smisel za majhne stvari, ki so nekje globoko v njih. V vzpodbudi do razvoja omenjenih vrednot ustvarjamo v skupini vrtičkarjev z vzgojitelji dobro počutje in ugodno ustvarjalno klimo.

Strinjam se z Golubovo (2003), ki meni, da otrok nikoli ne smemo siliti v dejavnosti, ki jih ne želijo opravljati. V ustreznih okoliščinah jim najprej omogočimo, da lutke spoznajo in se nato spontano odločijo z njimi rokovati ter sodelovati pri teh dejavnostih. Vzgojitelji moramo otroke dobro motivirati, da lahko uresničimo zastavljene cilje. Če smo dovolj usposobljeni, so nam v veliko pomoč izvirne zamisli in inovativno izražanje.

Golubova (2003) trdi, da si pri lutkovnih dejavnostih otroci razvijajo pozitivne lastnosti značaja, kot so: vztrajnost, samozavest, natančnost, potreba po uveljavljanju, sodelovanje v skupini, pomoč prijatelju, sproščajo pa tudi odvečno energijo, manj časa so pred televizijo in računalnikom, med vzgojiteljem in otrokom se razvijejo prijateljski odnosi.

Zelo je pomembno, da otrokom ponudimo različne spodbude za igro. Ob igri otroci lažje razumejo pravila, od tistih, ki jih postavi določena avtoriteta, v igri sodelujejo in se tako najbolj naravno socializirajo. Otrokovo izražanje z lutko je njegov način sporočanja osebnega mnenja o okolju, ki ga obdaja.

Vrtičkarjem želim ponuditi lutke in jim približati čarobnost lutkovnega sveta. Zato sem za diplomsko nalogo izbrala dejavnosti, v katerih si bodo otroci lahko sami po želji izdelovali lutke in jih postavili na sceno, ki jo bodo pomagali pripraviti. Svojo največjo ustvarjalnost in domišljijo bodo pokazali pri oblikovanju scenarija za improvizirano lutkovno predstavo. Pri igranju predstave bodo otroci razvijali prej naštete značajske lastnosti. Navsezadnje v nalogi poskušam dokazati, da lahko postane lutka v skupini predšolskih otrok prava ljubljenka.

Vzgojne vsebine lutkovnih predstav otroci prenašajo v vsakdanje življenje. Verjamejo, da je najbolj prav tisto, kar pove lutka. Imajo jo radi, zato so v predšolski dobi potrebne, hkrati pa so tudi hvaležno vzgojno sredstvo, ki spodbuja otrokov razvoj. Beseda, ki jo izreče lutka, bolj zaleže kot pa besede staršev ali vzgojiteljev.

1.1 Cilji

Skladno s predmetom in problemom sem si zastavila naslednje cilje:

- ugotoviti, kako se na igro z lutkami odzovejo otroci, ki niso imeli izkušenj z njimi;
- ugotoviti, ali vzgojiteljeva interakcija z lutko vpliva na samostojno igro otrok z lutkami;
- ugotoviti, ali bo igra z lutko pri otrocih spodbudila zanimanje za samostojno animacijo lutk;
- ugotoviti, kako vzgojiteljeva igra z različnimi vrstami lutk spodbudi otroke k pripravi različnih scen in dialoga za lutkovno gledališče;
- ugotoviti, kako vsakodnevna prisotnost lutke - ljubljenke skupine - vpliva na komunikacijo in odnose v skupini (izražanje čustev, socialni čut).

1.2 Raziskovalna vprašanja oz. hipoteze

Skladno s cilji sem oblikovala naslednje hipoteze:

H 1: Otroci, ki nimajo nobenih izkušenj z lutkami, bodo ob uvajanju lutk v vzgojne dejavnosti navdušeni in motivirani za delo.

H 2: Vzgojiteljica z redno interakcijo z lutko vpliva na pogostost in kakovost otroške igre z lutko.

H 3: Otroke bo igra z lutko spodbudila k samostojni animaciji lutk.

H 4: Različne vrste lutk bodo spodbudile otroke k ustvarjanju različnih scen in dialogov za lutkovno gledališče.

H 5: Vsakodnevna prisotnost lutke - ljubljenke skupine - pozitivno vpliva na odnose in komunikacijo otrok v skupini.

1.3 Raziskovalne metode dela

Diplomska naloga je teoretična in praktična, kar pomeni, da sem se ukvarjala s proučitvijo različnih virov, pomembnih za moje področje diplomske naloge. Med seboj sem primerjala ugotovitve različnih avtorjev. Vsebino praktičnega dela sem dokončno opredelila glede na cilje, raziskovalna vprašanja in praktično izvedbena izhodišča.

Vzorec

V raziskavo sem vključila skupino Žabice Otroškega vrtca Metlika z 19 otroki, starih od 3 do 4 let. Raziskava je potekala dva meseca.

Postopek zbiranja in obdelave podatkov

Podatke sem obdelala s pomočjo deskriptivne metode. Proučevala sem jih na ravni opisovanja dejstev, odnosov, procesov, brez vzročnega razlaganja. Pri igri z lutkami sem sprotno zapisovala opažanja, fotografirala in snemala.

Metoda obdelovanja podatkov

Zbrane podatke sem obdelala z deskriptivno metodo kvalitativnega raziskovanja, tako da sem nestrukturirano opazovala, urejala dokumente in jih analizirala.

1.4 Predstavitev skupine otrok Žabice

Skupino 19 otrok, drugega starostnega obdobja, starih od 3 do 4 let, spremljam kot pomočnica vzgojiteljice že tretje leto. V skupini je 12 deklic in 8 dečkov, med njimi pet novincev – 3 deklice in 2 dečka. Med njimi je velik starostni razpon, saj je nekaj otrok starih tri leta, drugi že štiri. V skupini je tudi deček iz Bosne in Hercegovine, ki se še prilagaja na okolje in jezik.

Izpostavila bi dečka, ki je bil velikokrat moteč, agresiven in pa deklico, ki je bila večinoma zelo tiha in zaprta vase. Imamo tudi deklico, ki je govorno slabše razvita (obiskuje logopeda). Trije otroci v skupini Nejc, Ana in Špela poznajo vse črke (pokažeš napisano besedo, pravilno jo črkujejo). Špela je novinka in najmlajša deklica v skupini.

S starši in z vzgojiteljico zelo dobro sodelujem. O delu v skupini starše sproti obveščava preko oglasne deske, kamor obesiva izdelke, poročilo preteklega meseca in fotografije dejavnosti.

Ker smo hospitacijski vrtec dijakom Srednje vzgojiteljske šole Metlika, imamo čez leto v skupini zelo veliko dijakov, ki prihajajo iz različnih krajev. Otroci jih lepo sprejemajo, občasno pa je delo tudi moteče, ker nas je v skupini poleg njih kar veliko. Skupina je največkrat polno zasedena, otroci so zelo zdravi. Veliko bivamo na prostem. Po uvajalnem obdobju, ko so otroci težko ostali v vrtcu, danes zelo radi prihajajo k Žabicam.

1.5 Uvajanje ljubljenca v skupino

Prav posebnega ljubljenca v skupini še nismo imeli, zato sva z vzgojiteljico že na začetku leta v skupino vpeljali ljubljenca, lutko - žabico, ki nam je pomagala iz različnih zadreg. Zelo uporabna je bila pri deklici, ki je težko komunicirala in je bila zadržana ter zaprta vase.

Nato sem se odločila, da bom v skupino vpeljala še eno prav posebno lutko, ki bo imela tudi poseben namen. Želela sem, da bi postala ljubljenec skupine in da bi jo vpeljala v vse dejavnosti v vrtcu.
Odločila sem se za kupljeno lutko - dečka, izbrala sem dober in prijazen značaj. Pričakovala sem, da se bodo otroci ob njem veliko naučili.

Želela sem, da bi ga v skupini kar najbolje sprejeli in da bi postal del vseh, del dnevne rutine. Ravno tako mi je bilo pomembno, da bi z njim pri dejavnostih povezala veliko vsebin iz kurikuluma, zato smo Maksa vpeljali na vsa področja dejavnosti: jezika, glasbe, matematike, gibanja, družbe in umetnosti.

Fotografija 10: Lutka Maks, ljubljenec skupine (foto: Renata Pavlovič, 10. 2. 2011).

2 PREDSTAVITEV DEJAVNOSTI LUTKE MAKSA V SKUPINI ŽABIC

1. PRIHOD MAKSA - SPOZNAVANJE OTROK

- Prihod Maksa v skupino.
- Obvestilo za starše.
- Vikend nahrbtnik.

2. DNEVNA RUTINA

- Maks je prišel pogledat, kako otroci jedo za mizo.
- Maks prebuja Laro.
- Maks v vrtcu počiva.

3. IGRA OTROK

- Maks potuje na morje.
- Maks pomaga graditi nov vrtec.
- Nejc in Maks sta doma na hiški.
- Maks se igra s kockami.
- Maks je žejen in lačen.
- Maks se igra na terasi.
- Maks se igra z zdrobom.
- Maks pri zdravniku.
- Maks spoznava lutke.
- Maks med igro s prstnimi lutkami.

4. GIBANJE

- Gibalna igra »avto v garažo«.
- Jutranje razgibavanje z Maksom.

- Maks biva na prostem.

5. SPOZNAVANJE OKOLJA

- Maks gre na obisk k Mestni godbi Metlika.
- Maks na sprehodu po Metliki.
- Maks na sprehodu do železniške postaje in ogledu vlaka.
- Obisk »stare« igralnice.

6. POVEZOVANJE PODROČIJ KURIKULA

- Uganke in pravljica Snežinke.
- Maks posluša novo pravljico o Piku dinozavru.
- Maks ožema pomaranče.
- Z Maksom na ogled osnovnošolskih glasbenikov.
- Maks s Tilijem praznuje 4. rojstni dan.
- Maks in praznovanje pusta.

2.1 Prihod Maksa – spoznavanje otrok

Prihod Maksa v skupino

Priprava in izvedba

Po dolgem premišljevanju sem le prišla na idejo, kako naj v skupino uvedem lutko -ljubljenca skupine. Ker sem želela, da bi to bilo nekaj posebnega in da bi otroke pritegnilo, sem se odločila, da bom otroke povprašala ali bi bili za to, da na obisk v vrtec za en dan povabim svojega prijatelja Maksa. Otroci so bili nad idejo navdušeni. Razložila se jim, zakaj ga bom povabila in izpostavila sem problem, kulturnega obnašanje za mizo.

Ker je lutka Maks bil že zelo »velik« in je veliko vedel, sem želela, da bi jim na prijazen in humoren način razložil, kako se on obnaša za mizo. Velikokrat smo se pogovarjali o tem, da ni prav, ker ne spoštujejo dobro pripravljene hrane, ki jo dobijo v vrtcu. Otroci so poslušali in komentirali, da se to res ne sme in da to ni lepo.

Ko sem otrokom povedala, da bom po zajtrku z mobilnim telefonom poklicala Maksa, če lahko pride, so me vsi pozorno gledali. Bili so v velikem pričakovanju, kaj se bo zgodilo. V roke sem vzela telefon in poklicala. Nič. Maks se ni oglasil.

Povedala sem jim, da mogoče Maks še spi. Če me ne bo poklical nazaj, ga bom malo pozneje poklicala še enkrat.
Deček Tili je rekel: »Bom jaz pogledal, ali je zunaj pred vrati«. Res je vstal in odprl vrata igralnice, pogledal na hodnik. Ker ga ni bilo, se je vrnil in rekel, da ga ni.

Otroci so se med tem pogovarjali:

Deklica Lara: »Kje je Maks doma?«
Tili: »Ni doma … on še spi.«
Zala: »Če se bo zbudil, ga bomo poklicali po telefonu.«
Tili: »Daj, pokliči ga.«
Manca: »Maksa bomo klicali!«
Lucija: »Maksa še ni.« Se je veselila in veselo poskakovala po igralnici.

Otroci so odšli v umivalnico, da so se po zajtrku uredili. Po zajtrku sem pospravila igralnico, nato se je vzgojiteljica z otroki vrnila iz umivalnice.

Lev je vprašal: »Je Maks že klical?«

Otrokom sem razložila, da še ni ter lahko sedejo in ga poskusimo skupaj poklicati še enkrat. Kličemo. Čez nekaj časa se je Maks oglasil. Presenečeno in tiho so me gledali ter poslušali, o čem se pogovarjava po telefonu.

Jaz: »Dobro jutro, Maks.«

Maks: »Dobro jutro.«

Jaz: »Maks, ali sem te zbudila? Ne, ravnokar si se zbudil. Maks ali te lahko nekaj prosim.«

Maks: »Ja, povej.«

Jaz: »Veš, enkrat sem ti že pripovedovala, da sem zaposlena v vrtcu in kako med drugim skupaj z vzgojiteljico Lučko otroke učiva kulturnega vedenja za mizo ter kaj smemo početi s hrano in kaj ne. Veš, sedaj pa določeni otroci že nekaj časa grdo delajo s hrano. Ti pa si že velik in veliko veš, hodil si tudi v vrtec, kjer ste se o tem veliko učili … ali bi ti imel čas in prišel k nam v vrtec? Otrokom bi lahko o tem veliko povedal, veš!?«

Maks: »Ja, prišel bom!«

Jaz: »Ali veš, kako se pride v vrtec? Ne veš, ker še nikoli nisi bil v našem vrtcu? Zato te bo pripeljala mami, ona vse ve, ajaa. Samo sedaj moraš še zajtrkovati, umiti zobe, potem pa prideš. Ja lepo, te bomo čakali. Hvala Maks«.

Otroci so bili čisto iz sebe. Eni so se smejali, ploskali, drugi so bili začudeni. Na preprogi smo nadaljevali z načrtovano dejavnostjo. Ko smo končali, sem šla pogledat, ali je Maks že prišel. Šla sem iz igralnice in se razveselila Maksa. Povabila sem ga v igralnico. Otrokom sem ga predstavila in tudi otroci so ga

pozdravili z roko. Veliko smo se še pogovarjali, potem smo ga povabili, da se je z nami igral in ostal vse dopoldne. Odločil se je tudi, da bo z mano odšel domov. Otrokom je povedal, da bo v vrtec prišel zopet v ponedeljek, ker bi tudi on rad, da ga otroci kaj naučijo. Maks je otrokom razložil veliko stvari, o katerih smo se v vrtcu še dolgo pogovarjali.

Takole so otroci pričakali Maksa …

Fotografija 11: Otroci čakajo Maksa (foto: Lucija Plut, 11. 2. 2011).

Fotografiji 12, 13: Maks pozdravi Nejca in Ano (foto: Lucija Plut, 11. 2. 2011).

Cilj

Vzpostaviti pozitivno interakcijo med lutko Maksom in otroki.

Fotografiji 14, 15: Živa pozdravlja Maksa, Tili mu med pozdravom zelo močno stisne roko (foto: Lucija Plut, 11. 2. 2011).

Analiza

Vsak otrok je ob prihodu ljubljenca skupine, Maksa, pokazal svoja čustva. V veliko veselje mi je bilo, ker so se otroci res vživeli vanj in ga sprejeli kot sebi enakega. Sprva so bili zelo zadržani, nato so se sprostili, se ga razveselili in mu želeli podati roko v pozdrav. Zadržani sta bili le Katja in Jana. Slednja mu ni želela stisniti roke, čeprav si je Maks tega zelo želel. Potrebovala je nekaj časa, da mu je zaupala. Otroci so se mu predstavljali poimensko, nekateri so ga tudi vprašali, od kod je prišel, kje je doma, kako se ima in če bo tudi on sedaj hodil v vrtec. Dobila sem občutek, da sem jih ravno prav motivirala za komunikacijo z Maksom in njihovo osebno interakcijo. Zanimivo mi je bilo, kako so Maksa sprejeli kot živo osebo. To mi je bila še večja spodbuda za nadaljnje delo z lutkami v skupini.

Obvestilo za starše

Cilj

Seznaniti starše s prihodom Maksa v skupino.

Priprava in izvedba

Staršem sva napisali naslednje obvestilo.

Spoštovani starši!

Vsi si želimo, da bi bili naši otroci samostojni, še najbolj si to želijo oni sami. Pomaga pa si lahko le aktiven otrok, ki pridobiva nove izkušnje, odkriva svoje sposobnosti, uri svoje spretnosti in si pridobiva delovne navade. Življenje je danes hitro, vsem zmanjkuje časa in se nam mudi, zato smo brez potrpljenja in strpnosti, pozabimo prisluhniti drug drugemu. Vse to pa občutijo naši otroci.

Poiskali smo prvi problem.

Otroci kljub navajanju na kulturno obnašanje pri mizi, za mizo občasno grdo delajo s hrano, ne spoštujejo dobro pripravljene hrane, mečejo jo po tleh, hrano zavračajo.

Najhuje je, da vsega tega ne opazimo. Ustavimo se in prisluhnimo interesom naših otrok. Ker bi otrokom radi posredovali veliko koristnih informacij za nadaljnje življenje, sva se odločili, da bova težave v skupini nekaj časa reševali z lutko. V skupino sva povabili novega prijatelja, »ljubljenca skupine«. Otroci so se z velikim veseljem odločili, da Maksa lahko pokličemo. Poklicali smo ga po telefonu in v petek je prišel.

Otroci so bili nad njegovim prihodom zelo navdušeni, zelo pozorno so ga poslušali in ga veliko stvari vprašali.

Želiva si, da lutka Maks na prijazen in humoren način postane otrokov prijatelj, ki ga bo motiviral pri učenju različnih socialnih veščin, jim privzgajal pozitiven odnos do hrane, učil jih bo delovnih navad, spoštovanja, ljubezni.

Želiva si, da bi otroci spoznali, kaj pomeni biti dobrohoten in človeški. Otroci se bodo ob lutki in z zgledom veliko naučili predvsem za življenje pomembnih stvari.

Vaši vzgojiteljici Lučka in Renata

Vikend nahrbtnik

Lucija je v vrtec prinesla vikend nahrbtnik in ker je bil Maks v vrtcu »novinček«, še ni vedel, kaj je to vikend nahrbtnik. Razložila mu je, da je v petek odnesla nahrbtnik domov, v njem je bil list, na katerem so bila dodatna navodila.

Maksu smo jih prebrali:

Spoštovani starši otrok skupine ŽABICE!

Otrok je domov prinesel nahrbtnik, ki smo ga v skupini poimenovali VIKEND NAHRBTNIK. Naj vam na kratko predstaviva, kaj je to in kakšen je namen tega nahrbtnika, hkrati pa Vas vabiva k sodelovanju.

Izžrebani otrok v petek domov prinese prazen nahrbtnik. prosiva vas, da ga spodbudite (v petek, soboto ali nedeljo), da vanj nekaj spravi (ni nujno, da je igrača). Zaželjeno je, da je čim bolj nenavadno in pa njemu domače, ker bo o tem pripovedoval v vrtcu.

To je lahko karkoli: nekaj starega, novega, najdenega, kupljenega, trdega, mehkega, velikega, majhnega, sposojenega, podarjenega, lesenega, plastičnega, volnenega, steklenega, kovinskega, glasbenega, naravnega, umetnega …

Nahrbtnik otrok prinese v ponedeljek v vrtec.

Ker je govor pomembno sredstvo za stike z ljudmi, sva se odločili, da otroku z vikend nahrbtnikom pomagava, da bo otrok svoj govor še bolj nadgrajeval.

Pogovor le ni enosmerna cesta, zato bova ob tem otroke spodbujali, da se bodo naučili poslušati sogovornika, počakati, da pridejo ona vrsto, ne govorijo hkrati.

Vaše otroke spremljava že tretje leto, razen novincev, ki se vsako leto priključijo obstoječi skupini. V skupini sva med otroki opazile razlike pri govornem izražanju: število besed, kako jih povezujejo, oblike stavkov. Ker je govor povezan s celostnim otrokovim razvojem, zlasti še z razvojem mišljenja, je pomemben dejavnik tudi v razvoju osebnosti in njeni socializaciji. Z govorom otrok razvija umske sposobnosti, ubesedi zaznave in predstave, razvija sposobnost poimenovanja, kombiniranja, predvidevanja. Temu pravimo besedna ustvarjalnost.

Vemo, da se govor najbolj intenzivno razvija v predšolskem obdobju, izpolnjuje pa se celo življenje. Zato želiva z vikend nahrbtnikom doseči, da govor ne bo brezpomenski.

V vrtcu menimo, da za pravilen razvoj govora mora biti izpolnjenih več pogojev. Podlaga celostnega razvoja je zdrav živčni sistem, ki nadzoruje in usklajuje delovanje govoril. Poleg tega morajo biti pravilno razvite psihične funkcije, kot so: pozornost, zaznavanje, mišljenje in pomnjenje s slušnim spominom. Ravno tako morajo biti razvita čutila in govorila. Pomemben pa je tudi pravilen govor otrokovega okolja.

Ob koncu tretjega leta starosti normalno razvit otrok razlikuje vse glasove, tudi tiste, ki jih sam še ne artikulira pravilno. Otrok razume govor in sam govori, vendar je občutna razlika med dojemanjem govora drugih in lastno govorno aktivnostjo.

Fotografiji 16, 17: Lucija Maksu poje pesmice in pokaže slikanico
(foto: Renata Pavlovič, 14. 2. 2011).

Cilj

Otrok se s pomočjo lutke ustvarjalno govorno izraža.

Analiza

Lucija je z njim zelo rada komunicirala in igrala. Maks jo je vprašal, kaj ima v nahrbtniku in Lucija mu je razložila. Pokazala mu je slikanico in ker ona še ne zna brati, jo je prebral Maks. Iz nahrbtnika je potegnila še deklico, katere se je Maks zelo razveselil. Nato se je še dolgo igrala z njim in mu kazala, kaj vse je prinesla v vrtec. Lucija se zelo rada igra skupaj z Manco, a danes je izbrala individualno igro z Maksom. Nisem se vključevala v njeno igro, ker sem opazila, da je bolj sproščeno komunicirala, ko me ni bilo poleg. Razlagala mu je, da ima punčko, knjigo in kdo ji je kaj kupil. Lucija ni potrebovala dodatnih spodbud za sporazumevanje. Tudi drugače je zelo govorno kompetentna, Maks pa je le to samo še podkrepil.

2.2 Dnevna rutina

Maks je prišel pogledat, kako otroci jedo za mizo.

Priprava on izvedba

Maks je velikokrat prijazno preveril, kako otroci jedo za mizo in jih spomnil na določena pravila, za katera smo se dogovorili. Pri vsakem kosilu je Maks malo pokukal okoli miz, da se je prepričal, kako otroci jedo. Če je bilo potrebno, se je z otroki pošalil ali pa postal zelo resen. Otroci so ga upoštevali in se za mizo bolj kulturno obnašali. Otroke je spomnil na pravila, ki se naj bi jih za mizo držali vsi.

Cilj

Otrok oblikuje dobre, a ne toge prehranjevalne navade ter razvija družabnost, povezano s prehranjevanjem.

Fotografija 18: Maks med kosilom pri Levu (foto: Renata Pavlovič, 15. 2. 2011).

Analiza

Ko otroci za mizo niso upoštevali pravil, se je vključil Maks in prijazno poskušal urediti stvari. Otroci so ga hitro upoštevali in se takoj drugače vedli. Ko je imel Maks glavno besed, so to tudi upoštevali. Ko mu je Lara ponudila svojo žlico

makaronov, si je umazal nos. Zasmejala se je in mu rekla, da se bo že potem šel umit. Lara me je vprašala: »Renata, kaj boš dala še kaj »Maksitu« jest?« Maks je odgovoril, da bo šel na kosilo pozneje, ker kuharice zanj še niso pripravile kosila. Vsakokrat, ko je na svoj zabaven način posredoval Maks, nama z vzgojiteljico ni bilo potrebno dodatno posredovati in tega sva bili veseli.

Maks prebuja Laro.

Priprava in izvedba

Med pripravljanjem na jutranjo dejavnost sem opazila, da je bila Lara še zelo zaspana. Pristopil je Maks in jo želel razveseliti. Stisnil se je k Lari, ker je tudi sam bil utrujen. Vprašal jo je, kako se danes počuti, če je zaspana ali ne. Potem ji je povedal, kako je šel zvečer spat, koliko časa je spal in kako se je zbudil. Povedal ji je tudi, da bo sedaj, ko se je z njo malo pocrkljal, veliko lažje sodeloval pri dejavnostih, ki se bodo izvajale.

Cilj

Otrok s pomočjo lutke spoznava sebe, svoje telo in se sproščeno pripravi na jutranje dejavnosti.

Fotografiji 19, 20: Maks pristopi k Lari in jo poskusi razvedriti (foto: Renata Pavlovič, 2. 3. 2011).

Analiza

Ko je k Lari pristopil Maks, je zelo hitro postala vesela in pripravljena na sodelovanje. Na začetku jo je Maks malo pobožal in požgečkal, nato je še ona njega in oba sta spremenila razpoloženje. Maks je Lari tudi povedal, kako se včasih zjutraj počiti in kaj mu pomaga, da se lažje prebudi. Ni bilo potrebno veliko spodbude in časa, da je bila Lara pripravljena za delo. Le Maks se je pridružil in vse je bilo urejeno. Vesela sem bila, da je bil ravno Maks tisti, ki je na preprost način spodbudil Laro in ji pomagal, da se je lažje vključila v jutranji pogovor.

Maks v vrtcu počiva.

Priprava in izvedba

Po kosilu je počitek. Ker je Maks ljubljenec skupine, smo ga vključili tudi k počitku. Tako smo se dogovorili, da skupaj z otroki v vrtcu počiva tudi Maks. Tokrat je prišel na vrsto Tili.

Fotografija 21: Tili pri počitku z Maksom (foto: Renata Pavlovič, 10. 3. 2011).

Cilj

Otroci imajo možnost, da lahko k počitku vzamejo lutko in se z njo umirijo.

Analiza

Tili se je zelo hitro umiril in zaspal. Ko sem ga opazovala, kako je Maksu pripravljal prostor, kam ga bo dal k počitku in kako lepo ga je stisnil k sebi, se je videlo, da ga je Maks umiril in sprostil. Ugotovila sem, da je lažje in hitreje zaspal, ko je imel ob sebi lutko. In kdo bi verjel, da lahko lutka tako sprosti otroka? Ko se je Tili zbudil, je Maksa samo stiskal, nato mu je nekaj tiho pripovedoval. Nato se je vstal in se želel z njim igrati. Ko je ponj prišla mama, je hitro in veselo začel pripovedovati, da je z njim spal Maks. Bil je zares navdušen in domov je odšel z lepimi spomini na počitek Z Maksom.

2.3 Igra otrok

Maks potuje na morje.

Priprava in izvedba

Deklice so se med igro domislile in mi prišle povedat, da gredo na morje in da gre z njimi tudi Maks. K igri sem jih spodbudila, nato sem igro pozorno opazovala in beležila dogajanje.

Fotografiji 22, 23: Manca in Lucija na plaži z Maksom.
Sarah gre z Maksom na morje (foto: Renata Pavlovič, 22. 2. 2011).

Cilj

Otrok s pomočjo lutke v igri razvija jezikovne zmožnosti v različnih funkcijah ter uri sposobnost rabe jezika v povezavi z mišljenjem.

Analiza

Sarah se je prva spomnila, da bi deklice Maksa odpeljale na morje. Iz igralnega kotička je vzela torbico in odšla. Pripravile so si stole - avto in se posedle. Jaz: »Maks, kam pa greš?« Manca mi je odgovorila, da gredo na morje. Jaz: »A res, lepo se imejte«.
Deklice so bile zaskrbljene, ko so ugotovile, da je Maksa opeklo sonce. To so mi prišle povedat z nasmehom na obrazu, nato so ga pričele mazati s kremami. Zelo dolgo so se igrale to igro in podoživljale resnični svet odraslih, saj so v pogovoru uporabljale besede, ki jih uporabljajo odrasli. Zanimivo mi je bilo, da v igro niso povabile dečkov. Ko so se hoteli pridružiti, so jim rekle, da gredo na morje same, da ne smejo z njimi. Otroci so se dolgo igrali in v ospredju je bilo gibanje ter jezik. Velikokrat so menjavale prostor igre, iz enega v drugi kot igralnice. Komunikacija med njimi: »Tu bo naša plaža … čokolado smo vzeli s sabo … še nekaj smo pozabili« in tečejo nazaj do stolov po knjigo. »Ožgalo ga je,« je rekla Manca. Zala je vprašala: »Kje?« in Manca ji je odgovorila, da po vratu. Nato ji je naročila, naj ga namaže, saj so s seboj prinesle kreme. Na koncu so se z njim odpravile na avtobus: »Gremo domov.«

Maks pomaga graditi nov vrtec.

Priprava in izvedba

Otroci se zelo radi igrajo z lesenimi kockami. Nejc je izrazil željo, da bi z Maksom gradila novi vrtec. Otroci so imeli veliko asociacij na gradnjo vrtca in ker je ravno potekala gradnja novega vrtca in adaptacija starega, smo velikokrat opazovali delavce in potek gradnje. Vse to so vključevali v svojo igro. V njo se je vključilo veliko otrok in ob sebi so želeli imeti tudi prijatelja Maksa.

Cilj

Otrok se v igri s pomočjo lutke uri v različnih tehničnih opravilih in razvija tehnično ustvarjalnost.

Fotografiji 24, 25: Maks (Nejc) žaga in nosi razžagano za gradnjo vrtca (foto: Renata Pavlovič, 23. 2. 2011).

Fotografija 26: Maks (Nejc) gradi nov vrtec (foto: Renata Pavlovič, 23. 2. 2011).

Analiza

Nejc se je izredno vživel v igro. Je med dečki v skupini, ki nikoli ne pozabi na Maksa, vedno bi se rad z njim igral, spal, ga odnesel domov. Imel ga je za svojega prijatelja. Ko je z njim gradil - nov vrtec, mu je bil v veliko pomoč, saj mu je vse pomagal delati – zabijati, žagati, nositi in zidati. Pri Nejcu doma gradijo novo hišo, gradil se je tudi nov vrtec, zato se je Nejc še toliko bolj vživel v igro. Ni se mu bilo težko pogovarjati z njim, ga spraševati in ga učiti, kako se kaj dela. Zelo rad ima tehnične dejavnosti, zato se je tudi zelo vživel v igro, ki je vsebovala tehnične elemente. Nejc je rekel: »Maks mi pomaga, joj, kako je težko«. Tudi Lev mu je naredil stol, kamor ga je posedel, nato se je lotil zabijanja še sam. Maks je sprva pomagal Levu, ko je zabijal žeblje, nato so prišli še drugi otroci in pomagali pri delu. Igra je potekala zelo dolgo, sproščeno, brez prerekanja.

Nejc in Maks sta doma na hiški.

Priprava in izvedba

Po izvedenih načrtovanih dejavnostih so otroci izrezali željo po prosti igri. Nejc je pristopil in vprašal, ali gre lahko z Maksom na hiško. Vprašala sem ga, s kom gre in odgovoril je, da z Maksom. Seveda sem ga k igri spodbudila. Opazovala sem ga, kako veliko dela je imel z Maksom.

Cilj

Otrok ima možnost razvijati sposobnosti in načine za uživanje v prijateljskih odnosih z lutko in otroki.

Analiza

Ko je Nejc prosil za igro z Maksom, bi mu zelo težko rekla, da se z njim ne sme igrati, saj se res vživi v igro. Tudi tokrat ga nismo motili, ko se je z njim pogovarjal, poiskal mu je hišo, posteljo, ga učil in mu ukazoval. Nejc je k igri na hiško sicer zelo rad poklical še druge prijatelje, a tokrat ni nobenega. Maksa je odnesel na hiško, kjer sta se veliko časa igrala sama. Nejc: »Kosilo si imel, zdaj greš pa spat«. Maks (Nejc) med igro iz hiške otroke vpraša: »Kaj vi delate?« Otroci v igralnici so mu odgovorili, da zlagajo zlaganke. Maksu so nato otroci rekli: »Da ne boš padel Maksi.« Že od prvega dne, ko je prišel Maks v skupino, sem opazila, da se je ravno Nejc od vseh otrok najbolj vživel v Maksa in se tudi z njim najraje igral. Otroci so skupaj odločali, kje in s kom se bo Maks igral.

Fotografiji 27, 28: Nejc je imel na hiški veliko »dela« z Maksom. Nejc: »Sedaj pa greš spat z mojim dojenčkom.« (foto: Renata Pavlovič, 16. 2. 2011).

Maks se igra s kockami.

Priprava in izvedba

Živa, Lea in Manca so se igrale s kockami. Odpravljali smo se ven, zato je bilo potrebno kocke pospraviti. Ker za to ni bilo velikega zanimanja, sem hitro spodbudila deklice, ki so se s kockami igrale skupaj z Maksom. Živa je prišla sama do ugotovitve in rekla Lei, da mora tudi Maks pospravljati kocke.

Fotografiji 29,30: Maks (Lea) zlaga magnetne kocke, Maks (Živa) pospravlja magnetne kocke (foto: Renata Pavlovič, 16. 3. 2011).

Cilj

Otrok spoznava, da morajo vsi v skupini pomagati in sodelovati, da jim je nato prijetno in se dobro počutijo.

Analiza

Ko smo se dogovorili, da je potrebno pospraviti kocke, so deklice hitro vključile še Maksa. Živi je bilo zelo zanimivo, ker je Maks pobiral kocke namesto nje in to je izrazila s smehom. Na koncu, mi je vesela prišla povedat, da je Maks pobral že vse kocke. Živa in Maks sta bila zelo delavna, saj jima je zelo hitro uspelo pospraviti kocke. Ko so pristopile še druge deklice, jim je Živa pripovedovala in kazala, kako Maks pomaga pospravljati kocke. Drugim deklicam je šlo kar malo na smeh, čeprav si tega smeha nisem znala ravno razložiti.

Maks je žejen in lačen.

Priprava in izvedba

Ana je v vrtcu velikokrat odsotna, zato ni imela veliko priložnosti, da bi se z Maksom igrala. Zato sem ravno njej omogočila individualno igro z njim. Izkoristila sem priložnost in ga animirala tako, da je »Maks« lačen in žejen. Vprašala sem, kaj dela in če se želi z menoj (Maksom) igrati. Nekaj časa me je gledala, nato sem ji ga dala in ji rekla, naj mu v hiški nekaj pripravi, ker je lačen in žejen.

Cilj

Otrok s pomočjo lutke razvija splošno ustvarjalnost pri pripravi, organizaciji, uporabi sredstev in prostora v simbolni igri.

Fotografiji 31, 32: Ana O. je skuhala za Maksa in ga nahranila
(foto: Renata Pavlovič, 24. 2. 2011).

Analiza

Ana zelo rada kuha in bila je vesela, da je lahko skuhala za Maksa, ki je vse pojedel in popil. Največkrat se igra v družbi s prijateljicami, danes pa ji je bil za igro dovolj le Maks. Druge deklice so pristopile šele takrat, ko je že pomivala posodo. Pomagale so ji pri pospravljanju, pri kuhanju pa ne. Veliko časa se je z njim igrala, mu kuhala juhe, čaj … spekla mu je tudi palačinke. Ana se nasploh zelo rada igra v kotičku dom, zato je bila zelo vesela, ko je lahko bila z Maksom v kotičku. Danes je bil tisti dan, ko je z njim preživela veliko časa. Bila je vesela, sproščena in ponosna, ker mu je kuhala. Z njim je veliko komunicirala. Spraševala ga je: »Boš to jedel, kaj pa to, ti je to dobro, ni ti dobro, kaj pa to, a to ti pa je, bom še skuhala, kaj ti naj skuham, kaj boš pa pil, bi čaja?« Ker ni vedela, kako bi kuhala in nahranila Maksa, si ga je odložila na mizo in mu nato skuhano ponudila. Seveda mu je pomagala, ker sam ni zmogel.

Maks se igra na terasi.

Priprava in izvedba

Kadar posije sonce, se igramo zunaj na pokriti terasi. Tega dne sem z Maksom poklicala Ano in jo vprašala, ali gre z Maksom na teraso. Ana se je zelo razveselila, malo sramežljivo ga je prijela in ga veselo odnesla ven. Maks je Ano vprašal, ali si mora kaj obleči, pa je odgovorila, da ga bo ona oblekla. Pogledala je, če je dobro obut in oblečen, da ga ne bo zeblo, nato sta odšla ven.

Cilj

Otrok s pomočjo lutke spoznava, da vsi pripadamo določeni družbi – skupini.

Fotografiji 33, 34: Ana pri igri z Maksom na terasi (foto: Renata Pavlovič, 15. 3. 2011).

Analiza

Ana je svoje bivanje zunaj posvetila samo Maksu. Ves čas se je igrala le z njim in se od drugih kar malo odmaknila. Ko sem jo opazovala, sem pomislila, da želi imeti v igri z njim sama svoj mir in da ga ne želi deliti z drugimi. To ji je tudi uspelo. Ne vem zakaj, toda otroci so ju pustili na miru. Mislim, da so se otroci že navadili, da smo določene dneve namenili igri z Maksom. Tako smo upoštevali individualizacijo otrok med igro. Ravno oni pa so bili tisti, ki so sami poskrbeli kako, kje in kaj bodo počeli z Maksom. Čeprav smo menjavali prostor in igro so se vedno dovolj motivirali, da jim je bilo z Maksom lepo. Tako je bilo tudi z Ano. Pestovala ga je, mu popravljala obleko, čevlje in z njim komunicirala. V igri si je predstavljala, da je Maks dojenček.

Maks se igra z zdrobom.

Priprava in izvedba

Odločila sem se, da bom s pomočjo Maksa poskušala spodbuditi Katjo k bolj odprti komunikaciji. Katja je zelo tiha in slabo komunicira z drugimi. Veliko bolje komunikacija steče med samo igro. Na mizo sem pripravila vse za igro z zdrobom. Ko sem z Maksom pristopila h Katji in jo vprašala, ali bi se z Maksom igrala, je potiho rekla, da bi. Prepustila sem ju igri in opazovala, kako bo Katja vzpostavila komunikacijo. Igri se je pridružila še Lara.

Cilj

Otrok ob lutki doživlja ugodje, veselje, zabavo in se ustvarjalno izraža v jeziku.

Analiza

Katja je zelo zadržana deklica, toda z Maksom je komunicirala in se smejala. Zelo dolgo se je z njim igrala, ga gledala in božala. Ko sem ju opazovala, sem bila še posebej pozorna, da bi slišala, kaj mu govori, a bila je zelo tiha, tako da nisem veliko slišala. Z Maksom se je res sprostila in mu zaupala. Imela ga je za sebi enakega. Pri animiranju je bila zelo spretna. Veliko časa mu je zelo tiho nekaj pripovedovala. Lara pa ga že od njegovega prihoda, ljubkovalno kliče Maksi.

Danes sta Katja in Lara pred Maksa postavili novo izkušnjo – igranje z zdrobom, saj Maks tega še nikoli ni počel. Naučili sta ga, kako se držijo grabljice in kako z njimi grabiš. Lara je velikokrat ponovila: »Tukaj primi, na!« Menim, da je bil Maks zelo velika spodbuda ravno Katji in njenemu komuniciranju.

Fotografiji 35, 36: Katja pri igri z Maksom (foto: Renata Pavlovič, 28. 2. 2011).

Fotografija 37: Lara uči Maksa, kako se primejo grabljice (foto: Renata Pavlovič, 28. 2. 2011).

Maks pri zdravniku.

Priprava in izvedba

Otroci so se domislili igro, da gredo k zdravniku. Sami so si pripravili ordinacijo in določili, kdo je zdravnik in kdo bolnik. Nato so se igri pridružile še druge zdravnice in jim nudile pomoč. Bolele so jih roke, zato so jih namazale s kremo. Maksa mi ni bilo potrebno animirati, ker so ga sami zelo hitro vključili v igro in ga imeli za svojega prijatelja, ki je tudi zbolel.

Cilj

Otrok s pomočjo lutke razvija sposobnosti simbolne igre.

Analiza

V igro so otroci spontano vključili Maksa, ki je naenkrat zbolel. Zdravnici Živa in Lara sta spraševali Maksa in Tilija, če kašljata in jima rekli, da jima bosta dali injekcijo. Tili se je ves čas pustil, da so ga zdravnice urejale in oskrbovale po svoje. Dovolil je, da je bilo tako, kot so si v igri zamislile deklice. Zanimivo mi je

bilo, da se igri ni pridružil še kakšen deček. Prostor in vloge so si določili sami in v simbolni igri zelo dolgo vztrajali. Tudi Maksa so lepo oskrbele, tako da sta na koncu oba ozdravela. Med otroki je bilo opaziti zelo veliko pozitivne komunikacije Ni bilo nobenega konflikta. Na Maksa so lepo pazili in ga imeli za enakovrednega prijatelja.

Fotografiji 38, 39: Tili je rekel Maksu: »Gremo k zdravniku,« in sta šla. Zdravnica Živa jima je prinesla čaj in ju pozdravila. Naročila jima je, da morata še malo počivati (foto: Renata Pavlovič, 3. 3. 2011).

Maks spoznava lutke.

Priprava in izvedba

Preko igre smo spoznavali različne lutke in otroci so bili zelo navdušeni. Špela si je zaželela, da bi se igrala z Maksom. Ni vedela, kako bi odreagirala, ko je prišla marioneta Metka in želela pozdravit Maksa. Sprva je bila zadržana, toda Metka je s pesmico pomagala Špeli, da je zapel tudi Maks. Tega dne smo veliko prepevali, saj lutka Metka zelo rada poje. Otroci so se smejali, še posebej, ko je Metka zapela kaj smešnega (Šmentana muha …).

Cilj

Otrok v igri z lutko posluša pesmi in glasbo ter pripeva vzgojiteljici.

Fotografija 40: Marioneta Metka pleše z Maksom (foto: Lucija Plut, 10. 3. 2011).

Analiza

Špela je bila na začetku zelo zadržana, toda ko je zapela Metka, se je sprostila. Začela se je smejati in poplesavati z Maksom. Ko je Metka vprašala, katero pesem naj zapoje, so otroci hitro začeli naštevati. Za nekaj pesmi je rekla, da jih ne zna, a bi jih želela slišati od njih. Otroci so brez zadržkov začeli prepevati. Ko so otroci prepevali, je Metka prosila Maksa za ples. Videla sem, da Špela ni vedela, kako bi to izvedla. Toda na koncu je bilo vse skupaj zelo zabavno in v dejavnost smo vnesli veliko dobre volje, saj so z Maksom in Metko želeli plesati vsi otroci.

Maks med igro s prstnimi lutkami.

Priprava in izvedba

Deklice so se igrale s prstnimi lutkami in v igro je vstopil še Maks. Jana ga je vprašala: »Ali se boš ti tudi igral z lutkami? Katero lutko bi ti imel«. Nato sem Maksa dala Jani, ker sem videla, da se je želela igrati z njim. V igro nisem preveč posegala, samo toliko, da smo skupaj, upoštevajoč njihove ideje, pripravili prostor. Opazovala sem igro in fotografirala dogodke.

Fotografiji 41, 42: Jana med igro z Maksom, sprašuje ga, ali bi se igral z lutkami in katero si bo izbral (foto: Renata Pavlovič, 11. 3. 2011).

Cilj

Otrok uživa v igri s prijatelji in s pomočjo lutke uri svoje komunikacijske sposobnosti.

Analiza

Ko so deklice izrazile željo, da bi se igrale s prstnimi lutkami, sem jih vprašala, kje bi se igrale in kako. Pokazale so mi prostor v igralnici in me prosile, naj prinesem rjuho, da se bodo skrile. Prinesla sem metlo in rjuho dala na metlo ter jim prepustila igro. Čez nekaj časa je igro prišel pogledat Maks in presenetilo me je, ko je ravno Jana vprašala, ali bi se rad igral z njimi. Jana se namreč dolgo časa ni želela igrati z njim. Tudi prvi dan, ko je prišel Maks v skupino, ga ni želela pozdraviti. Potrebovala je veliko več časa kot drugi otroci, da ga je sprejela.

Manca in Lucija sta veliko časa od strani opazovali Jano, ko se je pogovarjala z njim. Ves čas mu je nekaj pripovedovala in mu kazala prstne lutke. Nato pa je Maks odšel po igralnici in hitro prišel nazaj. Jana je prosila Lucijo, če Maksu pokaže ovčko in Lucija mu jo je pokazala. Igra se je odvijala dolgo v sproščenem vzdušju.

Fotografiji 43, 44: Jana med igro z Maksom (foto: Renata Pavlovič, 11. 3. 2011).

2.4 Gibanje

Gibalna igra – avto v garažo

Priprava in izvedba

V dejavnost namerno nisem vključila Maksa, ker sem želela ugotoviti, ali se bodo otroci sami spomnili nanj in ga želeli v igro vključiti.
Z otroki smo posedli v krog, noge smo imeli skupaj. Otrok je žogo potisnil k drugemu in rekel: »Avto gre v garažo.« Otroci so razširili noge, z rokami sprejeli žogo ter jo podali naprej do drugega otroka in ponovili, da gre avto v garažo.

Cilj

Otrok s pomočjo lutke spoznava pomen sodelovanja v skupini z različnimi športnimi pripomočki – žogo.

Analiza

Ko smo začeli z dejavnostjo, je Maks sedel na polici. Nekaj časa smo se igrali in naenkrat se je oglasil Nejc: »Dajmo še Maksu pokazati, kako gre avto v garažo!« Takoj smo v gibalno dejavnost vključili še Maksa. Prav nič mu ni bilo težko, ko je sodeloval v tej igri. Čeprav je bila žoga zanj velika, mu je šla igra dobro od rok. Tudi otroci so se radi igrali, še posebej zato, ker je zopet bilo nekaj novega. V dejavnosti so sodelovale tudi dijakinje Srednje vzgojiteljske šole Metlika in spoznale Maksa. Z otroki smo se prvič igrali to igro in določeni so potrebovali veliko spodbude, da so sledili navodilom. Zato pa smo imeli Maksa, ki je otroke spodbujal in jim pokazal, kako zabavno je peljati avto v garažo. Otroci so bili ob njegovi animaciji zelo sproščeni in željni sodelovanja. Tudi danes se je pokazalo, da so v igri želeli imeti Maksa in to brez moje začetne animacije.

Fotografija 45: Maks je z veseljem sodeloval in potisnil avto v garažo
(foto: Lucija Plut, 18. 2. 2011).

Jutranje razgibavanje z Maksom

Priprava in izvedba

Po jutranjem razgibavanju smo se z otroki odločili, da bomo naredili še spečo kačo. Otroci so v tem zelo uživali. Maksa sem vprašala, ali bo z nami telovadil in je seveda bil takoj za to. Pri izvedbi speče kače je Maks vprašal, kako se to dela, ker on še nikoli tega ni počel. Otroci so mu rekli, da se lahko uleže na enega od njih. Ker so ga hoteli vsi, se je odločil, da se bo ulegel na vsakega, začel pa bo pri Luki. Otroci so se zelo sprostili, smejali in Maksu dajali navodila pri sami izvedbi.

Cilj

Otrok v gibanju doživlja ugodje ter se ob sproščanju s pomočjo lutke zaveda lastnega telesa.

Fotografija 46: Luka in Maks pri sproščanju po jutranjem razgibavanju
(foto: Renata Pavlovič, 17. 2. 2011).

Analiza

Otroci v skupini so zelo gibalno dejavni, zato veliko časa posvetimo prav gibanju. Vanj smo vključili tudi Maksa, ki je otrokom pokazal različne gibalne vaje. Nad njim so bili navdušeni in sproščeni. Z veseljem so sodelovali in mu tudi sami pokazali nekaj vaj, katerih Maks še ni poskusil. Za konec smo se sprostili s spečo kačo, pri čemer je sodeloval tudi Maks, ki je otroke še bolj sprostil. Otroci so komaj čakali, kdaj bo Maks z njimi naslednjič telovadil.

Po jutranjem razgibavanju in speči kači sem vprašala Maksa, ali si želi, da bi ga naučili dve pesmi, ki jih zagotovo še ne pozna. Bil je zelo vesel in hitro vprašal Laro, ali mu bo pomagala peti. Lara je rekla, da mu bo. Nato smo rekli vsi, da bomo tudi mi pomagali zapeti, če bosta želela. Ker smo se ravno pogovarjali o prijateljstvu in o dnevu vseh, ki se imajo radi – valentinovem, smo mu zapeli pesem Poj z menoj Jožeta Kovačiča.

Fotografija 47: Lara z Maksom zapoje (foto: Lucija Plut, 17. 2. 2011).

POJ Z MENOJ
(Jožko Kovačič)

Poj z menoj, poj z menoj,
poj z menoj, prijatelj moj!
Poj z menoj, poj z menoj,
poj, prijatelj moj!

In z menoj se igraj,
svojo roko mi podaj!
In z menoj se igraj,
roko mi podaj!

Ti in jaz, jaz in ti,
midva sva prijatelja.
Ti in jaz, jaz in ti
se razumeva.

Skupaj smo zapeli še eno pesem.

NAŠ VRTEC
(neznan avtor)

So lepe rožice in sonček
in lepa, lepa je pomlad.
In dober, dober je bonbonček,
še slajši pa je vrtec naš.

Naš vrtec je sonček,
naš vrtec je zlat.
Sladek kot bonbonček,
ga vsak ima rad.

Lepo nam je tukaj,
še bomo prišli,
zapojmo vsi skupaj,
naj vrtec živi.

Cilj

Spodbujanje otrok k umetniškem izražanju in doživljanju glasbenega jezika s pomočjo lutke.

Analiza

Želela sem, da bi ponovili nekaj pesmi. Hitro sem vključila Maksa in otroci so že bili pripravljeni sodelovati. Menim, da so bili zelo ponosni na to, da so lahko Maksa učili peti nove pesmi. Na koncu so ga vprašali, ali mu zapojejo še enkrat in ker je to želel, smo vsi znova zapeli. Iz gibalne dejavnosti, preko kratke glasbene zaposlitve, so se otroci lažje sprostili in sledili nadaljnjemu poteku dela v skupini. Nismo pozabili na Maksa, ker ga imajo otroci za svojega novega prijatelja. Tako se je danes tudi on veliko naučil od otrok.

Maks biva na prostem.

Priprava in izvedba

S skupino, veliko bivamo zunaj. Tako je bilo tudi tega dne. S seboj smo vzeli Maksa, da se bo zunaj lahko igral z otroki. Zunaj je Maks vprašal Lucijo: »Lucija, ali se greš z mano igrat? Lucija je pristopila in ga odnesla ter z njim prva komunicirala. Maks je nato šel z Živo pogledat prve zvončke, ki so pokukali iz zemlje. Živa: »Vidiš, vidiš Maks, zvončki so.« Prišli sta še Jana in Zala, Maks pa jima je vse pokazal in povedal, kje rastejo zvončki. Nato je še Zala prosila, ali se lahko z njim igra. Živa je dovolila. Zala je z njim tekla sem ter tja in mu na koncu pokazala drsanje po toboganu. Rekla mu je, da se mora dobro držati, da ne bo padel.

Cilj

Otrok s pomočjo lutke povezuje gibanje z elementi narave, prostora in ritma.

Analiza

Maksu je bilo lepo, ker je zopet doživel nekaj novega. Otroci so mu pokazali prve zvončke, ki so pokukali iz zemlje in lahko se je drsal po »toboganu«.
Otroci so ga zelo lepo vključili v igro in ga imeli za svojega prijatelja. Če smo zunaj ali v igralnici, ni bilo ovir, da se z nami ne bi igral tudi Maks. Vedno so imeli nove ideje, kaj bodo z njim počeli. V dejavnost smo vključili naravo in gibanje. Zgodil se je tudi manjši konflikt. Maks je med igro želel po tisti poti dol, kot je prišla Manca gor. Manca mu ni dovolila. Nastal je manjši prepir, ki so ga deklice kaj hitro same rešile.

Fotografiji 48, 49: Živa, Lucija in Maks med sproščeno igro. Živa je Maksu pokazala, kje rastejo zvončki (foto: Renata Pavlovič, 4. 3. 2011).

Fotografiji 50, 51: Živa, Jana in Zala so se z Maksom dolgo igrale. Zala je Maksa spustila po »novem toboganu« (foto: Renata Pavlovič, 4. 3. 2011).

2.5 Spoznavanje okolja

Maks gre na obisk k Mestni godbi Metlika

Priprava in izvedba

V tekočem mesecu smo v dveh skupinah naše starosti obravnavali glasbo. Zato smo se odločili, da skupaj obiščemo Mestno godbo Metlika. Tja smo se odpravili po zajtrku in z nami je šel tudi Maks. Dogovorili smo se, da bo med potjo na Maksa pazil Lev, ki je bil zelo pozoren, stiskal ga je k sebi in mu kazal pot zdaj levo, zdaj desno.

Cilj

Otrok z lutko v širšem okolju doživlja in spoznava umetniška dela.

Fotografiji 52, 53: Na poti k Mestni godbi Metlika. Otroci med predstavitvijo instrumentov. (foto: Renata Pavlovič, 9. 3. 2011).

Analiza

Otroci so spoznali veliko novih instrumentov. Nekateri so pokazali zelo veliko zanimanja, nekaj otrok pa ni imelo interesa poslušati, kaj so nam o instrumentih povedali godbeniki. Lev in Maks sta pokazala veliko zanimanje. Ko smo prišli v vrtec in se pogovarjali, kaj vse smo videli in slišali, so otroci vprašali še Maksa: »Maks, ti je bilo lepo?« Otroci so bili zelo navdušeni, ko jim je Maks začel pripovedovati, kaj vse je bilo njemu všeč in koliko različnih instrumentov je videl. Nato je začel spraševati tudi otroke, katere instrumente so videli in razvil se je dolg pogovor.

Maks na sprehodu po Metliki

Priprava in izvedba

Maks je šel velikokrat z nami na sprehod in tudi danes je bilo tako. Otroci niso pozabili nanj, vedno so želeli, da gre z nami. Pokazali so mu tiste stvari, za katere so menili, da je pomembno, da mu jih povedo. Čeprav je Nejc že imel Maksa v roki, je Tili vprašal Maksa: »Greš z mano ali z Nejcem?« Nato sem rekla, da nisem dobro slišala, kaj je rekel in odgovorila: »Aha, danes greš z Nejcem, jutri pa s Tilijem … V redu, smo dogovorjeni.«

Cilj

Otrok v sproščeno izvajanje naravnih oblik gibanja, hojo, vključi lutko.

Analiza

Velikokrat se ne moremo mirno dogovoriti določenih zadev. Tega dne sem bila presenečena, kako je Tili zelo hitro sprejel dogovor, da Maks danes ne bo šel ravno z njim na sprehod. Včasih nastopijo težave, ko želijo določeni otroci

izstopati, biti v ospredju, prvi, vse imeti prvi, samo oni bodo počeli nekaj … Menim, da se nam je uspelo hitreje dogovoriti ravno zaradi Maksa. Bil je tisti, ki je umiril nakazano nestrpnost. Tega sem bila vesela in odločila sem se, da bo šel Maks še velikokrat z nami na sprehod.

Fotografija 54: Nejc na sprehodu z Maksom (foto: Renata Pavlovič, 14. 3. 2011).

Maks na sprehodu do železniške postaje in ogledu vlaka

Priprava in izvedba

Zunaj je bilo zelo lepo vreme, zato smo se že zgodaj zjutraj odpravili na sprehod do železniške postaje v Metliki. Otroci niso pozabili na Maksa. Želeli so, da gre tudi tokrat z nami. Ker Maks še nikoli ni bil na železniški postaji, so mu otroci pokazali pot do tja. Imeli smo veliko srečo, saj smo na postaji ujeli dva vlaka, ki sta se priključila skupaj in nato odpeljala. Veselo smo poklepetali s strojevodjo, ki nas je prijazno povabil, naj še pridemo ter da nas lahko zapeljejo tudi zastonj, če se bomo želeli voziti z vlakom.

Cilj

Otrok se seznani z varnim vedenjem v prometu in v okolici železniške postaje, pri tem sodeluje z lutko.

Analiza

Odpravili smo se na sprehod in naključno zavili do železniške postaje. Otroci so bili veseli in veliko spraševali. Najbolj mi je ostalo v spominu, ker so velikokrat ogovorili Maksa in mu rekli: »Vidiš, tu gremo pa na vlak, Maks!« Nejc nam je povedal, da Maks še nikoli ni videl vlaka in da bi se rad z njim peljal. Strojevodjo je vprašal, ali se lahko peljemo in le-ta nas je prijazno povabil na vlak. Ker s seboj nismo imeli denarja, smo se dogovorili, da bomo prišli kdaj drugič, z nami pa se bo peljal tudi Maks. Nejc je zelo veliko govoril. Povedal je tudi, da je v Ljubljani videl, kako je vlak vozil po cesti. V komunikacijo je vključeval Maksa in ga imel za svojega prijatelja. Otroci so strojevodjo spraševali, kdaj bo vlak odpeljal, kam gredo, zakaj se je eden vlak priključil na drugega? Prijazni strojevodja jim je prijazno odgovoril na vsa vprašanja.

Fotografiji 55, 56: Z Maksom in otroki prispeli na železniško postajo
(foto: Renata Pavlovič, 17. 3. 2011).

Obisk »stare« igralnice

Priprava in izvedba

Luka je kar nekaj časa bil odsoten iz vrtca, zato je ob vrnitvi imel veliko vprašanj. Vprašal me je, kdo je v tisti igralnici, kjer smo bili prej. Zaželel si je, da bi šel pogledat našo staro igralnico, iz katere smo se morali preseliti, zaradi adaptacije vrtca. Ker Luka po selitvi, še ni bilo v vrtcu, je želel vedeti, kdo je sedaj tam. Zato sem animirala Maksa in ga vprašala, če ve, kje smo se igrali, preden smo prišli v zdajšnjo igralnico. Ker je rekel, da ne ve in da si želi izvedeti, smo se vsi skupaj odpravili k dojenčkom. Tako smo ugotovili, kdo se zdaj tam igra.

Cilj

Otrok s pomočjo lutke spoznava prostore vrtca, druge ljudi in vsakdanje življenje v drugi skupini otrok.

Fotografiji 57, 58: Luka, Maks ter ostali otroci na obisku pri dojenčkih – Polžkih
(foto: Renata Pavlovič, 17. 2. 2011).

Analiza

Luka je ugotovil, kdo se igra v naši stari igralnici. Z Maksom je hodil naokoli, ga božal in mu razkazoval staro igralnico. Zdelo se mi je, da se je počutil prav pomembno, ker je imel to priložnost, da ja ravno on tisti, ki je Maksu lahko razkazal staro igralnico. Vzgojiteljica dojenčkov Vilma, je vprašala Luko, koga je pripeljal s seboj na obisk in Luka je odgovoril: »Lutko Maksa!« Ko smo prišli nazaj v igralnico, me je Luka vprašal, ali Maks tudi ni obiskoval vrtca tako kot on. Vprašala sem ga, zakaj me to sprašuje in odgovoril mi je: »Ker je vse tako začudeno gledal.« Ker je Luka bolj zadržan deček, je danes imel veliko spodbude za govorno izražanje, kar je bilo zanj zelo dobrodošlo. Veliko vlogo je imel pri tem Maks. Luka je imel zelo pester in razgiban dan, zato je k počitku odšel utrujen s komentarjem »Renata, lepo mi je bilo danes z Maksom.«

2.6 Povezovanje področij kurikula

Uganke in pravljica Snežinke

Priprava in izvedba

Zunaj so nas iz neba presenetile snežinke, zato sem se odločila, da bom z Maksom otrokom predstavila novo pravljico iz revije Zmajček – Snežinke (št. 5, letnik 17, januar 2011). Pred pravljico smo še obnovili, o čem smo se že tri dni pogovarjali in se igrali ter ugotovili, da so to bile lutke. Sledila je animacija Maksa, ki je rekel, da ga zelo zebe, ker zunaj naletavajo snežinke. Našel je tudi tri uganke in ker ni poznal odgovora, je vprašal otroke. V nadaljevanju sem otrokom ponudila, da si lahko izdelajo nekaj papirnatih prstnih lutk – snežink, s katerimi se bodo nato igrali.

Cilj

Otrok prepoznava rešitve ugank, uživa in se zabava ob zgodbah, ugankah ter pri tem doživlja zvočnost in ritem pisane besede.

Fotografija 59: Maks sprašuje otroke uganke (foto: Saša Štubljar, 7. 3. 2011).

SO ZVEZDICE,
KI NE UTRIPAJO,
SO ZVEZDICE,
KI SE Z NEBA USIPAJO.
(Snežinke)

IZ OBLAKOV BELO BELIH
BELE ZVEZDICE LETIJO,
JIH LOVIM, DA BI JIH GLEDAL,
PA SE MI TAKOJ STOPIJO.
(Snežinke)

MEHKA KOT PUH,
MRZLA KOT LED,
KO PADE NA DLAN,
LE MOKRA JE SLED.
(Snežinke)

Nato je Maks prebral zgodbico o snežinki in otrokom postavil nekaj vprašanj, da je videl, koliko so si zgodbico zapomnili.

Fotografiji 60, 61: Maks bere zgodbico iz revije Zmajček. Maks otrokom predstavi, kakšne snežinke si bodo sami izdelali (foto: Lucija Plut, 7. 3. 2011).

Analiza

Maks je otroke zelo motiviral za poslušanje pravljice in mislim, da so ga veliko pozorneje poslušali, kot bi poslušali, če ne bi bilo Maksa. Vse skupaj je bilo veliko presenečenje, saj je zunaj naletaval sneg, ki ga nismo pričakovali. Maks je otroke tudi malo pošalil, ker sprva ni mogel obrniti lista v Zmajčku. Nekateri otroci so se začeli smejati, drugi pa so mu želeli pokazati kje naj prime list, da bo lahko obrnil. Ko mu je uspelo, so ga pozorno poslušali. Po prebranem so se z veseljem lotili dela in bili so zelo neučakani, kdaj si bodo lahko izdelali snežinke. Maks je razložil, da ne morejo delati vsi hkrati, toda da bodo lahko vsi prišli na vrsto, če bodo strpni.

Maks posluša novo pravljico o Piku dinozavru.

Priprava in izvedba

Dobili smo povabilo, da se lahko včlanimo v zavarovalnico. Navodilo je bilo, da otroci narišejo dinozavra, dodajo svoje podatke in mogoče bo kakšen otrok izžreban za nagrado. Odločili smo se, da za motivacijo preberemo slikanico – zgodbo o Piku dinozavru. Tega dne je med dejavnostjo Maksa animirala vzgojiteljica Lučka. Maks je otrokom razložil, kaj drži v roki, in sicer zavarovalno ponudbo. Za konec jim je prebral še zgodbo o Piku dinozavru.

Cilj

Otrok v vsakdanji komunikaciji uporablja jezik in se uči kulture v sporazumevanju – poslušanje. S pomočjo lutke razvija veselje do likovne dejavnosti.

Fotografija 62: Maks predstavi navodilo za sodelovanje (foto: Renata Pavlovič, 24. 2. 2011).

Analiza

V dejavnost smo vključili jezik in likovno umetnost. Otroci so bili pri poslušanju bolj zbrani in pozorni, saj je zgodbo bral Maks. Otrokom ni bilo povsem jasno, zakaj je pravljico bral Maks. Zato me je Luka o tem povprašal. Nato sem Maksa to še sama vprašala. Opravičil se je, ker otrok ni vprašal, ali jim lahko danes on nekaj prebere. Otroci so zakričali, da lahko in tega se je zelo razveselil. Rekel je tudi, da že zelo dolgo ni bral in da mora večkrat kaj prebrati, da ne bo pozabil.
Pozneje so se otroci lotili risanja dinozavra. Maks jih je spodbujal, gledal ter se z njimi pošalil. Rekel je, da bo še sam narisal enega dinozavra. Tako so tisti otroci, ki sprva niso bili preveč navdušeni za risanje, takoj pristopili in želeli risati. Maksa so prosili, ali jim lahko on nariše dinozavra. Bil je zelo prijazen, toda vztrajal je, naj poskusijo sami. To jim je tudi uspelo.

Maks ožema pomaranče.

Priprava in izvedba

Luka je v vrtec prinesel vikend nahrbtnik. V njem je imel pomaranče in ožemalnik. Posedli smo in Luka je začel razlagati. Naenkrat se je domislil in rekel: »To bi še Maks moral videti, joj, kako bi se smejal.« Maks se je razveselil povabila za sodelovanje in rekel, da se je že ustrašil, ker je mislil, da so otroci pozabili nanj. Luka mu je predstavil, kaj je prinesel pokazat. Vsem je povedal, da doma lahko sam stiska pomaranče na ožemalnik ter da mu je to pokazala mamica.

Cilj

Otrok spoznava kuhinjske pripomočke in uživa različno zdravo hrano – sadje.

Fotografiji 63, 64: Maks je bil zelo radoveden in je želel poskusiti, kako se ožema pomaranče (foto: Lucija Plut, 21. 2. 2011).

Analiza

Na zelo prijeten način so otroci spoznavali, kako lahko srbimo za svoje zdravje. Vsi otroci so lahko poskusili, kako se ožema pomaranče in tega se je naučil tudi Maks. Luka nas je opozoril, da moramo biti zelo previdni, ko imamo opravka z elektriko. To je bila za otroke nova izkušnja, ki je bila zelo dragocena. Okusen sok smo nato spili in se Luki zahvalili, ker smo si ga lahko pripravili.

V dejavnost smo vključili matematiko, saj smo ugotavljali koliko pomaranč moramo stisniti za en kozarec soka. Če smo eno prerezali smo dobili dve polovici. Ko smo iz pomaranč iztisnili sok, je bila zelo zanimiva izkušnja, kako bomo to razdelili med vse otroke. Imeli smo tudi dve različni posodi in ugotavljali v kateri je več soka. Na koncu je Luka želel, da bi Maks poskusil jesti pomarančo. Maks je med tem opazil, da ima Luka umazane roke in mu naročil, da si jih mora umiti. Opazil je, da je posoda polna soka. Luka mu je razložil, da jo je potrebno izprazniti v kozarce. Povedal nam je tudi, da če bomo spili veliko tega soka, bomo dolgo zdravi.

Z Maksom na ogled osnovnošolskih glasbenikov

Priprava in izvedba

V vrtec so prišli osnovnošolski glasbeniki in tega dogodka smo se želeli udeležiti tudi mi. Še isti dan smo odšli v igralnico Čebelic, kjer smo si skupaj z Maksom, ogledali nastop osnovnošolcev. Igrali so na piano, flavto, kitaro in tamburico. Bilo nas je veliko in pozorno smo jim prisluhnili. Po kratkem nastopu smo se o videnem in slišanem pogovarjali. Na koncu smo še skupaj zapeli.

Cilj

Otrok obišče glasbeno predstavo ter z lutko spoznava različna glasbila in posluša glasbena dela.

Fotografiji 65, 66: Ogled mladih glasbenikov in Tili z Maksom, ki je ves čas pozorno spremljal igranje glasbil (foto: Renata Pavlovič, 1. 3. 2011).

Analiza

Ko smo dobili vabilo za ogled osnovnošolskih glasbenikov, si je Maks zelo želel, da bi šel z nami. Tudi danes je v vrtcu spoznal veliko novega. Vključili smo ga v spoznavanje glasbene umetnosti. Tukaj je Tili imel posebno nalogo, saj je ves čas lepo skrbel za Maksa. Zelo mi je bilo všeč, ko je Tili Maksa držal tako visoko, da je tudi on lahko videl glasbenike. Večkrat ga je pogledal, ali dovolj dobro vidi. Ko ga je držal prenizko, ga je hitro dvignil višje. Opazila sem, da je Maksa imel za svojega »živega« prijatelja. Čeprav mu tega ni nihče naročil, je zanj lepo poskrbel. Med samim nastopom sem Tilija večkrat pogledala in pomislila, da ga mogoče boli roka. Zelo dolgo jo je držal visoko dvignjeno, toda ni mu bilo težko. Mislim, da je bil najbolj vesel, ker je lahko bil Maks samo z njim.

Maks s Tilijem praznuje 4. rojstni dan.

Priprava in izvedba

Dogovorjeni smo bili, da bomo praznovali Tilijev rojstni dan. Tili je od doma prinesel dobrote in pogostil prijatelje. Še pred tem smo zapeli, zaplesali in povoščili slavljencu. Med rajanjem sem otroke vprašala, ali smo vsi v krogu ali

še kdo manjka. Otroci so se med seboj pogledali in veliko jih je zakričalo, da manjka še Maksi. Hitro sem ga animirala, saj so ga otroci povabili v krog. Želel si je, da bi plesal s Tilijem, ki ga je z veseljem prijel za roke in z njim zaplesal.

Cilj

Otrok si v krogu prijateljev in z lutko ob praznovanju rojstnega dne razvija družabnost, povezano s praznovanjem.

Fotografiji 67, 68: Tili z Maksom praznuje rojstni dan (foto: Renata Pavlovič, 1. 3. 2011).

Analiza

Tili si je želel, da bi ob pogostitvi Maks sedel poleg njega, zato smo še Maksu pripravili stol. Tili mu je ponudil sadje in rekel: »Na, jej, Maksi!« Čez nekaj časa je zopet dodal: »Noče jesti, noče ust odpreti! Ah, zdaj ni lačen, bo potem jedel.« Bil je bil zelo vesel, ker je bil ta dan samo zanj. Prav ponosen je bil, ko je z njim praznoval tudi Maks. Ves dan ga je imel ob sebi, se z njim igral, pogovarjal in nanj lepo pazil. Tega dne je bil on »glavni«. Bil je bolj umirjen, sproščen kot druge dni. Dobila sem občutek, da mu je bilo zelo všeč, ker je bil ves dan pomemben – v središču pozornosti. Med rajanjem je veliko komuniciral z Maksom, ga nežno držal za roke in božal. Ves čas je bil nasmejan in dobre volje. Rojstne dneve vedno znova posvetimo posameznemu otroku na poseben način. Želimo si namreč, da jim ostanejo v čim lepšem spominu. Danes sem opazila, kako pomemben je bil ta dan za Tilija. Menim, da se bo ravno zaradi Maksa Tili še dolgo spominjal svojega 4. rojstnega dne.

Maks in praznovanje pusta

Priprava in izvedba

Kot vsako leto smo tudi letos v vrtcu pustovali. Otroci so v vrtec prišli našemljeni, hodili smo od igralnice do igralnice, peli, plesali in odganjali zimo.

Ko sem animirala Maksa, sem otrokom povedala, da ni našemljen. Vprašala sem, kaj bomo sedaj, ko zanj nimamo pustnega oblačila. Maksa vprašam kje naj zanj dobim pustno oblačilo. Otroci so rekli, da vedo, kje so zanj oblačila. Stekli so na »hiško« v igralnici ter prinesli pajaca in veselo zakričali: »V to ga obleci.« Oblekli

smo ga v pisan pajac in ugotovili, da bo Maks našemljen v dojenčka. Na koncu smo skupaj rajali, plesali in se veselili.

Cilj

Otrok uživa v družabnih srečanjih, spoznava pustna oblačila in z lutko sodeluje v pustnem rajanju.

Fotografiji 69, 70: Otroci našemijo Maksa. Skupinska fotografija – Maks v maškarah z otroki (foto: Renata Pavlovič, 8. 3. 2011).

Analiza

Vsi otroci so v vrtec prišli našemljeni razen Sarah, Marka in Maksa. Tudi za njih smo v vrtcu poskrbeli in dan je bil dan popoln. Marko in Sarah sta si nadela obrazni maski, ki sta si ju predhodno pobarvala po svoji želji. Čeprav nista bila oblečena v pustno oblačilo, sta bila zelo vesela že z obrazno masko. Otroci so se razveselili, ker so v pustno oblačilo lahko oblekli tudi Maksa in ga vključili v rajanje po vrtcu. Drugi otroci iz vrtca so nas začudeno gledali in večkrat vprašali, koga imamo s seboj. Otroci so z navdušenjem odgovarjali, da je to naš Maks. Radi so si ga med seboj podajali in z njim plesali. Prav presenečena sem bila, kako hitro so poiskali rešitev za Maksovo masko. Skupaj smo preživeli prelep pustni dan.

2.7 Analiza dejavnosti z lutko Maksom v skupini Žabice

Otroci so pozitivno in z velikim pričakovanjem sprejeli Maksa v skupino. Prvi dan so se z njim vsi spoznali. Maks je prišel z nalogo, da otroke spomni na kulturno obnašanje pri prehranjevanju. Deklica Jana je bila edina, ki je potrebovala kar nekaj časa, da ga je sprejela. Še Katja, ki je zelo zadržana, ga je hitro sprejela za svojega prijatelja, pozneje se je z njim igrala in veliko komunicirala.

Hkrati pa je Maks počel še veliko drugih reči: prebral jim je kakšno pravljico, z njimi počival, plesal, spoznaval druge skupine otrok v vrtcu, pomagal je, ko smo reševali probleme, hodil z nami na sprehode, se zunaj igral, raziskoval, spodbujal otroke pri samostojnosti, hranjenju, popihal in čudežno ozdravil kakšno bolečino, jih pobožal in žalostne razveselil.

V skupini je izstopal deček Nejc, ki ga je sprejel za sebi enakega. Vsak dan se je povsod želel igrati z njim. Nikoli ni pozabil nanj. Ker je Maks med počitkom vsak dan spal z drugim otrokom, je vedno spraševal, s kom bo spal Maks, ker je komaj čakal, kdaj bo naslednjič zopet lahko on spal z njim. Nejc je tudi zelo komunikativen in z njim si je domislil še veliko novih idej. Ena od teh je bila, da bi šel Maks z njim domov. Dogovorili smo se, da bomo povprašali Maksovo mamico in nato dorekli stvari. Prepričana sem bila, da bomo v prihodnje tudi to uspešno izpeljali. Tili se je z njim veliko lažje umiril, Katja pa je kljub svoji zadržanosti in nekomunikativnosti v igri z njim pogumno komunicirala. Otroci so se zelo navezali nanj in ga sprejeli za sebi enakega.

Otroci so ga vključevali v dnevno rutino in dejavnost ter si tako bogatili besedni zaklad. Veliko so se z njim pogovarjali, mu zaupali svoje težave, misli in mu pripovedovali o svojih doživetjih. S tem smo bogatili predvsem področje kurikuluma – jezik.

Že na začetku, po pismu, so ga spoznali tudi starši in nekateri so ga želeli tudi videti. Velikokrat so vstopili v igralnico, povprašali po njem in ga tako spoznali. Določeni otroci so doma o njem veliko govorili. To je pritegnilo pozornost staršev.

Tudi otroci so Maksa veliko naučili: pesmice, nove pravljice, skupaj obiskali Mestno godbo Metlika, mu pokazali kako se mora varno hoditi po cesti. Skupaj z vzgojiteljico sva prepričani, da bo še dolgo ostal ljubljenec skupine.

Z ljubljencem skupine bom še nadaljevala, dodala nove naloge in ga še naprej povezovala s področji iz kurikuluma.

3 DEJAVNOSTI Z RAZLIČNIMI LUTKAMI

Ko sem začela pisati nalogo, sem se posvetila vprašanju, koliko otroci poznajo različne lutke. Po predstavljenih lutkah na vajah Metodike lutkovne vzgoje sem si želela, da bi se otroci z lutkami res igrali.

Preučila sem vse informacije o vrstah in tehnikah uprizarjanja lutk in se odločila, da bom lutke preizkusila in predstavila otrokom v svoji skupini. Kot uvod v dejavnosti z lutkami sem z otroki opravila intervju. Presenetilo me je, da otroci skorajda nimajo izkušenj z lutkami. Ugotovila sem, da je lutka v vrtcu otroku premalokrat ponujena.

Preko dejavnosti v skupini, ki sem jih izvedla, sem ugotovila, da imajo lutke le pozitivne spodbude za otroke.

3.1 UVOD – intervju z otroki

Cilj

Ugotoviti, koliko otroci poznajo lutke, koliko so jim blizu, ali jih imajo doma, kaj bi z njimi delali v vrtcu.

Ali veš kaj je to lutka?

- Ja, glavo ima (Ana).
- Ima roke, vrat, lase (Jana).

Vsi ostali otroci so odgovorili, da ne vedo, kaj je lutka.

Ali si jo že kdaj videl/a? Kakšne so lutke, opiši kakšno?

- Da, rumena žirafa (Manca).
- Da, v predstavi (Marko).
- Ne vem (Nejc).
- Da, tak rdeč nahrbtnik ima (Ivan).
- Da. Kengerujček, slon, Maksi, žabica, iz krožnikov so bile narejene (Lucija).
- Ne, nisem … jaz grem pa jutri gledat z atkom Pickota in Packota.
- Gavo ma – glavo (Ana)
- Ne (Lea).
- Rdeča, modra, meni ni lepa. Na naši strehi je prepevala (Tili).
- Take – pokaže na polico z lutkami (Sarah).
- Da, pri babici Lubici, imela je bunkice, na palčki je bila (Špela).
- Ne (Lara).
- Da, rjava je in siva, rumena, vijolična in zelena (Živa).

Ali imamo v vrtcu kakšno lutko?

- Imamo Maksa (Manca).
- Da, Maksa (Lev).
- Nimamo, naredili jo bomo. Take nimamo, kot sem jaz povedal. Imamo tako rumeno (Nejc).
- Ne, ne morem je najti (Ivan).
- Da, imamo … tam – pokaže na polico z lutkami (Lucija).
- Imamo, Maksa (Zala).
- Ne (Ana K).
- Ne vem (Lea).
- Ne (Tili).
- Da. Dojenčka, miško, ribo, žabico, medvedka, zajčka (Sarah).
- Da (Lara).
- Da, fanta (Jana).
- Ne (Živa).

Ali imaš doma kakšno lutko?

- Ne, samo igrače in knjige (Lev).
- Ja, čuha puha (Marko).

- Ne (Katja).
- Imam kužka in malega piščančka (Zala).
- Ne (Ana K.)
- Imam pujsa (Lea).
- Ne, sem vse pogledal, nič nimamo (Tili).
- Da, rožico (Sarah).
- Nimam (Špela).
- Ne (Lara).
- Da, punčko (Jana).
- Da, Hello Kitty (Živa).

Ali si si že kdaj naredil/a kakšno lutko, kdo ti je pomagal?

- Sem, ovčko iz papirja. Mami mi je pomagala (Manca).
- Da (Katja).
- Da, iz škatlice (Živa).
- Da, iz papirja (Lucija).

Ali si šel/šla že kdaj pogledat kakšno lutkovno predstavo? Kakšno?

- Sem, v šolo, na prstih so bile narisane (Manca).
- Enkrat sem šel daleč v lutkovno gledališče. Gledal sem medveda (Lev).
- Da, mami me je peljala, stric je naredil vlak (Marko).
- Da, bagere. (Ivan).
- Ne (Katja).
- Da, ne spomnim se (Lucija).
- Pickota in Packota sem šla z mamico in Niko in Leo gledat. Sem se tako smejala in prestrašila, ko je pipa počila (Zala).
- Da, lepa je bila (Ana).
- Ne (Lea).
- Da (Nejc).
- Da, z mamico, atkom, dedotom in babi. Predstava je bila, lutko sem videl (Tili).
- Ne (Sarah).
- Da, na piknik, tam, kjer jaz jem pizzo. Jaz sem šla enkrat na Kučar Muco Copatarico gledat (Špela).
- Da, ena teta je povedala, da mi bo ona dala lutko (Jana).
- Da, predstava je bila, ko je bila sveča gor narisana in dimnik (Živa).

Ali bi si v vrtcu naredil/a lutko?

- Da (Manca).
- Da (Lev).
- Da (Marko).
- Kako se pa to dela? Jaz bi tako lutko imel, kot Mici pri Božičku (Nejc).
- Da (Ivan).
- Da (Katja).
- Da (Lucija).
- Da (Zala).
- Da (Ana K).

- Da (Lea).
- Da (Tili).
- Da (Sarah).
- Da (Špela).
- Ne (Lara).
- Da (Jana).
- Da (Živa).

Kaj bi z njo delal/a?

- Plesala (Manca).
- Igral bi se z njo in lesenimi kockami. Novo hišo bi zgradil, v hiši bi se igral (Lev).
- Vlak bi vozil (Marko).
- Stresel bi jo, pa bi hodila (Nejc).
- Mamici bi jo nesel (Ivan).
- Igrala (Katja).
- Pogovarjala bi se z njo (Lucija).
- Gledala bi jo (Zala).
- Na glavo bi jo dala (Ana).
- Igrala bi se (Lea).
- Z lesenimi kockami bi se z njo igral (Tili).
- Čuvala bi jo in zlagala (Sarah).
- Na hiški bi se igrala z njo (Špela).
- Na glavo bi si jo dala (Jana).
- Igrala bi se z njo (Živa).

3.2 Predstavitev lutk in lutkovnih tehnik, uvedenih v skupino Žabice

Cilj

Otrok si izdela lutko, izraža svojo ustvarjalnost, domišljijo in uživa v igri z njo.

V skupini smo izdelovali in se igrali z naslednjimi lutkami:

- prstne lutke, ročne lutke, lutke na komolcu, dlani,
- prstne lutke iz flisa: živali,
- ročne lutke otrok od doma,
- maske – obrazne,
- lutka marioneta iz plastenke.

V skupini smo izdelovali, ustvarjali in uvedli še štiri lutkovne tehnike:

- prstne lutke: snežinke in
  ploske prstne lutke: slončke,

- oživljanje predmetov: čevlji in copati,

- senčno gledališče – senčna lutka, ploska lutka na palici: deklica, deček, mamica, lisica, avto, oblak, sonce,

- transparentna lutka – senčne lutke iz prosojnega materiala: drevo, hiša, gnezdo z jajčki, kuža, želva, riba, mama račka, male račke, kokoška, male kokoške, zajček.

3.3 Igra z zbirko raznovrstnih lutk v skupini Žabice

Priprava in izvedba

Otroke sem prosila, naj v vrtec, od doma prinesejo lutke. Posedli smo v krog in podoživljali dogodke prejšnjega dne. Povedali so mi, kaj vse smo počeli z lutkami. Za ta dan smo se odločili, da bomo animirali domače lutke, jih postavili v izmišljene zgodbe.

Cilj

Otrok preko igre in zgodb sodeluje pri animaciji lutk in izraža svojo ustvarjalnost.

Fotografiji 71, 72: Animiranje lutk na palici, ki sem jih izdelala sama. Animiranje prstne lutke – miška (foto: Lucija Plut, 1. 3. 2011).

Fotografija 73: Oživljanje predmetov – animacija očal (foto: Lucija Plut, 1. 3. 2011).

Analiza

Otroci so bili zelo navdušeni nad igro, ki jim je bila nova in neznana. Pri animaciji, so bili dolgo pozorni na njihovo gibanje, želeli so jih preizkusiti tudi sami. Bili so dejavnejši kot sicer ter pripravljeni sodelovati. Lutke so izbrali sami in uživali v ustvarjalni igri. Določeni otroci so poznali izraz lutka, niso pa vedeli, kaj vse je lahko lutka. Nekateri posamezniki so se vživeli v ustvarjanje z lutko, nekateri pa so bili bolj previdni. Toda kmalu so lutke vse prevzele. Velikokrat so me vprašali, ali se bodo naslednji dan zopet lahko z njimi igrali.

Ročne lutke in mehke igrače

Priprava in izvedba

Tokrat so otroci v vrtec prinesli mehke igrače in ročne lutke. Dogovorili smo se, da bo ta dan namenjen samo igri z lutkami. Skupaj smo pripravili prostor, nato sem se umaknila, da so svobodno izražali z lutkami. Igro sem le spremljala in beležila opažanja.

Cilj

Otrok uživa v igri z igračo, ki je postala lutka in komunicira z vrstniki.

Fotografiji 74, 75**:** Igra z mehkimi igračami in ročnimi lutkami (foto: Renata Pavlovič, 7. 3. 2011).

Fotografija 76: Igra z ročnimi lutkami (foto: Renata Pavlovič, 7. 3. 2011).

Analiza

Ker so otroci od doma prinesli pokazat svoje (igrače) lutke, smo se dogovorili, da bomo pripravili predstavo. Skupaj z otroki smo šli po lesen oder, zastrt z zavesami, ki ga v vrtcu uporabljamo za lutkovne predstave. Otrokom sem dovolila svobodno igro. Opazovala sem jih pri igri in ugotovila, kako zelo so uživali. Sprva so bili nekoliko zadržani, nato pa so se sprostili. Težava je bila le v tem, da so želeli nastopati vsi hkrati. Dogovorili smo se, da se bodo po določenem času gledalci zamenjali z igralci in težav ni bilo več.

Pomembno mi je bilo, da so se lahko otroci z lutkami igrali, se jih dotikali. Otroci so imeli mehke igrače pri sebi, zato so se z njimi lahko igrali ves dan.
Sarah si je sposodila Nejčevi lutki – zajčka in ovčko ter v igri zelo uživala. Večkrat je poudarila, da doma nima lutke. Dobila sem občutek, da bi jo tudi doma zelo rada imela. Še posebej je bila vesela, ko ji je Nejc posodil svoji. Otroci so naredili nekaj krajših predstav, nato so se zamenjali. Manca si je ravno tako od doma prinesla pletene prstne lutke, Lucija pa ročni lutki kenguruja in slona. Ana si je sposodila Levovo ročno lutko in jo animirala.

Igra je potekala zelo dolgo, lutke so si menjavali. Gledalci so vedno močno ploskali. Luka si je vzel igračo kužka in se z njim sproščeno igral. Ko so bili pripravljeni na počitek, smo se dogovorili, da bodo lahko počivali z lutkami. Ana in Lev sta bila zelo domiselna. Za počitek je Leva prosila za lutko. Posodil ji jo je, sam pa si je vzel plišastega zajčka. Lutko si je dala na nogo in se poigrala z Levom.

Lutka na prstih

Priprava in izvedba

V skupini smo imeli napovedane karaoke. Otroke sem želela spodbuditi k petju z lutkami na prstih. Otrokom sem animirala lutke na prstih tako, da sem si s flomastrom na prste narisala oči, nos in usta. Vprašala sem, kdo si želi, svojo lutko na prstu in želeli so jo vsi. Bili so zelo neučakani, kdaj bodo prišli na vrsto. Z vzgojiteljico sva lutke hitro risali, nekaterim sva dodali še pokrovček flomastra in plastelin za kapico ter izrezan krep papir za krilo.

Fotografiji 77, 78: Risanje lutk na prste (foto: Lucija Plut, 1. 3. 2011).

Cilj

Otrok spoznava nove lutke – narisane na prstih in jih v igri samostojno animira.

Analiza

Otrokom takšnih lutk niso poznali. Nekateri so me sprva začudeno gledali in roke skrili za hrbet. Dobila sem občutek, da si ne želijo umazati rok. Ko sem jim razložila, da si lutko lahko sperejo z vodo, so se opogumili in dovolili, da jim jo narišem. Na koncu je imel vsak svojo lutko na prstih, s katero se je veselo igral. Ko so odhajali domov, sem opazila, da so staršem navdušeno pokazali svojo lutko na prstu in pripovedovali o doživetjih z njo.

Lutka na komolcu

Priprava in izvedba

Na jutranjem sestanku sem animirala lutko na komolcu. Tega dne v vrtec ni bilo vzgojiteljic, ampak je prišla lutka na komolcu. Otrokom je predstavila potek dnevnega dogajanja.

Cilj

Otrok spozna lutko na komolcu in uživa v igri z njo.

Fotografiji 79, 80: Animacija lutke na komolcu in igra otrok s svojo lutko na roki (foto: Lucija Plut, 1. 3. 2011).

Analiza

Otroci so bili nad novo lutko zelo navdušeni. Želeli so si, da jim lutko narišem na komolec. Z njo so se igrali, se smejali, izražali čustva, razpoloženja. Te lutke so jim bile še posebej smešne in kar niso se jih naveličali, saj so se z njimi igrali tudi med bivanjem na prostem.

Lutka na dlani

Priprava in izvedba

Še isti dan smo za igro uporabili lutko na dlani, ki sem jo otrokom pokazala pri interpretaciji pesmi.

Cilj

Otrok spozna lutko na dlani in se z njo v igri samostojno izraža.

Fotografiji 81, 82: Risanje lutke na dlan in igra otrok s svojo lutko na dlani (foto: Lucija Plut, 1. 3. 2011).

Analiza

Otroke je lutka še bolj pritegnila, ko sem ji dodale oblačilo. Otroci so se smejali in bili so zelo navdušeni. V igralnici je bilo čutiti vznemirjenje in veselje. Vsak si je v spontani igri našel kaj zase, za izražanje emocij. Menim, da je takšna lutka zelo dobra motivacija za vsakršno dejavnost – vodeno ali spontano. Na dlan narišemo obraz, dodamo krpico za pokrivalo in že imamo novega prijatelja za igro. Tega so bili otroci najbolj veseli.

Lutka na roki

Priprava in izvedba

Otrokom sem narisala še lutke na roki. Nestrpno so pričakovali tudi te lutke. Nato so tekali po igralnici in med seboj komunicirali. V igri so izražali svojo domišljijo.

Cilj

Otrok spozna lutko na roki in uživa v igri z njo.

Fotografiji 83, 84: Risanje lutke na roko in igra otrok (foto: Lucija Plut, 1. 3. 2011).

Fotografija 85: Igra otrok z lutkami na roki (foto: Renata Pavlovič, 1. 3. 2011).

Analiza

Ko sem začela risati lutko na roko, se jim je to zdelo zelo zabavno in smešno. Še bolj smešno jim je bilo, ko sva jo z vzgojiteljico narisali na njihove roke, prste, dlani. To je bilo zanje nekaj povsem novega.
Najbolj so si želeli lutke na prstu in komolcu. Ko sva jim dodali še oblačila, so v igri zelo uživali. S takšnimi lutkami so se zagotovo igrali prvič in zelo sem bila zadovoljna, ker so jih želeli imeti in preizkusiti prav vsi. Ko so videli, da se lahko umijejo, jih ni bilo več strah, pred narisanimi lutkami, da se ne bi mogli umiti ali kaj podobnega. Želeli so si tudi več lutk na eni roki. Bilo mi je všeč, ko sem videla, kako so v igri uživali. Otrokom sem povedala, da lahko lutko narišemo tudi na koleno in stopalo.

Prstne lutke

Priprava in izvedba

Ker so se otroci želeli igrati s prstnim lutkami, sem jih vprašala, s katerimi, bi se radi igrali. Povedali so, da bi se igrali s prstnimi lutkami iz flisa. Za sceno smo uporabili samo metlo in kos blaga. Deklice so prinesle stol, čez stol smo položili metlo, čez njo pa blago in igra se je pričela.

Cilj

Otrok v igri z lutko uživa v samostojni animaciji.

Fotografiji 86, 87: Nejc med igro s prstnimi lutkami (foto: Renata Pavlovič, 11. 3. 2011).

Fotografija 88: Deklice med igro s prstnimi lutkami (foto: Renata Pavlovič, 11. 3. 2011).

Analiza

V samo igro nisem posegala, saj so bili otroci inovativni in komunikativni. Deklice so bile zelo domiselne, ko so v prstne lutke vtaknile barvice in jih animirale. Tudi Nejc in Katja sta ustvarjala po svoje. S Katjo je na gledališki oder priskakljala žabica in pozdravila druge živali, ki jih je imela Katja na drugi roki. Katja je sicer zelo zadržana deklica. Ko pa se igra z lutkami, se zelo sprosti in brez težav komunicira z drugimi. Otroci so svojo predstavo igrali drug drugemu. Enkrat so bili igralci, drugič gledalci. Te prstne lutke imamo v skupini že tri leta - od njihovega vstopa v vrtec. Večkrat imajo možnost, da se z njimi igrajo. Odnesejo jih tudi k drugim dejavnostim. Z lutkami oponašajo gibanje živali. Pri spremljanju otrok, kako uporabljajo lutke, sem opazila, da v ustvarjalnosti vsako leto napredujejo.

Marionete iz plastenk

Priprava in izvedba

Živa je od doma prinesla lutko iz plastenke, zato sem otroke vprašala, ali si želijo narediti takšno lutko. Ker so bili vsi za to, smo zbrali nekaj praznih plastenk in nastale so lutke – marionete. Samostojno so jim narisali oči, nos, usta, roke, noge, očala. Dodali smo vrvico, ki smo jo pritrdili na pokrovček in lutke so lahko oživele.

Fotografiji 89, 90: Otroci izdelajo lutko marioneto iz plastenk (foto: Renata Pavlovič, 16. 3. 2011).

Cilj

Otrok si za igro samostojno izdela lutko iz plastenke.

Analiza

Otroci so uporabili svojo domišljijo in si lutke izdelali sami. Pogovarjali smo se o odpadnem materialu, kako ga ločujemo ter za kaj vse lahko odpadke uporabimo. Nato smo iz odpadnega materiala izdelali lutke. Otroci so bili navdušeni nad izdelkom in želeli so lutko odnesti domov. Dogovorili smo se, da jih bomo še nekaj časa, v vrtcu uporabljali za igro, nato pa bo to njihova lutka. Vsi otroci so imeli možnost izdelati si lutko. Ko so se z njimi igrali, so bile deklice mame, ki so kuhale, dečki pa so šli z lutkami v službo.

Maske – obrazne

Priprava in izvedba

V vrtcu smo se igrali z lutkami ravno v času pusta, zato smo izdelali tudi obrazne maske. Z vzgojiteljico sva imeli pri tem v mislih tiste otroke, ki v vrtec ne bi prišli našemljeni in tako bi lahko uporabili svojo obrazno masko. Razdelili sva jim nepobarvane obrazne maske, ki so jih sami pobarvali. Maske sva ob levem in desnem robu preluknjali z luknjačem in vpeljali elastiko, ki je bila tako dolga, da se je lepo oprijemala obraza.

Cilj

Otrok samostojno pobarva obrazno masko in uživa v igri z njo.

Fotografiji 91, 92: Barvanje obrazne maske (foto: Renata Pavlovič, 8. 3. 2011).

Analiza

Ko so otroci barvali pripravljene modele obraznih mask, so se hkrati likovno izražali. Nad svojimi izdelki so bili navdušeni in komaj so čakali, da si jih bodo lahko nadeli na obraz. Zelo dolgo so se igrali skriti pod svojo masko. Tega sem bila vesela in jih pri igri spodbujala.

3.4 Lutkovne tehnike med igro v skupini Žabice

Prstna lutka – snežinka

Priprava in izvedba

Otrokom sem demonstrirala, kako si bodo sami izdelali snežinke. Otroci so me pozorno opazovali in nestrpno čakali, kdaj bodo lahko začeli. Zaradi varnostnih razlogov, smo se morali dogovoriti za pravila, pri delu s škarjami. Pri dejavnosti so deklice pokazale večjo željo po sodelovanju. Dečki so bili osredotočeni na svojo prosto igro. Pozneje so si tudi dečki izdelali svoje snežinke. Otroci so zelo hitro osvojili navodila in nastale so prav zanimive snežinke – prstne lutke.

Cilj

Uporaba različnih likovnih pripomočkov in razvijanje ročnih spretnosti – fine motorike.

Analiza

Otrokom sem pri izdelavi snežink pustila veliko svobode. Že sama izdelava jim je omogočila možnost projekcije čustev, misli in želja. Nisem prekinjala njihovih idej, kakšna naj bo lutka – snežinka, temveč sem jih le spodbujala.
Pri izdelavi lutke je bila v ospredju fina motorika, koordinacija oko – roka, spoznavali so lastnosti papirja. Ko so se deklice pripravljale za svojo predstavo s

prstnimi lutkami – snežinkami, so dečki nestrpno čakali, kdaj bodo začele. Velikokrat so rekli, naj že enkrat začnejo.

Fotografiji 93, 94: Skupno izdelovanje prstne lutke snežinke (foto: Lucija Plut, 9. 3. 2011).

Fotografiji 95, 96: Izdelovanje prstne lutke in igra z njimi (foto: Renata Pavlovič, 9. 3. 2011).

Prstna lutka – slonček

Priprava in izvedba:

Predhodno smo se pogovarjali o slonih. Njihov opis smo prebrali v reviji Zmajček. Nato smo zapeli še pesmico o slončku. Otroke sem vprašala, ali si želijo, izdelati prstno lutko, s katero bi ob pesmi tudi zapeli. Vsi so bili navdušeni, razdelila sem jim kartone, na katerih je bil narisan slonček z luknjico za trobec. Tega sem skrila in jih vprašala, kaj imam v roki. Otroci tega niso ugotovili, zato sem pokukala skozi luknjico in začeli so se smejati. Skozi luknjico sem potisnila prst in začeli so se še bolj smejati. Še vedno niso vedeli, kaj je to. Nato sem obrnila karton in vsi so zakričali, da je to slonček. Otroci so pričeli z izrezovanjem, barvanjem prstne lutke – slončka.

Cilj te dejavnosti je bil popolnoma samostojna izdelava prstne lutke, zato estetski izgled lutke tokrat ni bil pomemben.

Pesmica, ki smo jo peli pred in po izdelavi prstne lutke.

EN MALI SLONČEK

En mali slonček, se je pozibaval
na pajčevini, tam pod drevesom,
ko je ugotovil, da je stvar zanimiva,
je poklical še enega slončka.
Dva mala slončka, sta se pozibavala …
Deset malih slončkov, se je pozibavalo
na pajčevini, tam pod drevesom,
ko so ugotovili, da stvar je zanimiva,
se je pajčevina strgala.

Fotografiji 97, 98: Izdelovanje prstne lutke – slončka (foto: Renata Pavlovič: 10. 3. 2011).

Fotografija 99: Zala in Lucija med igro s prstno lutko – slončkom
(foto: Renata Pavlovič, 10. 3. 2011).

Cilj

Otrok samostojno izdela prstno lutko ter uri striženje in rezanje s škarjami.

Analiza

Za uvodno motivacijo so otroci z zanimanjem poslušali značilnosti slona. Na prst sem si dala lutko slona in vprašala: »Kje pa jaz živim, kje je moj dom?« Začeli so naštevati: v živalskem vrtu, v gozdu, doma, tam deleč, v knjigah. Ko sem jim

naročila, naj doma vprašajo, kje živijo sloni, so obljubili, da bodo. Naslednji dan sem otroke vprašala, po domači nalogi in izkazalo se je, da je to storila le ena deklica. Razložila nam je, kaj so ji doma povedali o slonih.

Otrokom sem na papirju dala obrisane slone. Želela sem jih navajati na natančno delo s škarjami. Mlajši so strigli in rezali, kolikor so lahko. Harun je v vrtcu novinec, prihaja iz Bosne in Hercegovine. Razume vsa navodila, le slabše komunicira. Zelo rad je strigel s škarjami. Bil je zelo vztrajen, potreboval je nekaj moje pomoči, saj je med mlajšimi v skupini. Lutke so otroci želeli odnesti domov, toda dogovorili smo se, da se bomo v vrtcu še nekaj dni igrali z njimi, nato pa si jih bodo odnesli. Pri izdelovanju ploske prstne lutke so bili zelo vztrajni, zato so se na koncu vsi lahko igrali s svojo lutko. Pri tem so otroci urili drobne gibe rok in prstov, zraven so peli pesem o slončku.

Oživljanje predmetov – copati in čevlji

Priprava in izvedba

Za motivacijo sem otrokom prebrala zgodbico Čevlji na plesu in jo skupaj z dijakinjo Suzano iz Srednje vzgojiteljske šole Metlika zaigrala. Nato so copate in čevlje animirali še otroci, v animacijo so se zelo vživeli.
Ko so čevlji plesali, so otroci začudeno opazovali, kaj se dogaja. Smejali so se in bili navdušeni. Takšna animacija je bila nova in nenavadna, saj se še nikoli nismo igrali s čevlji in copati na takšen način.

Fotografiji 100, 101: Oživljanje predmetov: čevljev in copatov (foto: Lucija Plut, 14. 3. 2011).

Cilj

Razvijanje umetniške predstavljivosti in domišljije z zamišljanjem in ustvarjanjem.

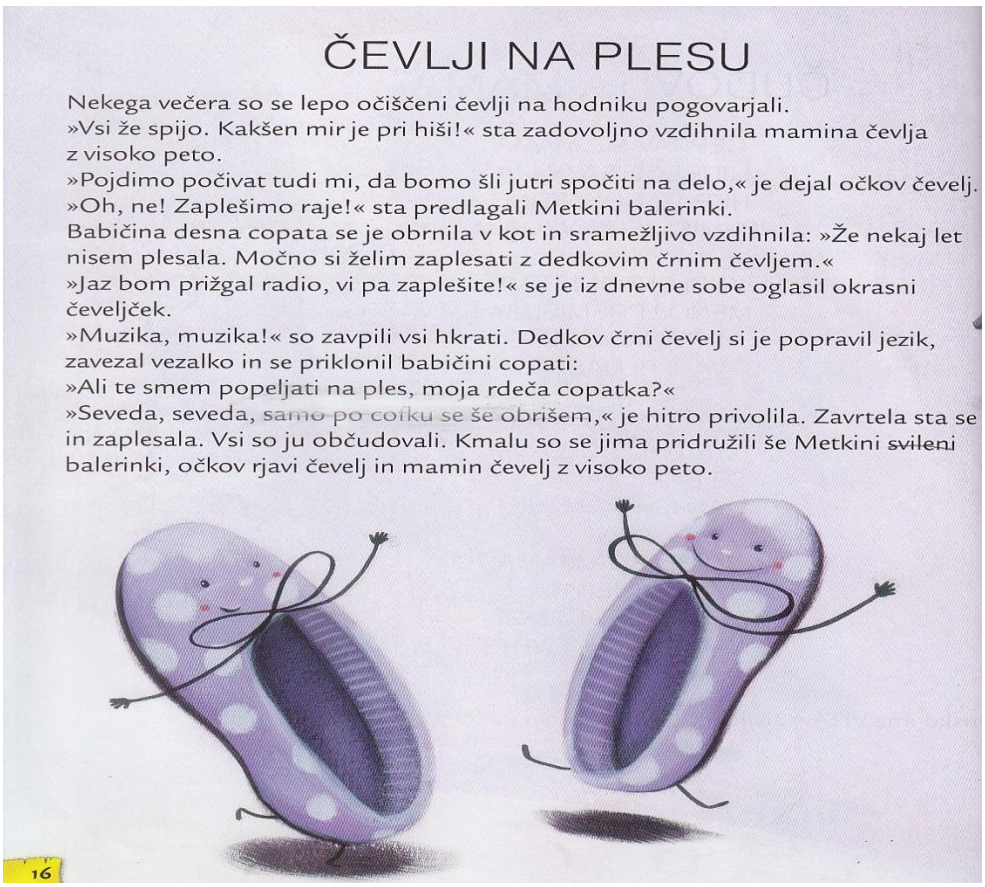

Fotografiji 102, 103: Otroci med igro s čevlji in copati (foto: Renata Pavlovič, 14. 3. 2011).

Analiza

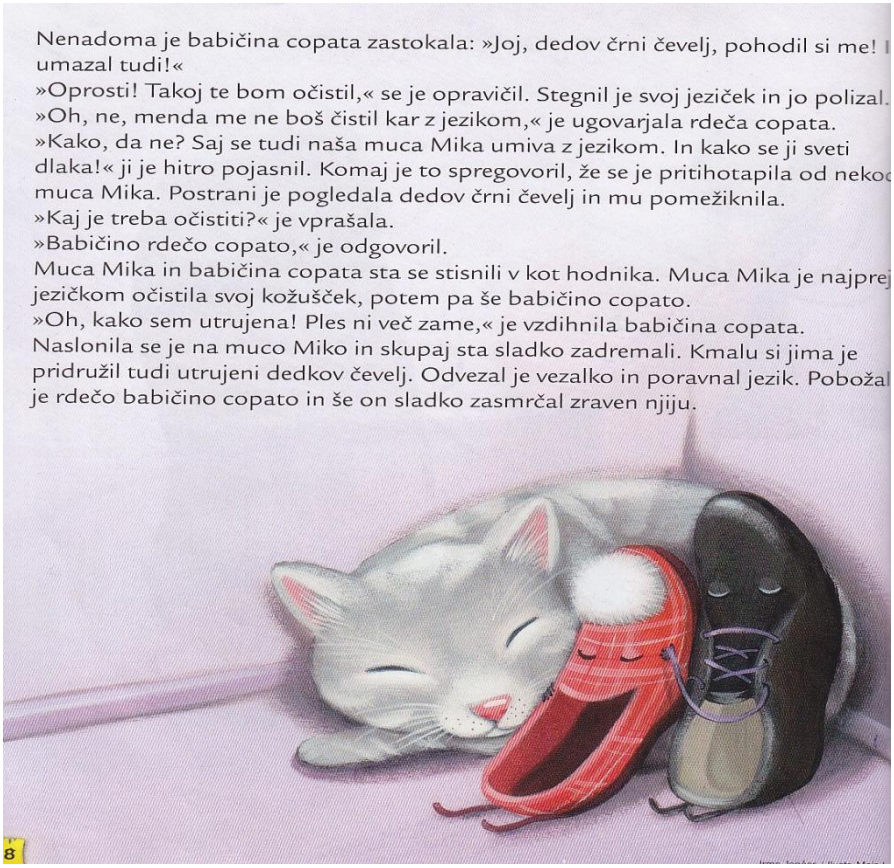
Nisem vedela, kako bodo otroci sprejeli animacijo čevljev in copatov. Zadovoljna sem bila z njihovim odzivom, saj jim je bilo všeč. Igro s copati in čevlji smo ponavljali še več dni in vsakokrat so se igrali drugače. Vsi so želeli poskusiti, zato sva imeli kar nekaj težav dogovoriti se, kdaj bo kdo prišel na vrsto. Ko je v zgodbi muca z jezikom obliznila babičino copato, mi je bilo zelo zanimivo, ker je Ivan s svojim jezikom okoli ust obliznil še sebe.

ČEVLJI NA PLESU

Nekega večera so se lepo očiščeni čevlji na hodniku pogovarjali.
»Vsi že spijo. Kakšen mir je pri hiši!« sta zadovoljno vzdihnila mamina čevlja z visoko peto.
»Pojdimo počivat tudi mi, da bomo šli jutri spočiti na delo,« je dejal očkov čevelj.
»Oh, ne! Zaplešimo raje!« sta predlagali Metkini balerinki.
Babičina desna copata se je obrnila v kot in sramežljivo vzdihnila: »Že nekaj let nisem plesala. Močno si želim zaplesati z dedkovim črnim čevljem.«
»Jaz bom prižgal radio, vi pa zaplešite!« se je iz dnevne sobe oglasil okrasni čeveljček.
»Muzika, muzika!« so zavpili vsi hkrati. Dedkov črni čevelj si je popravil jezik, zavezal vezalko in se priklonil babičini copati:
»Ali te smem popeljati na ples, moja rdeča copatka?«
»Seveda, seveda, samo po cofku se še obrišem,« je hitro privolila. Zavrtela sta se in zaplesala. Vsi so ju občudovali. Kmalu so se jima pridružili še Metkini sviteni balerinki, očkov rjavi čevelj in mamin čevelj z visoko peto.

16

Čez nekaj dni – ponovitev oživljanja predmetov

Fotografiji 104, 105: Sarah in Lev med igro s čevlji in copati – naslednji dan (foto: Renata Pavlovič, 15. 3. 2011).

Analiza

Otroke je animacija obutve tako prevzela, da so se želeli več dni zapored igrati z njimi. Pri igri s copati in čevlji so otroci pokazali veliko veselja. Na začetku so se otroci igrali bolj po zgodbici, nato pa so uporabili svojo domišljijo in ustvarjalnost. Njihova igra je bila zanimiva, pri tem so se veliko pogovarjali, smejali. Zala je copate hitro odnesla »domov«, da se ne bi zmočili. Marko se je sprva igral samo z vezalkami. Nato pa je s čevljem pohodil copato.

Senčno gledališče – ploske lutke na palici

Priprava in izvedba

Otrokom sem na trši papir narisala dečka, deklico, mamico, avto, veverico, miško, oblak in sonce. Nekateri otroci so mi narisano pomagali izrezovati. Pri tem so eksperimentirali tudi po svoje. Opazovali so, kako se lutka manjša, spet drugič poveča. Približevali ali oddaljevali so jo od luči. Bilo jim je zelo zanimivo, ko se je velika deklica naenkrat zmanjšala. Lutke so poskušali pokazati tudi čez rob rjuhe, zato so jih dvigovali zelo visoko. Otrokom, gledalcem to ni bilo všeč in začeli so vpiti, naj tega ne počnejo več. Med seboj so lutke menjavali in preizkušali različne sence.

Cilj

Otrok odkriva in spoznava sence ter lastnosti svetlobe: izvor, širjenje, odbijanje.

Fotografiji 106, 107: Izdelovanje in igra s senčnimi lutkami (foto: Renata Pavlovič, 17. 3. 2011).

Fotografiji 108, 109: Igra s senčnimi lutkami (foto: Renata Pavlovič: 17. 3. 2011).

Analiza

Lutke za sence smo skupaj z otroki, izrezali iz tršega papirja. Bile so ploske in imele so dve dimenzije: širino in višino. Debeline nismo potrebovali, saj so otroci opazovali senco lika, ki jo je žarek svetlobe pošiljal na platno. Sprva med otroki ni

bilo veliko dialogov. Bolj pomembno jim je bilo premikanje lutk, šele nato so pričeli uporabljati svoj glas.

Ker so bile lutke izdelane iz kartona, je bila senca črna, temna. Za vodilo smo dodali leseno palico. Pri izdelavi so otroci urili fino motoriko. Pri animaciji ploskih lutk na palici, so otroci spoznavali svoj občutek za prostor, saj se je senca z oddaljevanjem od platna povečala in tako so nastajala nova velikostna razmerja. Pomembno je bilo, s katere strani so otroci prihajali z lutkami in kako so jih držali, da so bile dobro vidne. Z vzgojiteljico sva jim pustili, da so eksperimentirali po svoje, hkrati pa sva jih tudi opozorili, naj pazijo, da njihovo telo ne pride med luč in lutko. Skupaj smo se poigrali še s senco celega telesa, ko smo ugibali, kdo je skriti gost. Otroci so po senci zlahka ugotovili, kdo ali kaj se skriva za platnom (lutka – žival …).

Transparentna lutka – senčna lutka iz prosojnega materiala

Priprava in izvedba

Otrokom sem ponudila prozorne folije, katere so otroci sami narisali lutke. V pomoč jim je bila zgodba: »Ali si ti naša mama?« Ko so imeli pripravljene lutke po osebah iz zgodbe: »Si ti naša mama?« smo se dogovorili, da se otroci v igri večkrat zamenjajo. Včasih so se med seboj tudi sporekli, ker se niso mogli dogovoriti, kdo bo imel katero lutko. Takrat sem pri igri morala posredovati, da so lahko umirjeno nadaljevali.

Cilj

Otrok izdela lutko, s pomočjo grafoskopa odkriva njena različna gibanja glede na lego ter uporablja izraze za opis položaja predmetov na določenem mestu.

Fotografiji 110, 111: Izdelovanje senčnih lutk iz prosojnega materiala in končni izdelek (foto: Renata Pavlovič, 21. 3. 2011).

Analiza

Otroci so si senčne lutke iz prosojnega materiala naredili sami. Zelo veliko motivov iz zgodbe je narisala deklica Lucija, ki je na likovnem področju zelo ustvarjalna. Narisala je smreko in jo pobarvala. Smreke v zgodbi ni bilo, zato je Lucija uporabila svojo domišljijo. Tudi ostali otroci so pomagali barvati in izrezovati. Izrezali so držala in jih prilepili na transparentno lutko. Ugotavljali

smo razlike med senčno lutko iz kartona in transparentno lutko ter opazovali prosojnost in barvnost lutk.

Med igro so otroci lutke obračali na vse strani. Nekaterim se ni zdelo pomembno, kako je bila lutka obrnjena. Nekaj otrok je bilo na to zelo pozornih in so drug drugega opozarjali, da je hiša obrnjena na glavo, da so račke obrnjene narobe. Na grafoskop so velikokrat položili še svoje roke in opazovali temne sence. Otrokom je bila igra s takšnimi lutkami zelo zabavna, pri tem so se smejali in komunicirali. Uporabljali so svojo domišljijo v igri vlog, kot tudi zgodbo iz slikanice »Si ti naša mama?«

Fotografiji 112, 113: Špela in Nejc med igro z lutkami iz prosojnega materiala (foto: Renata Pavlovič, 22. 3. 2011).

Fotografiji 114, 115: Otroci so potrebovali veliko poskusov, da so ugotovili pravilno postavitev za ogled na platnu (foto: Renata Pavlovič, 22. 3. 2011).

4 DRAMATIZACIJA

4.1 Izdelava pripomočkov in izvedba dramatizacije

Priprava in izvedba

Otrokom sem dala za pobarvat risalne liste z modro barvo in nato izrezati luske za ribo, ki sem jim jo pomagala narisati. Manca se je trudila pri rezanju s škarjami. Jana je bila pozorna na narisane črte in trudila se je, da je bila pri rezanju natančna. Ko smo se pogovarjali, kaj bomo še potrebovali, da bomo lahko zaigrali eno igro, so mi otroci rekli, da drevo. Izrezala sem ga, oni pa so se lotili barvanja. Zelo dobro so si zapomnili zgodbo, ker so točno vedeli, kaj vse potrebujejo za svojo igro. Upoštevala sem njihove želje, ko so pričeli z izbiranjem vlog za dramatizacijo.

Cilj

Spodbujanje splošne ustvarjalnosti pri pripravi, organizaciji, uporabi sredstev in prostora za izvedbo dramatizacije.

Fotografija 116: Otroci lepijo izrezane luske na vrečko za smeti. Izdelek smo pri dramatizaciji uporabili za »ribo« (foto: Renata Pavlovič, 23. 3. 2011).

Fotografiji 117, 118: Otroci sodelujejo pri pripravi rekvizitov za dramatizacijo (foto: Renata Pavlovič, 24. 3. 2011).

Fotografiji 119,120: Barvanje hiše in kaširanje jajčk (foto: Renata Pavlovič, 24. 3. 2011).

Izvedba dramatizacije

Otroci so si sami izbrali, kdo bo igral katero vlogo. Potrebovali smo več dni, da smo uspeli pripraviti vse za izvedbo dramatizacije.

Fotografiji 121, 122: Manca – mama raca in kuža Ivan (foto: Renata Pavlovič, 28. 3. 2011).

Fotografiji 123, 124: Račke so hodile naokoli in iskale svojo mamo – prišle so do kužka (foto: Renata Pavlovič, 28. 3. 2011).

Fotografiji 125,126: Račke sprašujejo kokoško, piščančke in ribo, ali so oni njihova mama (foto: Renata Pavlovič, 28. 3. 2011).

Fotografija 127: V ribniku so race našle svojo mamo. Vprašale so jo, ali je ona njihova mama. Mama raca jih je objela, se jih razveselila in skupaj so veselo odšle domov v svojo hišo (foto: Renata Pavlovič, 28. 3. 2011)

Analiza

Katja je pri barvanju bila zelo vztrajna. Jana se je kaširanja lotila samo z eno roko, saj si ni želela »umazati« obeh rok. Spodbujala sem jo, a brez uspeha. Vsi otroci so tako pri pripravi kot pri izvedbi sodelovali veselo in navdušeno. Ko smo določene stvari zaključili, so izrazili željo, da bi radi še ustvarjali. Veseli so bili svojih umetnij, še posebej, ko so videli, da imajo vse pripravljeno za dramatizacijo, zato so komaj čakali, da bodo začeli igrati.

Glede na njihovo starost so bili pri dramatizaciji odlični. Prav neverjetno močno so se vživeli v svoje vloge po zgodbi »Si ti naša mami?!« Velikokrat so igrali in vsakokrat so se spomnili kaj novega. Opazila sem, da so otroci te dneve bili bolj komunikativni kot sicer.

Otroke sem pri dramatizaciji spodbujala in jim za glasbeno spremljavo ponudila male glasbene instrumente: trstenke za veter, ocean za potoček, jogurtov lonček z vodo in slamico za potoček. Igro so prilagodili svojim sposobnostim in jo temu primerno zaigrali. Hotela sem, da ustvarjajo sami in za igro uporabijo svojo domišljijo.

Otroci so predhodno povedali, katere pripomočke potrebujejo za dramatizacijo: drevo, hišo, jajca, gnezdo, potok, kljunčke, ušesa za kužka. Ker vsega niso mogli

narediti sami, sem jim pri tem pomagala. Vsake ponovitve so se otroci veselili, še posebej takrat, ko so nastopali pred drugimi skupinami otrok v vrtcu. Vesela sem, da jim je bila igra všeč in da so otroci željni novih spoznanj in znanj. Mlajše otroke pa sem spodbujala predvsem pri govornem izražanju.

5 OGLED POSNETKOV IGRE Z LUTKAMI V SKUPINI

Priprava in izvedba

Skupaj smo se dogovorili kdaj, kje in kako si bomo ogledali posnetke. V igralnico smo pripeljali televizijo, se razporedili tako, da so je lahko dobro videli in slišali. Nato smo si vzeli kar nekaj časa za ogled posnetkov.

Fotografiji 128, 129: Ogled prvih posnetkov in reakcije otrok (foto: Renata Pavlovič, 4. 4. 2011).

Fotografija 130: Otroci so pri ogledu posnetkov pokazali različna čustva
(foto: Renata Pavlovič, 4. 4. 2011).

Cilj

Negovanje in razvijanje čutnega doživljanja z usmerjanjem povečane pozornosti v občutenje in poslušanje sebe ter izbranih virov iz okolja.

Analiza

Komentarji otrok

Živa: »Renata, poglej se.«
Manca: »Še ti si tu, Jana … glej.«
Ana: »Dve Renati imamo, pa še Tili je tam.«
Nejc: »Kaj pa vi tukaj na sliki?«
Tili: »To si ti Nejc.«
Nejc: »Glej Maksa.«
Sarah: »Poglej kaj Jana dela.«

Veliko je bilo smeha, veselja, presenečenih pogledov. Otroci so bili nekaj časa zelo glasni, govorili so drug čez drugega tako, da si težko slišal, kaj so komentirali. Potem so se umirili in presenečeno gledali posnetek. To se je nekajkrat ponovilo.

Videla sem, da so otroci posnetke različno sprejeli. Opazila sem, da so jih posnetki, na katerih so bili sami, veliko bolj zanimali, kot posnetki, na katerih so bili drugi otroci. Prvi odziv otrok je bil smeh. Na otroških obrazih nisem zasledila nobenega negativnega čustva. Tudi sama sem bila vesela, da nam je bilo z lutkami tako lepo, česa vse so otroci sposobni. Prepričana sem, da bom k dejavnosti z lutkami spodbujala druge vzgojiteljice in tudi sama nadaljevala s to ustvarjalno dejavnostjo.

Odločili smo se, da bomo vse posnetke, katerih je kar veliko, pogledali še s starši.

6 ZAKLJUČEK

V diplomski nalogi sem otroke vključevala v širše področje umetnosti, zato sem za njih pripravljala različne dejavnosti ne samo s področja lutkovne umetnosti, ampak tudi iz likovne in glasbene umetnosti.

Pri igri z lutko sem izhajala iz otrok in upoštevala njihove ideje: izbor lutk, samostojno pripravo scene iz stolov in rjuhe, igro s plišastimi igračami, igro z lutkami od doma. Lutke so otroke zelo pritegnile. Trudila sem se, da sem svoj pogled, dotik in gibe preselila v lutko. S tem sem otrokovo pozornost preusmerila samo na lutko.

Sama sem pri animaciji lutk zelo uživala, ker mi lutka zelo veliko pomeni. Začutila sem, kako velik pomen so dobile lutke v skupini. Na otroke so vplivale pozitivno, tako v skupinskih kot individualnih situacijah. Izkazalo se je, da je mogoče z lutkami vplivati na pozornost, vztrajnost in vedenje. Otroci so dosegli individualne cilje, ki sem jih načrtovala.

Spoznala sem, da sem z lutkami dosegla mnogo več, kot sem si v začetku zastavila. Prav lutka Maks mi je dala neprecenljive izkušnje. Ko sem vpeljevala lutke v svoje delo, sem spoznala otroke na drugačen način, izkusila moč lutk, pridobila veliko izkušenj z različnimi likovnimi in lutkovnimi tehnikami. Nenazadnje sem tudi vzgojiteljici v skupini osvežila ideje s tega področja dela in jo navdušila za uporabo lutk pri delu z otroki v skupini.

Kolegicam, ki bodo prebirale mojo diplomsko nalogo, sem želela posredovati izkustveni pogled v vsestransko uporabo lutk in širok spekter ciljev, ki jih je mogoče dosegati z lutko. Lutka mi je vsakič znova dajala nove odgovore in postavljala vprašanja: »Ali zmore še več?«

Pri animaciji ljubljenca skupine – Maksa sem ugotovila, da je zadržanim otrokom pomagal pri komunikaciji, saj so lažje izrazili svoja čustva. Pozitivno je vplival na odnose v skupini, z njim sem se lažje približala otrokom in povezovala različna področja dejavnosti iz kurikuluma – umetnost, gibanje, jezik. Dosegla sem velik cilj, ko sem otrokom omogočila, da so pokazali vse svoje sposobnosti pri ustvarjalnosti. Spretnosti gibanja, ki so jih osvojili pri delu z lutkami, so jim pomagala pri neverbalnem izražanju in komunikaciji. Lutka je zadržanim otrokom zagotovo pomagala do pozitivne samopodobe Dosegla sem, da sem zadržani deklici v skupini omogočila igro z lutko in ji tako vlila veliko samozavesti. Preko lutke se je lažje vključevala v skupne dejavnosti.

Ugotovila sem, kako je moja igra z lutko pri otrocih spodbudila tudi njihovo samostojno animacijo. Večkrat kot sem sama vzela lutko v roke, večkrat so zanjo zaprosili tudi oni in vse to je vplivalo na njihovo igro vlog. Več kot sem uporabila različnih vrst lutk, več različnih scen in dialogov za igro so si priredili. Vsakokrat, ko sem se prav posebej vživela, sem bila presenečena, kakšen je bil odziv otrok in kako so se vživeli tudi otroci. Bili so navdušeni in motivirani za delo. Ob tem mi je bil v veliko pomoč prav »Maks«, ki je z nami dnevno sodeloval.

Lutke so mi pomagale, da so otroci lažje obvladali nova spoznanja, ki bi jih morda v drugačnih okoliščinah s precej več truda. Za »srečanje« z lutko sem vedno izhajala iz zastavljenega cilja. Zgodbe so bile izmišljene. V igro smo vključili spoznavanje različnih materialov, petje pesmi, zgodbe iz revije Zmajček. V skupini smo z lutkami ustvarjali dva meseca. Snemanje je velikokrat bilo nemogoče, saj zaradi navdušenja ni bilo slišati govora otrok. Zato sem snemanje razporedila tako, da sem otroke opazovala ter snemala v manjših skupinah.

Otroci so z lutkami vzpostavili pozitiven odnos. Opazila sem, da so se z njo sprostili in med seboj še bolje komunicirali. Spoznala sem, da je lutka lahko magični predmet, kateremu otroci zaupajo in se ob njem sproščeno pogovarjajo. Z lutkami so otroci odkrivali nove stvari, improvizirali presenetljive življenjske situacije, oživele so tudi različne igrače, s pomočjo lutk so se naučili novih pesmic, izdelali so različne lutke. V igrah z njimi so posnemali dogajanje iz okolja in dodajali domišljijske situacije. V igri vlog, se je pojavljalo: »kot da« dežuje, grmi, grem spat, vi me zbudite, gremo na morje, spreminjali so glasove.

Največ časa smo posvetili senčnemu gledališču, takrat so otroci najbolj uživali. V igri so spoznavali izvor svetlobe in sence, spoznavali sence prijateljev in sebe ter se s senčnimi lutkami igrali. Otroci so me presenetili s svojo sproščenostjo, domišljijo, verbalno in neverbalno komunikacijo.

Na koncu smo si vse posnetke iger z lutkami ogledali na televiziji. Pri ogledu so bili veseli, se smejali, pokazali so svoja pozitivna čustva.

Lutke bodo še naprej moje spremljevalke v pedagoškem delu, ki ga z veseljem opravljam. Po vseh izkušnjah lahko z gotovostjo trdim, da je za igro z lutko vedno dovolj časa ter da za takšno igro nisi nikoli prestar.

Menim tudi, da bi bilo učenje otrok še učinkovitejše, če bi se vzgojitelji/ce pogosteje posluževale raznih vrst lutk in simbolne igre vlog.

Potrjujem predvidevanja, ki sem jih postavila, da vključitev lutke bistveno bolj prispeva k večji ustvarjalnosti in poustvarjalnosti otrok na umetnostnem področju. Ugotovila sem, da so pozitivni vidiki različnih metod dela z lutkami kot tudi z različnimi lutkami pogoj za izboljšanje kakovosti vzgojno ter učno spodbudnega procesa predšolskih otrok.

7 LITERATURA

- Bahovec, D. E. idr. (1999). *Kurikulum za vrtce:* predšolska vzgoja v vrtcih. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.

- Bastašić, Z. (1990). *Lutka ima srce in pamet*. Zagreb: Školska knjiga.

- Borak, N. (2009). *Od ideje do predstave.* Diplomsko delo. Maribor: Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta.

- Majaron, E. in Korošec, H. *Otrokovo ustvarjanje z lutkami (*str. 107). V: Borota, B., Geršak, V., Korošec, H. in Majaron, E. (2006). *Otrok v svetu glasbe, plesa in lutk.* Koper: Pedagoška fakulteta.

- Brett, D. (1996). *Terapevtske zgodbice za otroke.* Ljubljana: Otrok in družina.

- Cvetko, I. (2010). *Veliko malo prstno gledališče.* Radovljica: Didakta.

- Cvetko, I. (1996). *Slovenske otroške prstne igre.* Radovljica: Didakta

- Korošec, H. *Gledališko lutkovno ustvarjanje* (str. 307–323). V: Devjak, T., Batistič Zorec, M., Vogrinec, J., Skubic, D. in Berčnik, S. (2010). *Pedagoški koncept Reggio Emilia in Kurikulum za vrtce: prednosti v različnosti.* Pridobljeno 4. 2. 2012 s svetovnega spleta: http://pefprints.pef.uni-lj.si/451/1/ReggioEmilia_Kurikulum_za_vrtce-1.pdf

- Korošec, H. *Lutkovna in dramska igra v otrokovih »sto jezikih«,* (str. 119–133). V: Devjak, T. in Skubic, D. (2009). *Izzivi pedagoškega koncepta Reggio Emilia.* Pridobljeno 26. 2. 2012 s svetovnega spleta: http://pefprints.pef.uni-lj.si/463/1/Izzivi_Reggio_Emilia.pdf

- *Enciklopedija Slovenije*, (1997). Ljubljana: Mladinska knjiga.

- Glogovec, Z., Žagar, D. (1992). *Ustvarjalnost.* Projektno vzgojno delo. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo in šport.

- Gobec, D., Postolski Košir, M., Prestor, A., Škufca, M. (1982). *Doživljajmo, ustvarjajmo, nastopajmo!* Estetska vzgoja 4. del: Zveza prijateljev mladine Slovenije.

- Golub, Z. (2003). *Šolsko lutkovno gledališče z zbirko lutkovnih igric.* Nova Gorica: Educa.

- Hohmann, M. in Weikart, P. D. (2005). *Vzgoja in učenje predšolskih otrok*: primeri aktivnega učenja za predšolske otroke iz prakse. Ljubljana: DZS

- Horvat, L., Magajna, L. (1989). *Razvojna psihologija*. Ljubljana: DZS

- Majaron, E. *Lutka pri oblikovanju mladega človeka* (str. 5–8). Majaron, E. *Lutka, naša vsakodnevna pomočnica* (str. 59–61). Korošec, H. *Neverbalna komunikacija in lutka (str. 31–53).* V: Korošec, H. in Majaron, E. (2002). *Lutka iz vrtca v šolo.* Ljubljana: Pedagoška fakulteta.

- Križ, I. in Kotar, K. (2007). *Lutkarstvo na Dolenjskem.* Novo mesto: Javni sklad RS za kulturne dejavnosti, Območna izpostava Novo mesto, Dolenjski muzej Novo mesto.

- Kroflič, R. idr. (2001). Priročnik h kurikulu za vrtce. Maribor: Obzorja

- Levinger, B. (2000). *Gledališče v deželi lepo in prav.* Zbirka dramskih besedil za otroke. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

- Marjanovič Umek, L. in Kavčič, T. *Otroška igra* (str. 41–50). Kavčič, T. *Igra dojenčka in malčka* (59–69). V: Marjanovič Umek, L. in Zupančič M., ur. (2006). *Psihologija otroške igre* – od rojstva do vstopa v šolo. Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni inštitut Filozofske fakultete.

- Miličinski, J. (1985). *Lutkovne igrice*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.

- Neubauer, H. (2003). *Svet odrske igre.* Osnove gledališke igralske tehnike. Ljubljana: Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti.

- Novak, H. (1990). *Projektno učno delo*: drugačna pot do znanja. Ljubljana: Državna založba Slovenije.

- Ravnjak, V. (1991). *Umetnost igre,* uvodni citat. Ljubljana: Zveza kulturnih organizacij Slovenije.

- Jurkowski, H. (1991). *Funkcija lutke in lutkovnega gledališča nekdaj in danes* (str. 26–45). V: Sitar, J. (1991). *Lutka.* Revija za lutkovno kulturo, 45 - 46. Ljubljana: Zveza kulturnih organizacij Slovenije.

- *Slovar slovenskega knjižnega jezika* (2002). Pridobljeno 10. 3. 2011 s svetovnega spleta: http://bos.zrc-sazu.si/sskj.html

- Trefalt, U. (1993). *Osnove lutkovne režije.* Ljubljana: Zveza kulturnih organizacij Slovenije.

- Varl, B. (1995). *Lutke na palici.* Zbirka Moje lutke 1. Šentilj: Aristej.

- Varl, B. (1995). *Lutke na nitkah*. Zbirka Moje lutke 2. Šentilj: Aristej.

- Varl, B. (1997). *Ročne lutke.* Zbirka Moje lutke 3. Šentilj: Aristej.

- Varl, B. (1997). *Ploske lutke.* Zbirka Moje lutke 4. Šentilj: Aristej.
- Varl, B. (1997). *Mimične lutke.* Zbirka Moje lutke 5. Šentilj: Aristej.
- Varl, B. (1997). *Maske*.Zbirka Moje lutke 6. Šentilj: Aristej.
- Vevar, Š. (1998). *Slovenska gledališka pot.* Ljubljana: DZS. Pedagoška obzorja.
- Žifko, M. (2008). *Senčne lutke v vrtcu.* Diplomsko delo, Maribor: Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta.
- Wikipedia (2011). *Lutka.* Pridobljeno 10. 3. 2011 s svetovnega spleta: http://sl.wikipedia.org/wiki/lutka

8 KAZALO FOTOGRAFIJ

Fotografija 1: Milan Klemenčič, 1925 (www.slika.com, 5. 10. 2011). 4
Fotografija 2: Lutka na palici – kaširanje (www.slika.com, 22. 10. 2011). 21
Fotografija 3: Lutka na nitkah – marioneta (www.slika.com, 23. 12. 2011). 21
Fotografija 4: Ročna lutka – palček (www.slika.com, 23. 12. 2011). 23
Fotografija 5: Senčna lutka veverica, lutka na palici (www.slika.com, 2. 2. 2012). 25
Fotografija 6: Mimična lutka (www.slika.com, 5. 1. 2012). 25
Fotografija 7: Obrazna maska (www.slika.com, 5. 1. 2012). 26
Fotografija 8: Naglavna maska (www.slika.com, 5. 1. 2012). 26
zFotografija 9: Maske celega telesa (www.slika.com, 5. 1. 2012). 27
Fotografija 10: Lutka Maks, ljubljenec skupine (foto: Renata Pavlovič, 10. 2. 2011). 33
Fotografija 11: Otroci čakajo Maksa (foto: Lucija Plut, 11. 2. 2011). 37
Fotografiji 12, 13: Maks pozdravi Nejca in Ano (foto: Lucija Plut, 11. 2. 2011). 37
Fotografiji 14, 15: Živa pozdravlja Maksa, Tili mu med pozdravom zelo močno stisne roko (foto: Lucija Plut, 11. 2. 2011). 38
Fotografiji 16, 17: Lucija Maksu poje pesmice in pokaže slikanico (foto: Renata Pavlovič, 14. 2. 2011). 40
Fotografija 18: Maks med kosilom pri Levu (foto: Renata Pavlovič, 15. 2. 2011). 41
Fotografiji 19, 20: Maks pristopi k Lari in jo poskusi razvedriti (foto: Renata Pavlovič, 2. 3. 2011). 42
Fotografija 21: Tili pri počitku z Maksom (foto: Renata Pavlovič, 10. 3. 2011).. 43
Fotografiji 22, 23: Manca in Lucija na plaži z Maksom. 44
Fotografiji 24, 25: Maks (Nejc) žaga in nosi razžagano za gradnjo vrtca (foto: Renata Pavlovič, 23. 2. 2011). 45
Fotografija 26: Maks (Nejc) gradi nov vrtec (foto: Renata Pavlovič, 23. 2. 2011). 45
Fotografiji 27, 28: Nejc je imel na hiški veliko »dela« z Maksom. Nejc: »Sedaj pa greš spat z mojim dojenčkom.« (foto: Renata Pavlovič, 16. 2. 2011). 46
Fotografiji 29,30: Maks (Lea) zlaga magnetne kocke, Maks (Živa) pospravlja magnetne kocke (foto: Renata Pavlovič, 16. 3. 2011). 47
Fotografiji 31, 32: Ana O. je skuhala za Maksa in ga nahranila (foto: Renata Pavlovič, 24.2.2011). 48
Fotografiji 33, 34: Ana pri igri z Maksom na terasi (foto: Renata Pavlovič, 15. 3. 2011). 49
Fotografiji 35, 36: Katja pri igri z Maksom (foto: Renata Pavlovič, 28. 2. 2011). 50
Fotografija 37: Lara uči Maksa, kako se primejo grabljice (foto: Renata Pavlovič, 28. 2. 2011). 50
Fotografiji 38, 39: Tili je rekel Maksu: »Gremo k zdravniku,« in sta šla. Zdravnica Živa jima je prinesla čaj in ju pozdravila. Naročila jima je, da morata še malo počivati. (foto: Renata Pavlovič, 3. 3. 2011). 51
Fotografija 40: Marioneta Metka pleše z Maksom (foto: Lucija Plut, 10. 3. 2011). 51

Fotografiji 41, 42: Jana med igro z Maksom, spraša ga, ali bi se igral z lutkami in katero si bo izbral (foto: Renata Pavlovič, 11. 3. 2011). 52
Fotografiji 43, 44: Jana med igro z Maksom (foto: Renata Pavlovič, 11. 3. 2011). 53
Fotografija 45: Maks je z veseljem sodeloval in potisnil avto v garažo (foto: Lucija Plut, 18. 2. 2011). 54
Fotografija 46: Luka in Maks pri sproščanju po jutranjem razgibavanju (foto: Renata Pavlovič, 17. 2. 2011) 54
Fotografija 47: Lara z Maksom zapoje (foto: Lucija Plut, 17. 2. 2011). 55
Fotografiji 48, 49: Živa, Lucija in Maks med sproščeno igro. Živa je Maksu pokazala, kje rastejo zvončki (foto: Renata Pavlovič, 4. 3. 2011). 57
Fotografiji 50, 51: Živa, Jana in Zala so se z Maksom dolgo igrale. Zala je Maksa spustila po »novem toboganu« (foto: Renata Pavlovič, 4. 3. 2011). 57
Fotografiji 52, 53: Na poti k Mestni godbi Metlika. Otroci med predstavitvijo instrumentov (foto: Renata Pavlovič, 9. 3. 2011). 58
Fotografija 54: Nejc na sprehodu z Maksom (foto: Renata Pavlovič, 14. 3. 2011). 59
Fotografiji 55, 56: Z Maksom in otroki prispeli na železniško postajo (foto: Renata Pavlovič, 17. 3. 2011). 60
Fotografiji 57, 58: Luka, Maks ter ostali otroci na obisku pri dojenčkih – Polžkih (foto: Renata Pavlovič, 17. 2. 2011). 60
Fotografija 59: Maks sprašuje otroke uganke (foto: Saša Štubljar, 7. 3. 2011). ..61
Fotografiji 60, 61: Maks bere zgodbico iz revije Zmajček. Maks otrokom predstavi, kakšne snežinke si bodo sami izdelali (foto: Lucija Plut, 7. 3. 2011). 62
Fotografija 62: Maks predstavi navodilo za sodelovanje (foto: Renata Pavlovič, 24. 2. 2011). 63
Fotografiji 63, 64: Maks je bil zelo radoveden in je želel poskusiti, kako se ožema pomaranče (foto: Lucija Plut, 21. 2. 2011). 64
Fotografiji 65, 66: Ogled mladih glasbenikov in Tili z Maksom, ki je ves čas pozorno spremljal igranje glasbil (foto: Renata Pavlovič, 1. 3. 2011). 65
Fotografiji 67, 68: Tili z Maksom praznuje rojstni dan (foto: Renata Pavlovič, 1. 3. 2011). 66
Fotografiji 69, 70: Otroci našemijo Maksa. Skupinska fotografija – Maks v maškarah z otroki (foto: Renata Pavlovič, 8. 3. 2011). 67
Fotografiji 71, 72: Animiranje lutk na palici, ki sem jih izdelala sama. Animiranje prstne lutke – miška (foto: Lucija Plut, 1. 3. 2011). 72
Fotografija 73: Oživljanje predmetov – animacija očal (foto: Lucija Plut, 1. 3. 2011). 72
Fotografiji 74, 75: Igra z mehkimi igračami in ročnimi lutkami (foto: Renata Pavlovič, 7. 3. 2011). 73
Fotografija 76: Igra z ročnimi lutkami (foto: Renata Pavlovič, 7. 3. 2011). 73
Fotografiji 77, 78: Risanje lutk na prste (foto: Lucija Plut, 1. 3. 2011). 74
Fotografiji 79, 80: Animacija lutke na komolcu in igra otrok s svojo lutko na roki (foto: Lucija Plut, 1. 3. 2011). 75

Fotografiji 81, 82: Risanje lutke na dlan in igra otrok s svojo lutko na dlani (foto: Lucija Plut, 1. 3. 2011). 76
Fotografiji 83, 84: Risanje lutke na roko in igra otrok (foto: Lucija Plut, 1. 3. 2011). 77
Fotografija 85: Igra otrok z lutkami na roki (foto: Renata Pavlovič, 1. 3. 2011).. 77
Fotografiji 86, 87: Nejc med igro s prstnimi lutkami (foto: Renata Pavlovič, 11. 3. 2011). 78
Fotografija 88: Deklice med igro s prstnimi lutkami (foto: Renata Pavlovič, 11. 3. 2011). 78
Fotografiji 89, 90: Otroci izdelajo lutko marioneto iz plastenk (foto: Renata Pavlovič, 16. 3. 2011). 79
Fotografiji 91, 92: Barvanje obrazne maske (foto: Renata Pavlovič, 8. 3. 2011). 80
Fotografiji 93, 94: Skupno izdelovanje prstne lutke snežinke (foto: Lucija Plut, 9. 3. 2011). 81
Fotografiji 95, 96: Izdelovanje prstne lutke in igra z njimi (foto: Renata Pavlovič, 9. 3. 2011). 81
Fotografiji 97, 98: Izdelovanje prstne lutke – slončka (foto: Renata Pavlovič: 10. 3. 2011). 82
Fotografija 99: Zala in Lucija med igro s prstno lutko – slončkom (foto: Renata Pavlovič, 10. 3. 2011). 82
Fotografiji 100, 101: Oživljanje predmetov: čevljev in copatov (foto: Lucija Plut, 14. 3. 2011). 83
Fotografiji 102, 103: Otroci med igro s čevlji in copati (foto: Renata Pavlovič, 14. 3. 2011). 84
Fotografiji 104, 105: Sarah in Lev med igro s čevlji in copati – naslednji dan (foto: Renata Pavlovič, 15. 3. 2011). 85
Fotografiji 106, 107: Izdelovanje in igra s senčnimi lutkami (foto: Renata Pavlovič, 17. 3. 2011). 86
Fotografiji 108, 109: Igra s senčnimi lutkami (foto: Renata Pavlovič: 17. 3. 2011). 86
Fotografiji 110, 111: Izdelovanje senčnih lutk iz prosojnega materiala in končni izdelek (foto: Renata Pavlovič, 21. 3. 2011). 87
Fotografiji 112, 113: Špela in Nejc med igro z lutkami iz prosojnega materiala (foto: Renata Pavlovič, 22. 3. 2011). 88
Fotografiji 114, 115: Otroci so potrebovali veliko poskusov, da so ugotovili pravilno postavitev za ogled na platnu (foto: Renata Pavlovič, 22. 3. 2011). 88
Fotografija 116: Otroci lepijo izrezane luske na vrečko za smeti. Izdelek smo pri dramatizaciji uporabili za »ribo« (foto: Renata Pavlovič, 23. 3. 2011). 89
Fotografiji 117, 118: Otroci sodelujejo pri pripravi rekvizitov za dramatizacijo (foto: Renata Pavlovič, 24. 3. 2011). 89
Fotografiji 119,120: Barvanje hiše in kaširanje jajčk (foto: Renata Pavlovič, 24. 3. 2011). 90
Fotografiji 121, 122: Manca – mama raca in kuža Ivan (foto: Renata Pavlovič, 28. 3. 2011). 90
Fotografiji 123, 124: Račke so hodile naokoli in iskale svojo mamo – prišle so do kužka (foto: Renata Pavlovič, 28. 3. 2011). 90

Fotografiji 125,126: Račke sprašujejo kokoško, piščančke in ribo, ali so oni njihova mama (foto: Renata Pavlovič, 28. 3. 2011). 91
Fotografija 127: V ribniku so race našle svojo mamo. Vprašale so jo, ali je ona njihova mama. Mama raca jih je objela, se jih razveselila in skupaj so veselo odšle domov v svojo hišo (foto: Renata Pavlovič, 28. 3. 2011). 91
Fotografiji 128, 129: Ogled prvih posnetkov in reakcije otrok (foto: Renata Pavlovič, 4. 4. 2011). 92
Fotografija 130: Otroci so pri ogledu posnetkov pokazali različna čustva (foto: Renata Pavlovič 4.4.2011). 92